

Provinciale Staten

Notulen van 13 februari 2015

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
26 maart 2015)

1. Opening en berichten van verhindering.....	1
2. Mededelingen.....	1
3. Vaststellen agenda.....	1
4. Vaststellen notulen.....	2
5. Ingekomen stukken.....	2
6. Brief Epheos van 7 januari 2015 over verzoek uitstel betaling inzake subsidieverlening Epheos (1500268)	2
7. Brief van de heer A. Boxmeer te Middelburg van 13 januari 2015 over "Red de Zeeuwse leeuw" (15001495)	2
8. Brief van mevrouw C. van Wijk te Middelburg van 13 januari 2015 over "Red de Zeeuwse leeuw" (1500496)	2
9. Brief van de Nederlandse vereniging tot bescherming van dieren van 30 januari 2015 over bouwstop voor onnodig dierovriendelijke stallen(15001575)	2
10. Brief van ZLTO van 5 februari 2015 over geborgde zetels waterschappen(15002046)	2
11. Ingekomen stukken GS en cvdK.....	2
12. Brief GS van 20 januari 2015 inzake opheffing geheimhouding Financieel plan 2015 DELTA NV (15001083)	2
13. Brief van GS van 27 januari 2015 met eindrapportage over het collegeprogramma Stuwende Krachten(15001365)	2
14. Brief van GS van 27 januari 2015 over Zienswijze ontwerpbegroting 2015 en ontwerpverordeningen GR Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta(15001364)	2
15. Brief van GS van 27 februari 2015 met visie vrijetijdseconomie(15001367)	2
16. Brief van GS van 27 januari 2015 met adviezen PCO, ROVZ en POW op Kadernota PVVP ..(15001366)	3
17. Brief van GS van 27 januari 2015 met advies PCO provinciale subsidieregeling "Provinciale impuls wonen"(15001502)	3
18. Brief van GS van 2 februari 2015 met jaarverslag archieftoezicht 2012-2013(15001767)	3
19. Brief van GS van 3 februari 2015 met statenvoorstel Verkoop aandelen DELTA NV in Windpark Kreekraksluis BV en van 11 februari 2015 met beantwoording vragen Provinciale Staten over dit voorstel(15002013/15002335)	3
20. Hamerstukken.....	3
21. Conceptbrief Provinciale Staten aan minister van Binnenlandse Zaken met reactie op financieel toezicht en bevindingen 2015(15001740)	3
22. Statenvoorstel Startnotitie herziening Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 (BLD-188)	3
23. Statenvoorstel over ontwerp Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer (BLD-191)	3
24. Statenvoorstel 3e wijziging begroting 2015 provincie Zeeland (SERV-194)	3
25. Statenvoorstel Bestuurlijke integriteit provincie Zeeland en gedragscode integriteit politieke ambtsdragers (SERV-185)	3
26. Voorstellen.....	3
27. Statenvoorstel Minder geborgde zetels waterschap (wijziging reglement voor het Waterschap Scheldestromen) (BLD-184)	3
28. Statenvoorstel Financiële Eindsprint(STR-190)	13
29. Statenvoorstel Kadernota PVVP (BLD-189)	21
30. Statenvoorstel aandeelhoudersstrategie NV Westerscheldetunnel (SERV-192A)	40
31. Statenvoorstel 4e wijziging begroting 2015 provincie Zeeland (SERV-193)	51
32. Statenvoorstel Startnotitie provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 (BLD-186)	52
33. Vragensessie.....	57
34. Vragen van het lid Harpe over de beantwoording van artikel 44-vragen over Thermphos.....	57

Index behorende bij de notulen van 13 februari 2015

35. Moties niet behorend bij een agendapunt	57
36. Motie van de leden Babijn (PvZ) en Muste over herinvoering/behoud van "onze trots strijdende leeuw" als provincielogo	57
37. Motie van de leden Bierens, Evertz, Hijgenaar, Roeland, Robesin, Colijn, De Milliano-van den Hemel, Harpe en Van Dijk over aanpassing van het nieuwe logo van de provincie	60
38. Motie van het lid Van Dijen over een nieuw logo voor de provincie Zeeland	62
39. Motie van de leden Evertz, Van Unen, Van Burg en Werkman over een hoorzitting over de staat van de Zeeuwse zorg	63
40. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd	67
41. Sluiting.....	67

**Tweeënveertigste vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**

(zittingsperiode 2011-2015)

vrijdag, 13 februari 2015

Voorzitter: de heer drs. J.M.M. Polman,
commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden mr. T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), F. Babijn (PvZ), C.W. Bierens, ing. J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, mr. H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, drs. ing. R.M. Haaze, P.A. Hamelink, dr. A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, F. de Kaart, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, ing. R. Muste, F. van Oorschot, M.A. Otte, J.R. Oudeman, C.M. de Paepe, B.J.M. Pauwels, P.L. de Putter, J.C. Robesin, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg, G. van Unen en J. Werkman, tezamen 39 leden,
alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren C. van Beveren, G.R.J. van Heukelom en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Dames en heren, leden van Provinciale en Gedeputeerde Staten, aanwezigen op de publieke tribune, medewerkers van de griffie, vertegenwoordigers van de media en allen die via internet met ons verbonden zijn, hartelijk welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten van Zeeland die mogelijk de laatste is van deze statenperiode. Zoals men weet hebben wij op 18 maart verkiezingen voor de Provinciale Staten en het waterschap.

De heer De Kort zal later ter vergadering verschijnen.

2. Mededelingen.

De **voorzitter**. Dames en heren statenleden. Ik wens u een goede vergadering toe, mede gelet op de veelheid van onderwerpen die nog door u worden behandeld. Verder wijs ik erop dat tijdens deze vergadering een cameraploeg van de NOS aanwezig is. Daar zult u wel blij mee zijn... Zoals men dat in verschillende provincies doet, worden er wat beelden geschoten met het oog op de zojuist genoemde verkiezingen. Het is maar dat u het weet. Als uw haar maar goed zit...

Verder meld ik --ik kom er later nog op terug omdat dan de kunstenares aanwezig zal zijn-- dat wij nu in onze zaal het beeld van onze koning kunnen aanschouwen. Zoals men weet is daarvoor een opdracht gegeven. Een aantal statenleden heeft dit proces begeleid. Het resultaat mag er zeker zijn. Nogmaals, ik zal er later wat meer over zeggen.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Eerder is de vraag aan de orde geweest of wij vandaag het statenvoorstel "verkoop windpark Kreekraksluis" zouden behandelen. Ik verwijs naar punt 8 van de ingekomen stukken. Zojuist is hierover overleg geweest in het Presidium, waarbij is geconcludeerd dat het verstandig is om hiervoor de op 6 maart te houden vergadering van de commissie BFW te benutten. Op 9 maart is er een algemene aandeelhoudersvergadering (AVA) van DELTA. Wij vragen de commissie om namens de Staten het gevoel hierover kenbaar te maken zodat de gedeputeerde, als vertegenwoordiger van de aandeelhouders, "gevoed" naar die vergadering kan gaan. Op deze wijze wordt de commissie als het ware een soort mandaat gegeven om signalen te geven aan de gedeputeerde, zulks met het oog op de AVA van 9 maart. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

Ik wijs er voorts op dat door het college van GS schriftelijke antwoorden zijn gegeven op vragen die zijn gesteld met betrekking tot de Financiële Eindsprint. Deze antwoorden kunnen bij de behandeling van het desbetreffende statenvoorstel worden betrokken.

De agenda wordt vastgesteld.

4. Vaststellen notulen

De notulen van de vergaderingen van 14 november en 12 december 2014 worden vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

De **voorzitter**. Ik maak de leden erop attent dat later tijdens deze vergadering moties vreemd aan de orde van de dag zullen worden ingediend die betrekking hebben op het logo van de provincie. Ik kan mij voorstellen dat de ingekomen stukken die daarover gaan, bij de behandeling van deze moties worden betrokken. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

6. Brief Epheos van 7 januari 2015 over verzoek uitstel betaling inzake subsidieverlening Epheos (1500268)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten deze brief voor kennisgeving aan te nemen. GS handelen deze brief af.

7. Brief van de heer A. Boxmeer te Middelburg van 13 januari 2015 over "Red de Zeeuwse leeuw" (15001495)

8. Brief van mevrouw C. van Wijk te Middelburg van 13 januari 2015 over "Red de Zeeuwse leeuw" (1500496)

Eerder is besloten deze brieven te betrekken bij de behandeling van de moties vreemd aan de orde van de dag betreffende het logo van de provincie.

9. Brief van de Nederlandse vereniging tot bescherming van dieren van 30 januari 2015 over bouwstop voor onnodig dieronvriendelijke stallen (15001575)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen tijdens de vergadering van de commissie REW, te houden op 27 februari 2015.

10. Brief van ZLTO van 5 februari 2015 over geborgde zetels waterschappen (15002046)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten deze brief te betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel Minder geborgde zetels waterschap.

11. Ingekomen stukken GS en cvdK

12. Brief GS van 20 januari 2015 inzake opheffing geheimhouding Financieel plan 2015 DELTA NV (15001083)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

13. Brief van GS van 27 januari 2015 met eindrapportage over het collegeprogramma Stuwende Krachten (15001365)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen tijdens de vergadering van de commissie BFW, te houden op 6 maart 2015.

14. Brief van GS van 27 januari 2015 over Zienswijze ontwerpbegroting 2015 en ontwerpverordeningen GR Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta (15001364)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen tijdens de vergadering van de commissie REW, te houden op 27 februari 2015.

15. Brief van GS van 27 februari 2015 met visie vrijetijdseconomie (15001367)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen tijdens de

vergadering van de commissie E&M, te houden op 2 maart 2015.

16. **Brief van GS van 27 januari 2015 met adviezen PCO, ROVZ en POW op Kadernota PVVP (15001366)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel Kadernota PVVP.

17. **Brief van GS van 27 januari 2015 met advies PCO provinciale subsidieregeling "Provinciale impuls wonen" (15001502)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen tijdens de vergadering van de commissie REW, te houden op 27 februari 2015.

18. **Brief van GS van 2 februari 2015 met jaarverslag archieftoezicht 2012-2013 (15001767)**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen tijdens de vergadering van de commissie BFW, te houden op 6 maart 2015.

19. **Brief van GS van 3 februari 2015 met statenvoorstel Verkoop aandelen DELTA NV in Windpark Kreekraksluis BV en van 11 februari 2015 met beantwoording vragen Provinciale Staten over dit voorstel (15002013/15002335)**

Eerder is besloten deze brief aan de orde te stellen tijdens de op 6 maart 2015 te houden vergadering van de commissie BFW.

20. **Hamerstukken**

21. **Conceptbrief Provinciale Staten aan minister van Binnenlandse Zaken met reactie op financieel toezicht en bevindingen 2015 (15001740)**

22. **Statenvoorstel Startnotitie herziening Omgevingsplan Zeeland 2012-2018 (BLD-188)**

23. **Statenvoorstel over ontwerp Rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer (BLD-191)**

24. **Statenvoorstel 3e wijziging begroting 2015 provincie Zeeland (SERV-194)**

25. **Statenvoorstel Bestuurlijke integriteit provincie Zeeland en gedragscode integriteit politieke ambtsdragers (SERV-185)**

Deze voorstellen worden zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

26. **Voorstellen**

27. **Statenvoorstel Minder geborgde zetels waterschap (wijziging reglement voor het Waterschap Scheldestromen)(BLD-184)**

De **voorzitter**. Ik herinner eraan dat dit voorstel een gevolg is van de op 4 juli 2014 door de Staten aangenomen motie, waarmee het college de opdracht is gegeven om het aantal geborgde zetels met twee te verminderen en daarmee terug te brengen tot het wettelijke minimum van zeven. Bovendien worden enkele technische wijzigingen voorgesteld, zulks als gevolg van wetwijzigingen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Dit voorstel heeft binnen de gelederen van het waterschap en de belangenorganisaties tot opmerkelijke reacties geleid, zó opmerkelijk dat ik in de commissie BFW heb toegezegd dat wij ons standpunt opnieuw zouden overwegen, zulks ondanks het feit dat mijn fractie mede-indiener was van de motie die de aanleiding was om tot dit voorstel te komen. Die heroverweging heeft de afgelopen weken plaatsgevonden.

Voorzitter. Van de ingediende zienswijzen en inspreekreacties, gegeven tijdens de vergadering van de commissie BFW, zijn vooral de volgende zaken blijven hangen. Allereerst noem ik de belastingdruk die, na wijziging van het aantal

geborgde zetels, voor de ingezetenen negatief zou worden beïnvloed, zo was de suggestie van de dijkgraaf. In de tweede plaats dienen de overheden op een fatsoenlijke wijze met elkaar om te gaan en daarvan zou in dit geval geen sprake zijn, zo luidde de opvatting van insprekers en belangenorganisaties. In de derde plaats zouden de verkiezingen voor het waterschap en de voorbereiding daarvan ernstig worden gefrustreerd en nodeloos ingewikkeld worden, zulks als gevolg van de late wijziging. In de vierde plaats vroeg de dijkgraaf zich af of wij met elkaar wellicht in een "apenland" zouden wonen.

Voorzitter. Wat het zwaarste weegt, moet maar het eerste worden uitgezocht. Leven wij hier in een "apenland", ja of neen? Deze vraag beantwoorden valt niet mee want wie zijn dan de apen, om welke soort apen gaat het, lopen ze op handen en voeten, klimmen ze in bomen en waar is de apenrots? En wie is dan de leider, de "koningsaap"? Men zal begrijpen dat al deze vragen zo verbijsterend bij ons binnenkwamen, dat wij in de afgelopen weken nog even hebben overwogen om het partijbureau van de Partij voor de Dieren om advies te vragen. Alle gekheid op een stokje, voorzitter; mijn nuchtere, Zeeuwse conclusie moet toch zijn dat wij hier in Zeeland recht op lopen, geen rots hebben en uiteindelijk niet in een apenland wonen.

De met betrekking tot de belastingdruk gedane suggestie --dit voorstel zou leiden tot verzwaring van de belastingdruk voor ingezetenen-- is door deskundigen weerlegd. Dit wordt door onze fractie geïnterpreteerd als een poging om te komen tot een "broodje aap-verhaal". Het terugbrengen van het aantal geborgde zetels leidt niet tot veranderingen met betrekking tot de belastingen, maar leidt juist tot een waterschapsbestuur dat beter past bij de huidige tijdgeest en de huidige publieke taken van het waterschap.

Vervolgens ga ik in op de vraag of wij, als Zeeuwse Staten, op een fatsoenlijke wijze met het waterschap omgaan. Hebben wij een overval op ze gepleegd? Of was de actie van de Staten te voorzien en procedureel wel degelijk juist? Voorzitter. De motie die erop was gericht om een aantal geborgde zetels terug te brengen, is aangenomen op 4 juli 2014. Een eerdere motie met dezelfde strekking was al eind 2013 ingediend, maar haalde toen net geen meerderheid. Zowel de brede maatschappelijke en politieke signalen over het nut en de noodzaak van het waterschap, als de motie van eind 2013 én de aangenomen motie van 4 juli 2014 zijn blijkbaar niet door het waterschap opgevat als een prikkel om zelf in beweging te komen.

Het college van GS heeft de motie uitgevoerd, zoals dat het hoort met aangenomen moties. Daarna hebben de Staten op 9 december 2014 besloten om het statenvoorstel, inclusief

ontwerpbesluit, ongewijzigd vast te stellen. Er zijn zienswijzen ingediend, onder meer door het waterschap. Bovendien is er ruim gebruik gemaakt van het inspreekrecht. Via de zienswijzen en met de insprekers is ruim van gedachten gewisseld tijdens de commissievergadering. Alle voors en tegens met betrekking tot het voorstel zijn gewisseld. Zijn wij nu, als Provinciale Staten, op een onbehoorlijke manier met het waterschap omgegaan? Voorzitter, naar onze mening in het geheel niet.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Moet ik uit uw betoog opmaken dat er op 9 december een statenvergadering is geweest?

De heer **Colijn** (CU). Neen, op 9 december 2014 hebben de Staten besloten om het statenvoorstel, met het ontwerpbesluit, vast te stellen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Maar op 9 december 2014 hadden wij geen statenvergadering...

De heer **Colijn** (CU). Dan gaat het om een andere datum, maar het was in december.

De **voorzitter**. De statenvergadering vond op 12 december plaats.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Voorts is er de vraag of wij met ons handelen de verkiezingen voor het waterschap hebben verstoord, bemoeilijkt of gefrustreerd. Daar kan ik kort over zijn. Door het waterschap is veel energie gestoken in het verzet tegen de uitvoering van de motie. Zoals gezegd, heeft het waterschap zich in onze optiek vanaf 4 juli 2014 op deze wijziging kunnen voorbereiden. Wij hebben dan ook begrepen dat het waterschap beide scenario's op voldoende wijze heeft uitgewerkt, zodat de verkiezingen goed kunnen verlopen. Helaas is er wel een belangrijk punt waarover onze fractie zich zorgen maakt, namelijk de bestuurlijke verhoudingen tussen waterschap en provincie. Naar ons oordeel zal er op korte termijn wat dát betreft echt nog een verbeterslag moeten worden gemaakt.

Ik concludeer, voorzitter, dat het voorliggende voorstel de juiste procedures heeft doorlopen en voor de komende vier jaar leidt tot een meer actuele invulling van het systeem van geborgde zetels, die beter strookt met de huidige tijdgeest en de huidige publieke taken van het waterschap. Daarom kunnen wij met dit voorstel instemmen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Stel dat er op 18 maart verkiezingen zijn, dat wij met z'n allen naar de stembus gaan, dat wij 30 statenleden kiezen en dat vervolgens minister Plasterk besluit om de

overige 9 zetels zelf in te vullen omdat hij de gouden koorden met Den Haag heel belangrijk vindt...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het waterschap is een functionele democratie. U kunt het waterschap niet vergelijken met de provincie. Het waterschap zit heel anders in elkaar.

De heer **Harpe** (GL). Wacht u even af... U komt nog aan de beurt; dat verzeker ik u.

Voorzitter. Wat wellicht nog vervelender is: de minister benoemt ook een lid in het college van GS. Het gerucht gaat dat de heer Pechtold daarvoor in is, gelet op zijn ideeën over de provinciale financiën...

Het is natuurlijk maar fictief, wat ik nu zeg. Niemand zou een dergelijke gang van zaken accepteren. De algemene democratie gaat immers voor de bijzondere democratie. Echter wat wij wél accepteren, is dat er nog steeds een waterschap is waar een dergelijke formule wél wordt toegepast. Gaat het om de algemene democratie, dan kan men maar één conclusie trekken: dit is middeleeuws, dit is achterhaald, dit wil niemand meer.

En tóch zijn er mensen die proberen om dit in stand te houden. Ik denk aan de enorme landbouwlobby, de waterschapslobby, die tracht om dit overeind te houden. Ik begrijp wel dat zij dit proberen want het gaat hierbij om hun belang. Echter, de vraag is of dit ook in het belang is van de kiezer. Die kiezer heeft andere belangen. Het is zijn belang dat zaken eerlijk worden beoordeeld en verdeeld. Door de geborgde zetels is er sprake van een oververtegenwoordiging van bepaalde groepen. De mensen die achter die geborgde zetels zitten, mogen ook gewoon stemmen. Ze zijn dus dubbel vertegenwoordigd in het waterschap.

Eén van de punten die door insprekers naar voren werden gebracht, was dat de trits belang-betaling-zeggenschap nog steeds leeft en aan de orde is. Voorzitter, die trits is in de wet geschrapt en bestaat dus niet meer. Wat wél aan de orde is, is de verdeling van de lasten over de diverse sectoren. De vertegenwoordiger van de landbouw betoogde in de commissie dat de landbouw ontzettend veel bijdraagt aan het hele waterschapsgebeuren en dat die sector daardoor oververtegenwoordigd moet zijn in het bestuur van het waterschap; dit zijn overigens mijn woorden.

Voorzitter, men kan hierover lang praten. Als ik zeg dat dit niet waar is omdat de landbouw een minimum aan lasten betaalt, denk ik dat een meerderheid in deze zaal mij niet gelooft. Echter, ik heb een goede medestander, namelijk de voorzitter van de Unie van Waterschappen, de "vakbond" van de waterschappen. Peter Glas stelde het vorige jaar in het blad Nieuwe Oogst: "Boeren dragen circa 12% bij aan de belastingopbrengst en dat is

relatief weinig als je bedenkt dat 60% van het buitengebied in gebruik is door landbouwend Nederland.". Voorzitter, zie hier de scheefgroei.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Slaat dit op Zeeland of gaat het om een algemeen voor Nederland geldend cijfer?

De heer **Harpe** (GL). Het is een algemeen Zeeuws gegeven...

De heer **Roeland** (SGP). Daar was ik al bang voor, voorzitter, maar ik denk toch dat in Zeeland de verhoudingen anders liggen. Deelt de heer Harpe deze mening?

De heer **Harpe** (GL). U "denkt" het. Heeft u hier cijfers over?

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, ik leg de heer Harpe een vraag voor en ik constateer dat hij wat tijd nodig heeft om die vraag te beantwoorden, maar ik ga er toch vanuit dat hij de vraag beantwoordt, hem kennend.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De woorden van de voorzitter van de Unie van Waterschappen gelden ook voor Zeeland. Zeeland heeft ook wat dit betreft geen uitzonderingspositie en, mijnheer Roeland, dat weet u drommels goed, maar kennelijk heeft u andere belangen. Ik hoop, voorzitter, dat dit antwoord voldoende is.

Een ander punt, ingebracht in de commissievergadering, betreft de complimenten die de OESO zou toekennen aan de waterschappen. Voorzitter. Voor een gedeelte is dat zo. Waterschappen doen goed werk, zij het dat zij daarvoor de nodige adviesbureaus inhuren. Of die kennis nu bij de waterschappen aanwezig is, of bij de diverse adviesbureaus... Ik heb mijn twijfels. Bovendien komt de OESO ook met negatieve kritiekpunten, om het zo maar even te verwoorden. Zo stelt men de onrealistische doorberekening van de kosten met betrekking tot de vervuiling aan de kaak. De vervuiler betaalt niet of te weinig, en dat vindt de OESO vreemd.

En dan, voorzitter, is er het merkwaardige optreden van de dijkgraaf, de heer Poppelaars. Ik wijs erop dat er binnen de algemene vergadering van het waterschap over deze zaak verschillend wordt gedacht. De voorzitter, de dijkgraaf, behoort boven de partijen te staan en zowel de visie van de meerderheid als die van de minderheid te vertolken, in dit geval in de vergadering van de statencommissie. Welnu, dat heeft hij nagelaten, en dat vind ik op z'n zachtst gezegd hoogst bedenkelijk.

Voorzitter. Uiteraard stemt de fractie van GroenLinks in met dit voorstel.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik zal maar direct duidelijk zijn. Het zal niemand verbazen dat de CDA-fractie tegen dit statenvoorstel zal stemmen. Ik geef daarvoor drie redenen.

Allereerst noem ik de strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel. Op 4 juli 2014 werd in deze Statenzaal, zonder de steun van drie van de vier coalitiepartijen, een motie aangenomen waarbij het college van GS werd opgedragen om te komen tot vermindering van het aantal geborgd zetels. Vervolgens heeft het college direct, in juli, de hierbij betrokken organisatie meegedeeld dat het aantal geborgde zetels voor de komende verkiezingen zou worden verlaagd.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mevrouw De Milliano kondigt nu al aan dat haar fractie tegen het voorstel zal stemmen. Dat verbaast mij omdat ook zij in de commissie aangaf dat als gevolg van het aanvaarden van dit voorstel de lasten voor de burger zouden worden verzwaard, terwijl die mening intussen gigantisch onderuit is gehaald. Ik mag toch aannemen dat mevrouw De Milliano als gevolg hiervan tot andere inzichten is gekomen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter, ik heb gezegd dat ik drie redenen noem. Wat nu wordt gezegd, zou een vierde argument kunnen zijn. Op de kostenverdeling kom ik later nog terug.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik hoor mevrouw De Milliano zeggen dat één van de redenen is dat het college van GS het waterschap heeft meegedeeld dat er geen verandering in het aantal geborgde zetels zou worden gebracht. Sprak het college toen niet een beetje voor z'n beurt?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wat zegt u nu?

De heer **Hijgenaar** (D66). U zegt net: het college heeft het waterschap gemeld dat er geen wijziging in het aantal geborgde zetels te verwachten is...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). U heeft niet goed geluisterd. Ik heb gesteld dat, als gevolg van het aanvaarden van de motie, het aantal geborgde zetels zou worden verlaagd en dat daarna --het was op 10 september-- een bestuurlijk overleg met het waterschap heeft plaatsgevonden. Dat was een overleg waarvan het waterschap zegt dat het met een voldongen feit werd geconfronteerd. Door het waterschap is toen meegedeeld dat men tegen vermindering van het aantal geborgde zetels van 9 naar 7 was. Ook werd door het waterschap gesteld: een inspraakprocedure op deze wijze heeft geen enkel nut.

Niettemin vindt het college van GS dat de gevolgde procedure niet in strijd is met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De CDA-fractie is van oordeel dat er wel degelijk strijdigheid is met het beginsel van zorgvuldigheid. Wij bepleiten dat een voorstel zorgvuldig wordt voorbereid, met een zorgvuldig onderzoek naar feiten en belangen. Vindt de gedeputeerde nu wérkelijk dat die zorgvuldigheid hier niet in het geding is? Wij horen het graag.

Voorzitter. Ik noem het tweede argument. Mijn fractie hecht zeer aan een zelfstandig waterschap, waarvan de geborgde zetels een wezenlijk onderdeel vormen vanwege hun specifieke belang en de specifieke inbreng op de terreinen natuur, bedrijfsleven en agrarische sector. De huidige samenstelling, met 9 specialisten en 21 generalisten, functioneert gewoon prima. En wie zijn wij dan, om dit, tegen het standpunt van het waterschap in, juist vóór de verkiezingen te wijzigen? Voorzitter, wij zien de noodzaak hiervan niet in.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mevrouw De Milliano maakt het nu wel érg bont. Zij geeft aan dat generalisten geen overall-visie hebben waar het gaat om specifieke terreinen. Wat moet zij zich ongelukkig voelen in deze statenvergadering, zonder specialisten...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). U verdraait mijn woorden nu wel heel erg...

Voorzitter. Het derde argument betreft de toegezegde landelijke evaluatie van de minister. In 2015 wordt het waterschapsbestel in brede zin geëvalueerd, waarbij nut en noodzaak van de geborgde zetels opnieuw worden besproken en alle belangen, ook die van de ingezetenen, worden getoetst. Vervolgens zal een nieuwe kostentoedelingsverordening worden vastgesteld. Mijn fractie vindt dat alle belangen goed moeten worden afgewogen, dus ook die van de Zeeuwse burger. De landelijke politiek, inclusief de ChristenUnie, heeft ervoor gekozen om niet vlak voor de waterschapsverkiezingen een publieke debat over de geborgde zetels te houden. Dat zien wij als een wijs besluit.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Als op landelijk niveau een besluit wordt genomen dat inhoudt dat alle geborgde zetels verdwijnen, kan het CDA daar dan wél mee leven?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik denk dat dat een utopie is, mevrouw Van Unen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat is geen utopie. Ik denk dat het zelfs nog verder zal gaan.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik ben heel benieuwd. Er worden wel vaker voorspellingen gedaan, maar meestal komen ze niet uit.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Als u zegt dat een dergelijke uitkomst van de evaluatie --ik doel nu op de geborgde zetels-- een utopie is, kunt u dan aangeven wat naar uw mening dán de inzet is van de evaluatie van de Waterschapswet?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ook u heeft niet goed geluisterd. Ik heb niet gezegd dat de geborgde zetels een utopie zijn, maar dat het een utopie is te menen dat na de evaluatie blijkt dat er helemaal geen geborgde zetels meer zijn.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. In de profielschets van het CDA voor waterschapsbestuurders wordt aangegeven waaraan die bestuurders moeten voldoen: deskundigheid, betrokkenheid en communicatie. Met zó'n mooie profielschets zijn geborgde zetels toch overbodig?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Nogmaals, u heeft niet goed geluisterd. Ik heb aangegeven dat wij voor geborgde zetels zijn. Dat is voor u niet nieuw. Alle CDA-fracties in alle provincies hebben dit standpunt.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, mevrouw De Milliano is gewoon vóór... Punt uit.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mevrouw De Milliano doet het voorkomen alsof dit voorstel slechts gaat over "voor of tegen geborgde zetels", maar dat is niet zo. Ik vraag mij af of zij dit begrijpt. Wij hebben als Staten de mogelijkheid om te kiezen voor 9 of 7 geborgde zetels en de genoemde evaluatie betreft het gehele functioneren van het waterschap. Dat is wezenlijk wat anders. Ik wil graag dat mevrouw De Milliano een goede voorstelling van zaken geeft.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik geef voor 100% een goede voorstelling van zaken en begrijp het heel goed. Het CDA is gewoon tegen vermindering van het aantal geborgde zetels. Ik weet dat het maximum 9 en het minimum 7 is.

Voorzitter. Tijdens de commissiebehandeling hebben de heren De Koeijer en Poppelaars namens het ZLTO en het waterschap gebruik gemaakt van het insprekrecht en daarbij hun argumenten tegen vermindering van het aantal geborgde zetels toegelicht. Wij hebben kennisgenomen van de antwoorden op de vragen die deze heren hebben gesteld. Wat de kostentoedeling betreft is het ons duidelijk dat er voor 2015 geen wijzigingen optreden wanneer dit voorstel wordt aangenomen. Echter, zodra er een

nieuwe kostentoedelingsverordening wordt vastgesteld, kan dit --wanneer consequent beleid wordt uitgevoerd-- uiteraard wél gevolgen hebben.

De heer **Van Oorschot** (PvdA). Als klopt wat u nu zegt --u blijft eraan vasthouden-- gaan dan de boeren aanzienlijk méér betalen? Dat is de stelling waarmee u in de commissie bent gekomen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Als dit voorstel wordt aangenomen, gaat het aantal geborgde zetels van 9 naar 7. De kostentoedeling voor de komende periode blijft hetzelfde, maar er zal een nieuwe kostentoedelingsverordening worden vastgesteld. Als er dan sprake is van consequent beleid, zijn er mogelijk gevolgen. Daarmee is niet gezegd dat de boeren méér gaan betalen. U heeft het over de boeren maar ik heb het over het bedrijfsleven. Mijns inziens zal het juist andersom zijn en zullen mogelijk de ingezetenen meer moeten gaan betalen. Hoe dan ook, die verordening moet nog worden vastgesteld. Zover zijn wij nog niet.

De heer **Van Oorschot** (PvdA). Wat u nu zegt, is tegengesteld aan datgene wat u in de commissie heeft gezegd.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb tijdens dat overleg de dijkgraaf gevraagd of --wanneer dit voorstel zou worden aangenomen-- het de burgers geld zou gaan kosten. Van het antwoord op die vraag hebben wij kennisgenomen. Intussen is daar een heel gedoe over geweest; dat weten we allemaal. Hoe dan ook, voor de komende periode geldt dat de kostentoedeling nog niet wordt gewijzigd. Als een nieuwe verordening wordt vastgesteld, als wij dan minder geborgde zetels hebben en als er dan consequent beleid wordt gevoerd, zou het toch raar zijn wanneer de kosten niet naar rato zouden worden verdeeld.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, ik zeg het met tegenzin, maar dit slaat alles! Dit is klinkklare nonsens, en mevrouw De Milliano weet dat.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wij zijn het absoluut oneens.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Mevrouw De Milliano heeft het over de inspraakbijdrage van de dijkgraaf. Ik zou wel eens willen weten wat zij nou eigenlijk vond van het optreden van de dijkgraaf in de commissie.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ik heb hem een vraag gesteld en daarop een antwoord gekregen. Nu blijkt dat de informatie iets anders is. Mijns inziens is het aan de dijkgraaf... Er is al genoeg over gesproken. Het is niet aan mij om

het hier nu over te hebben. Ik wil mijn betoog graag afronden.

Voorzitter. Onze taak is het houden van toezicht op het functioneren van het waterschap zodat het zijn uitvoerende werk, gericht op een gezonde en veilige leefomgeving, goed kan blijven doen. De CDA-fractie stemt tegen het voorstel om het aantal geborgde zetels te verminderen.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Ik vraag mevrouw De Milliano of de A van het CDA staat voor "appél" of voor "agraris" of "agricultuur".

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Die A staat gewoon voor "appél".

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. De heer Harpe gooit steeds granaten in de richting van mevrouw De Milliano...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het is zijn laatste mogelijkheid...

De heer **Robesin** (PBZ). Ik heb intussen de heer Harpe goed leren kennen. In de loop van de afgelopen acht jaar heb ik geleerd hoe hij denkt en manoeuvreert, hoe zijn strategieën zich ontwikkelen. Hij wil gewoon van het waterschap af. Als hij nu met dikke termen gaat gooien, zoals "klinkklare nonsens", houd ik hem voor: het is klinkklare nonsens dat u in deze provincie het waterschap wil uitgummen. Daar zijn uw pijlen op gericht. Voorzitter, wij moeten met elkaar discussiëren op basis van argumenten.

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter. In de commissie was ik enigszins gechoqueerd door het gebruik van het woord "apenland" want ik zag er een diskwalificatie in. De heer Muste ben ik dank verschuldigd omdat hij mij later door middel van een email op het juiste idee bracht. Hij schreef mij dat de argumenten die daar door de sprekers werden aangevoerd, neerkwamen op "pure apekool". Toen snapte ik het. Het is helemaal geen diskwalificatie, maar een landbouwingetje. Op dat apenland verbouwen ze natuurlijk die apekool die ze aan ons proberen te verkopen.

De argumenten die daar werden aangevoerd, waren aantoonbaar onjuist. Ik hecht eraan hier nog eens te memoreren dat de ambtelijke organisatie, op verzoek van de griffie, een en ander heeft uitgezocht. De Waterschapswet van 2008 is heel duidelijk over het verband tussen geborgde zetels en bijdragen aan de waterschapsheffing. Er is geen logisch verband. Het is bangmakerij om ons te laten denken dat het waterschap burgers wel eens hogere heffingen zou kunnen opleggen wanneer de Staten dit voorstel zouden aannemen. En dat is niet netjes, voorzitter.

Er was nog heel veel méér niet netjes in die gewraakte commissievergadering. Ik heb nog nooit meegemaakt dat een statenlid een gedeputeerde oproept om een statenbesluit naast zich neer te leggen. Dit betekent dat je je eigen besluitvorming niet meer serieus neemt. Het betekent ook dat het niet meer zo is dat, als wij hier gezamenlijk een besluit nemen, dat dan een besluit van de Staten is, van ons allen. Neen, het is kennelijk alleen maar een besluit van de voorstanders want de tegenstanders roepen vervolgens: laten wij dat besluit maar niet uitvoeren. Het is een rare, vooral ook een gevaarlijke gang van zaken. Het geeft aan dat het niet die A is waar het probleem zit. Het probleem zit 'm in de D: een gebrek aan democratische opvattingen.

Voorzitter. Wij hadden een heel eenvoudig idee over die twee geborgde zetels. Wij zouden graag álle geborgde zetels afgeschaft hebben, maar dat mogen wij niet. Laten wij er dan maar zo weinig mogelijk hebben. En waarom? Het is heel eenvoudig: een volk dat zichzelf respecteert, wil zijn leiders kiezen en niet opgelegd krijgen. Dat geldt ook voor het waterschap; het maakt niet uit om welke soort democratie het gaat. Ook bij het waterschap kiezen wij onze vertegenwoordigers en het wordt tijd dat wij ze allemaal kiezen. Het voorliggende voorstel kan dit niet bieden maar het gaat in elk geval uit van een zo klein mogelijke schade.

De vele tegenstanders gebruiken talloze argumenten, vooral met betrekking tot de procedure. Welnu, die procedure is goed doorlopen en dus kan dat geen argument zijn. Ik heb wel eens geroepen dat men niet alles moet geloven wat in de krant staat, maar nu geloof ik toch dat de waarheid in de krant staat: het afschaffen van de twee geborgde zetels en het daarvoor in de plaats stellen van twee gekozen zetels, zou wel eens een wijziging in het bestuur van het waterschap tot stand kunnen brengen, en dat wil men kennelijk niet. Daarom zou ik willen zeggen: welkom in de wondere wereld van de democratie, waar kiezers bepalen wie de leiding krijgt. Het wordt tijd dat ze dat bij het waterschap ook gaan doen.

Voorzitter. Mijn fractie zal dit voorstel steunen en ik roep eenieder op om dat ook te doen, omdat uit de discussie heel duidelijk is gebleken dat er weinig goede argumenten zijn om het niet te doen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De vermindering van het aantal geborgde zetels van 9 naar 7 bij het waterschap Scheldestromen houdt de gemoederen bezig, gedurende de afgelopen periode en ook vandaag. Soms komen daar ook emoties bij naar voren, hetgeen wij ook tijdens de laatste commissievergadering hebben kunnen proeven. De VVD-fractie zet in op goede verhoudingen met alle overheden in Zeeland, en

dus ook met het waterschap. Wij hopen dat dat ook omgekeerd het geval is.

Voorzitter. Dit jaar is een brede evaluatie van het waterschapsbestel aan de orde, waaronder het systeem van de geborgde zetels. Dat afwegende, handhaaft mijn fractie haar standpunt dat zij net voor het laatste zomerreces, bij de behandeling van de genoemde motie, innam. Dat standpunt was dat zij tegen die motie stemde die erop was gericht om het aantal geborgde zetels zo kort voor de verkiezingen te verminderen. Dit leidt tot de conclusie dat de VVD-fractie tegen het voorliggende voorstel zal stemmen.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Op 4 juli 2014 hebben de Staten een motie aangenomen en daarmee het college van GS de opdracht gegeven om een wijziging van het waterschapsreglement -- het betreft de vermindering van het aantal geborgde zetels van 9 naar 7-- voor te bereiden, nog vóór de waterschapsverkiezingen van 18 maart 2015. In het voorliggende voorstel stellen GS voor om in te stemmen met die wijziging van het reglement voor het waterschap Scheldestromen. Met dit besluit wordt de uitvoering van de genoemde motie afgerond. Overigens, in de aanloop naar de waterschapsverkiezingen wordt niet alleen in de provincie Zeeland discussie gevoerd over de samenstelling van het waterschapsbestuur.

Voorzitter. Bij de behandeling van dit voorstel in de commissie BFW waren er twee sprekers, waaronder de dijkgraaf van het waterschap. Op de vraag van de CDA-fractie of de vermindering van het aantal geborgde zetels van 9 naar 7 invloed zou hebben op de kostentoedeling voor de ingezetenen, antwoordde de dijkgraaf dat de ingezetenen meer kosten voor hun rekening zouden krijgen dan nu het geval is. Hoeveel precies, dat moest nog worden uitgerekend, maar hij stelde --ik citeer hem na de geluidsband te hebben afgeluisterd; ik wilde het precies formuleren-- "De ingezetenen zitten nu op 26-komma-zoveel procent en als dat omhoog gaat, dan krijgen de ingezetenen er niet meer voor terug, maar wel meer kosten."

De dijkgraaf zegt dus dat de kosten voor de ingezetenen door het terugbrengen van het aantal geborgde zetels omhoog gaan. Voorzitter, mijn fractie constateert dat hij de commissie onjuist heeft voorgelicht. In een na de commissievergadering door gedeputeerde Van Heukelom vrijgegeven notitie, met daarin antwoorden op door collega Hijgenaar gestelde vragen, worden de zaken gelukkig in het juiste perspectief geplaatst. De vermindering van het aantal geborgde zetels leidt wettelijk niet automatisch tot verschuivingen binnen de kostentoedeling of tot verschuivingen in de hoogten van de heffingen voor de verschillende categorieën. De door de Staten in het

waterschapsreglement te bepalen zetelverdeling is als zodanig wettelijk geen criterium dat doorwerkt in de betalingsverhoudingen in de belastingverordeningen van het waterschap, waarvoor een eigen wettelijke heffingsystematiek geldt. De zetelverdeling in het waterschapsreglement, de relatie tussen belang en zeggenschap, werkt dus niet als wettelijk criterium door naar de kostentoedeling of de hoogte van de heffingen voor de verschillende categorieën, de relatie tussen belang en betaling.

Voorzitter. De door mij eerder genoemde discussie over de samenstelling van de waterschapsbesturen spitst zich toe op de eigenaren van ongebouwde grond, met name agrariërs. De indruk bestaat dat agrariërs nu te veel zetels hebben. Ze betalen maar een klein gedeelte van de kosten maar zouden wel veel zetels hebben in het bestuur. Dat komt doordat zij als eigenaren van grond geborgde zetels krijgen voor ongebouwd, en daarnaast worden gekozen in het waterschapsbestuur, als ingezetenen.

Welnu, voorzitter, die indruk klopt voor het bestuur van het waterschap Scheldestromen. Dr. Hoeben van de Rijksuniversiteit Groningen heeft in Water Governance nr. 3-2014 eens duidelijk op een rij gezet hoe de zetelverdeling bij waterschappen is. Op dit moment is het aantal agrarische bestuurders, juist door de geborgde zetels, groter dan hun belang, althans zoals dat tot uitdrukking komt in de kostentoedeling. Als het verwachte aantal zetels wordt afgezet tegen de som van het aantal geborgde zetels voor ongebouwd én het aantal zetels dat agrariërs hebben als ingezetenen, dan hebben agrariërs meer zetels dan mag worden verwacht op basis van de kostentoedeling, bij Scheldestromen namelijk 8 in plaats van 6.

Het voorliggende voorstel om het aantal geborgde zetels terug te brengen van 9 naar 7 is wat de PVV-fractie betreft dan ook een uitstekend voorstel. Het democratische gehalte van het waterschapsbestuur neemt hierdoor toe. Als volksvertegenwoordiger doet het mij goed, te zien dat dit gehalte in de algemene vergadering van ons waterschap toeneemt. Mijn fractie zal daarom voor het statenvoorstel stemmen.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Over het onderhavige voorstel heb ik in de vergadering van de commissie BFW het een en ander gezegd. Ik heb met argumenten aangegeven waarom wij daar op dat moment niet voor waren. Dezelfde argumenten, die toen in de commissie niet of nauwelijks weersproken werden, gelden voor ons vandaag nog.

Tussen 2011 en heden zijn de feiten en omstandigheden, op basis waarvan in 2011 door de Staten het aantal geborgde zetels is bepaald, niet gewijzigd. Bovendien vindt dit jaar landelijk een evaluatie plaats. Mijn fractie vindt het verstandig om

de uitkomsten daarvan gewoon af te wachten. Hierbij gaat het niet alleen om de geborgde zetels maar het gaat wel ook dáárover. Voorts vindt mijn fractie het niet zorgvuldig om nu, nét voor de verkiezingen, het aantal geborgde zetels te wijzigen. Nogmaals: de feiten en omstandigheden, op basis waarvan dat aantal in 2011 is vastgesteld, zijn niet gewijzigd. Wij zien geen enkele reden om hierover nu zo'n discussie te voeren.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De heer Roeland heeft aangegeven dat hij nu niet voor dit voorstel is. Hij wil de evaluatie van de minister afwachten, als die er al komt; dat is helemaal niet zeker. Als de heer Roeland zegt dat hij er op dit moment niet voor is, zou het dan zo kunnen zijn dat er na de evaluatie van de minister --wanneer die er ook mag komen-- voor zijn fractie een moment komt waarop zij wél voor zo'n voorstel, wellicht voor het afschaffen van álle geborgde zetels, zou kunnen stemmen?

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. In het kader van de verkiezingscampagnes heb ik een interview gegeven. Daarbij werd mij de vraag gesteld: zou u het jammer vinden wanneer de heer Harpe weg zou gaan --hij gaat weg-- want hij interrumpeert nogal eens en dat geeft u de gelegenheid om uw standpunt te verduidelijken? Vandaag zien wij daarvan ook weer een voorbeeld. De heer Harpe is een scherp luisteraar en...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, zou ik een antwoord kunnen krijgen?

De **voorzitter**. Volgens mij is de heer Roeland doende met een onderdeel van het antwoord...

De heer **Harpe** (GL). Hij is af en toe nogal breedsprakig.

De heer **Roeland** (SGP). Ja, bijna net zo breedsprakig als een gewaardeerd collega van GroenLinks...

Voorzitter. De heer Harpe heeft goed geluisterd. Wij vinden dat vandaag niet het moment is om over het aantal geborgde zetels te praten. Wij willen de uitkomsten van de evaluatie afwachten. Wij hopen en verwachten dat er sprake zal zijn van een goede evaluatie. Vandaag zien wij geen aanleiding om het aantal geborgde zetels te wijzigen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ook ik ga weg, maar daar heeft u niet op in te gaan. Wat ik graag wil weten, is waarom u nu zo graag op die evaluatie wil wachten. Volgens mij komt uit die evaluatie naar voren dat men ofwel de geborgde zetels in hun totaliteit wil laten verdwijnen --in dat geval zijn er hier twee wat eerder weggegaan-- ofwel de

geborgde zetels wil handhaven. In het laatste geval zal de provincie waarschijnlijk nog steeds bevoegd zijn om het aantal vast te stellen, en dat is wat wij nu doen. Met andere woorden: het nu te nemen besluit hangt niet af van de uitkomsten van de evaluatie.

De heer **Roeland** (SGP). Wij geven er de voorkeur aan om de evaluatie af te wachten, en dat geldt niet voor de fractie van D66. Wij verschillen dus op dit punt van mening. Mij is nog altijd niet duidelijk waarom de fractie van D66 en andere fracties dit het juiste moment vinden om een voorstel te behandelen dat is gericht op vermindering van het aantal geborgde zetels, terwijl er sprake is van een evaluatie waarbij alles wordt bekeken. Als de uitkomsten daarvan beschikbaar zijn, kunnen wij ons standpunt bepalen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Wij vinden élk moment geschikt en wij vonden ook al een eerder moment geschikt. Echter, het voorstel dat er eerder lag, kreeg geen meerderheid. Vervolgens hebben wij intern overleg gepleegd waarbij bleek dat een enigszins aangepast voorstel wél een meerderheid zou kunnen verkrijgen. Dat was het moment om de motie in te dienen. Het was toen politiek opportuun omdat op dat moment een meerderheid voorstander was van iets meer democratie bij het waterschap en van het gebruikmaken van de bevoegdheid om het aantal geborgde zetels te verminderen.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Het is niet meer en niet minder dan een politiek paradepaardje om wat tegen het waterschap aan te schoppen...

De heer **Hijgenaar** (D66). Hier maak ik bezwaar tegen! Wij schoppen niet tegen het waterschap aan maar maken gebruik van een bevoegdheid van de Staten om het bestuur van het waterschap zó aan te passen als wij denken dat juist is. Wij denken dat het waterschap beter wordt met twee gekozen zetels dan met twee extra geborgde zetels.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Tijdens de commissievergadering hebben twee sprekers hun zienswijzen nog eens verduidelijkt. Eén van die sprekers lanceerde daarbij het begrip "apenland". Dat zou ik niet hebben gedaan, maar naar aanleiding hiervan heeft een geleerde mij uitgelegd wat dit begrip betekent. "Apenland" is een land waar mensen bewust leven en bewust tot besluiten komen. Welnu, ook wij zijn bewust tot een standpunt gekomen. Mijns inziens ligt het begrip "apenland" wat minder gevoelig dan het kennelijk voor sommigen is.

De heer **Colijn** (CU). Mijnheer Roeland, ik ken u als een gedegen politicus die goede bronnen

raadpleegt, maar over deze bron zou ik toch graag wat meer vernemen. Wat u nu zegt, lijkt mij een wel héél vreemde definitie van het begrip "apenland". Waar heeft u deze kennis vandaan?

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter, ik zal die kennis straks graag met de heer Colijn delen.

De **voorzitter**. Je hebt openbare bronnen en je hebt geheime bronnen...

De heer **Colijn** (CU). We zitten weer met een "broodje aap-verhaal"...

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Het waterschap bestaat wettelijk uit vier belangencategorieën. De verdeling van zetels is in grote lijnen gebaseerd op belang, betaling en zeggenschap. Ik zeg "in grote lijnen" omdat met name de categorie natuur ontzien is met betrekking tot de betaling. In grote overeenstemming is indertijd vastgesteld dat voor ons waterschap een verdeling van 21 zetels-ingezetenen, 4 zetels-gebouwd, 4 zetels-ongebouwd en 1 zetel-natuur een juiste verdeling is. Welnu, waar het gaat om de omstandigheden die tot deze verdeling hebben geleid, is er niets veranderd. Daar kan dus geen reden voor een nieuwe verdeling worden gevonden.

Dit jaar vindt landelijk een evaluatie plaats, waarbij ook de kwestie van de geborgde zetels wordt betrokken. Iedereen kan daarbij een inbreng leveren. Mogelijk wordt de wet aangepast. Dat wachten wij gewoon af. Waarom nu nét voor de verkiezingen de categorieën aanpassen? Ons voorstel is dat er pas een besluit wordt genomen na afronding van de landelijke evaluatie. Dat wij daarin niet alleen staan, blijkt ook vandaag. Ruim voor de volgende verkiezingen kunnen wij dan een weloverwogen besluit nemen.

De heer **Colijn** (CU). Hopelijk wordt nu besloten om het aantal geborgde zetels te verminderen. Dat betekent dat wij voor de komende vier jaar het waterschap helpen om tot een hoger democratisch gehalte te komen. Als de evaluatie wordt afgewacht, betekent dat dat het moet worden gedaan met de samenstelling zoals die nu is en waarvan wij samen hebben vastgesteld dat er wel wat over te zeggen valt. Ook in de commissie is gesteld dat men dit kan en wil verbeteren.

De **voorzitter**. Wat is uw vraag?

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Vindt de heer Babijn het niet van belang dat het democratische gehalte van het waterschapsbestuur wordt verbeterd, óók in de komende vier jaar? Daartoe hebben nú de mogelijkheid.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Voor ons geldt als kernpunt dat de evaluatie wordt afgewacht. Wij moeten heel zorgvuldig een besluit nemen en dat is pas mogelijk aan de hand van de uitkomsten van de evaluatie. Verder constateer ik dat er geen fatsoenlijk overleg met het waterschap is geweest. Zo ga je niet met elkaar om.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ook de heer Babijn leg ik de vraag voor wat hij vond van het optreden van de dijkgraaf in de commissie. Wat vindt hij van de wijze waarop de dijkgraaf omgaat met een door ons democratisch genomen besluit?

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Ik ga geen te grote broek aantrekken en ga geen mensen evalueren. Ik blijf gewoon zakelijk. De PvZ-fractie vindt dat een zorgvuldige afweging gemaakt moet kunnen worden. Daarvoor hebben wij de uitkomsten van de landelijke evaluatie nodig. Een zorgvuldig besluit kan ruim voor de volgende verkiezingen worden genomen. Wij wensen nu niet aan deze besluitvorming deel te nemen. Mijn fractie zal dan ook tegen het voorstel stemmen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. De heer Babijn heeft het over de categorieën, waaronder de landbouw, de agrariërs, maar wij besluiten vandaag over het aantal zetels, niet over de categorieën. Ik vraag mij af of de heer Babijn zich dit realiseert.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Ik heb geprobeerd een zo breed mogelijke toelichting te geven, maar ik zou nog verder kunnen gaan. De PvZ-fractie is en blijft voor een zelfstandig waterschap, maar ook dat is nu niet aan de orde. Niettemin wil ik het even gezegd hebben.

De heer **Van Oorschot** (PvdA). Voorzitter. Het is slechts voor de tweede keer dat ik de Staten vanaf het spreekgestoelte mag toespreken en in die zin is dit een beetje mijn maidenspeech. Omdat het mogelijk ook meteen de laatste keer is dat ik hier sta, is het tegelijkertijd mijn afscheidsspeech. Welkom in de wereld van de gekozen volksvertegenwoordigers... Men zal begrijpen dat de PvdA soms best graag een garantie zou willen hebben op zeven statenzetels, maar gelukkig is het aan de Zeeuwse kiezer. Zoals wij zojuist hebben kunnen lezen, scoort mijn partij slecht in de huidige peilingen. Als de kiezers besluiten om op een andere partij te stemmen, mag die bewijzen dat ze het beter kan. Dat is dan de afrekenbaarheid die de basis vormt voor onze democratie, en dat is een zegen.

Voorzitter. De uitslag van de waterschapsverkiezingen staat vooraf al voor 9/30ste vast. Daar zit naar ons oordeel een zware democratische tekortkoming, en dat is waar het nu om draait. Wij kunnen dit een beetje terugdraaien

door te kiezen voor 7 van de 30, waarmee het democratische gehalte van het waterschapsbestuur wordt verhoogd.

Als je baanzekerheid wil, moet je niet in de politiek gaan. Er mogen geen garanties op zetels zijn, dus ook niet als er toevallig heel veel kapitaal met iets gemoeid is. Het principe dat je als volksvertegenwoordiger gekozen dient te worden door Zeeuwen boven de 18 jaar, mag niet afhankelijk zijn van je kapitaal of je belang. Waarom dan nog geborgde zetels voor bedrijven en boerenbedrijven? Wij krijgen nu de kans om de geschetste democratische tekortkoming te verminderen. Laten wij dat dan ook nu vooral doen, en laten wij democratisch bepalen dat er zo min mogelijk geborgde zetels moeten zijn in het bestuur van het waterschap Scheldestromen. Dat kunnen wij nu bepalen en daarom is nu een goed moment.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. De argumenten tegen dit voorstel zijn al geëtaleerd door de fracties van CDA, VVD en SGP. Ik onderschrijf die argumenten ten volle. Ik voeg daar nog aan toe dat ik het moment waarop deze discussie plaatsvindt, verkeerd vind. Immers, wij staan nu in het voorportaal van de verkiezingen. Bovendien zou ook ik liever eerst de resultaten van de landelijke evaluatie willen afwachten. Waarom moet het nú, met zoveel haast? Ook ik vind deze gang van zaken strijdig met de zorgvuldigheid.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Krokodillentranen waren het, bij het optreden van de dijkgraaf in de commissie BFW, om maar bij de dieregezegden te blijven. Wij willen vlak voor de verkiezingen het aantal geborgde zetels verminderen; hoe dúrven wij?! Voorzitter. Het was al in juni 2014 dat wij hierover door middel van een motie een afspraak maakten. Ik zou graag willen dat het college van GS nu in deze zaal aangeeft wanneer het het waterschap hiervan op de hoogte heeft gebracht. Dan is daarmee, denk ik, dit probleem opgelost.

Veel erger is het dat de dijkgraaf ons tijdens de genoemde commissievergadering eigenlijk domweg heeft voorgelogen waar het ging om de kosten voor de ingezetenen. Als gevolg hiervan begonnen sommige fracties te twijfelen. Gelukkig zijn de Staten geen dom "klapvee"; oh jee, alweer dieren... Dit argument werd al snel ontzenuwd en dus kunnen wij vandaag duidelijk stellen dat het aantal geborgde zetels niets te maken heeft met de bedragen die ingezetenen voor het waterschap moeten betalen. Dat geldt wél voor de wijze waarop het bestuur van het waterschap met de financiële middelen omgaat...

Voorzitter. De SP-fractie vindt dat de geborgde zetels niet meer van deze tijd zijn. Met het voorliggende voorstel geeft het college gevolg aan datgene wat in juni 2014 een meerderheid in deze Staten wilde: het aantal geborgde zetels

terugbrengen van 9 naar 7, het wettelijke minimum. Dat neemt niet weg dat naar het oordeel van de SP eigenlijk de hele bestuurlijke laag van het waterschap moet worden afgeschaft. Datgene wat het waterschap doet --en dat vindt de SP wel degelijk heel belangrijk-- dient bij de provincie te worden ondergebracht. Als dat gebeurt, scheelt dat pas écht waar het gaat om de bedragen die de inwoners van Zeeland voor het waterschap moeten betalen. En dat, voorzitter, is géén apekool.

Is het college bereid om namens de Staten het waterschap een brief te sturen waarin staat dat de Staten er niet van gecharmeerd waren dat zij van de dijkgraaf onjuiste informatie kregen over de kostenverdeling? Wanneer verwacht het college dat de waterschappen daadwerkelijk op de schop gaan en direct onder democratische controle komen te vallen?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De CDA-fractie vraagt of het college niet van oordeel is dat het in strijd met de zorgvuldigheid handelt. Dat is een wat moeilijke vraag. Immers, er wordt een motie aangenomen maar je weet niet van tevoren of die wordt aangenomen. Om vooraf te gaan overleggen over iets wat je niet weet, is moeilijk. Na het aanvaarden van de motie heb ik de zorgvuldigheid in acht genomen die nodig is om de procedure te volgen die wettelijk is voorgeschreven. Ik voeg hieraan toe dat er al eerder een motie was ingediend die toen werd verworpen. Het college had daar zijn eigen mening over. Hier en daar is er informeel met het waterschap gesproken om duidelijk te maken dat deze kwestie leefde. Ook in de Tweede Kamer werd er toentertijd gesproken over de geborgde zetels, waarbij de minister aangaf dat dat onderwerp in het bijzonder bij de evaluatie zou worden betrokken. Ook in andere provincies kwamen er voorstellen om de aantallen geborgde zetels te verminderen. Het is dus niet zo dat --toen wij snel, een aantal weken daarna, overleg hadden volgens de procedure-- het om iets heel nieuws ging. Ze wisten ervan.

Voorzitter. De fractie van de SP wijs ik erop dat wij een heel schema hebben opgesteld waaruit blijkt wat wij allemaal hebben gedaan, om welke data het gaat enz. Heel die procedure is de fractie van de SP bekend.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Natuurlijk is dat bekend, maar mij gaat het erom dat het college nu de kans heeft om duidelijk te maken dat het direct na het aanvaarden van de motie het waterschap van een en ander in kennis heeft gesteld.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ja, uiteraard; dat klopt.

Voorts wordt gevraagd of het college bereid is om een brief te schrijven over "apenland" en kostenverdeling. Voorzitter, als je ervan uitgaat dat

er nogal wat mensen zijn die op wetenschappelijke basis beweren dat de mens van de aap afstamt, wordt dat apenland misschien een beetje aanvaardbaar en hebben wij er wellicht niet zoveel moeite mee. Om daar nu een brief over te schrijven... Wat de kostenverdeling betreft hebben wij de Staten voorgehouden wat de feiten zijn. Daarmee is voor het college de zaak afgedaan. Wij wachten het resultaat van de straks te houden stemming af.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter, wat is dat vandaag met de SGP en die apen...

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat moet u de fractie van de SGP vragen. Ik sta hier namens het college. Overigens heb ik ook wel eens moeite met die SGP...

Voorzitter. Ten slotte is gevraagd wanneer mogelijk het waterschap "op de schop gaat". Ik zou zeggen: laten wij dat maar even afwachten. Dat is nu niet aan de orde.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Ik zit een beetje in een spagaat. De Partij voor Zeeland is vóór handhaving van de geborgde zetels, maar ik heb als vertegenwoordiger van Natuurlijk Zeeland de motie van de fractie van D66, gericht op het afschaffen van twee geborgde zetels, gesteund. Ik ben toch van mening: een man een man, een woord een woord. Ik blijf dus bij het eerder ingenomen standpunt.

(applaus)

Dat is wat overdreven.

De **voorzitter**. Dat vind ik ook.

De heer **Muste** (PvZ). Nogmaals, de PvZ is heel duidelijk vóór het handhaven van de geborgde zetels. Echter, ik ben achter die motie gaan staan en ik ben niet van plan om te gaan draaien.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de SP, GL, D66, de PVV en de CU, en het lid Muste, in totaal 20 leden, voor dit voorstel hebben gestemd; 19 leden hebben tegen gestemd.

28. Statenvoorstel Financiële Eindsprint (STR-190)

De **voorzitter**. Zoals bekend is, is een aantal bezuinigingsmaatregelen voor de jaren 2015 t/m 2018 voorgesteld, zulks in het licht van het financiële perspectief. Het college van GS heeft ook alternatieven aangegeven ten aanzien waarvan het geen voorstellen doet, mede omdat het die niet uitvoerbaar acht.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. De afgelopen bestuursperiode heeft zich onder meer gekenmerkt door financiële tegenvallers en situaties waarin de buikriem moest worden aangehaald. Na eerder doorgevoerde bezuinigingen is de ruimte om in te grijpen zeer beperkt geworden. Het vet is nu echt wel van de botten, zoals wij het vorige jaar bij de begrotingsbehandeling al hebben vastgesteld. Daarnaast zal het wegvallen van het DELTA-dividend zich in de komende bestuursperiode nog duidelijker manifesteren.

In het kader van de behandeling van de Najaarsnota-2014 heeft mijn fractie aangedrongen op extra financiële maatregelen die vóór het einde van deze statenperiode zouden kunnen worden genomen, zodat een nieuw college van GS niet onmiddellijk met een bezuinigingsronde hoeft te beginnen. Welnu, voorzitter, wij kunnen zeggen dat dat met het onderhavige voorstel is gelukt. Wij zijn blij met het feit dat wij nu niet --zoals een vorige keer het geval was-- zonder meer een vaste lijst met bezuinigingen moesten accepteren. Door de zogenaamde A- en B-lijsten te presenteren, heeft het college voor de Staten inzichtelijk gemaakt hoe men tot keuzes is gekomen. Daarnaast heeft men de Staten alternatieven laten zien. Complimenten en dank daarvoor, óók aan het adres van de ambtenaren die een en ander mogelijk hebben gemaakt.

Wij hadden verwacht dat, gelet op dit najaar gevoerde discussie, ook de culturele instellingen in de bezuinigingen zouden meelopen. Echter, daarvoor heeft het college niet gekozen. Wij respecteren en begrijpen dat. De bedoelde instellingen worden in de jaren 2015 en 2016 gespaard. Echter, kijken wij naar de belangrijke voedingsbron voor cultuur --ik doel op het DELTA-dividend-- dan zijn wij toch voor veel instellingen bevreesd. De schok die het blijvend wegvallen hiervan met zich kan meebrengen voor de begrotingen van de cultuurinstellingen, schatten wij in als zeer groot. Mijn fractie vindt het belangrijk dat instellingen vroegtijdig weten waar ze aan toe zijn, zodat bezuinigingen tijdig kunnen worden opgevangen. Dit brengt ons bij de vraag aan het college wat op dit punt zijn ideeën voor overdracht zijn.

Voor het overige kan mijn fractie met dit voorstel instemmen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mijs inziens is dit voorstel in die zin voor discussie vatbaar dat onzekerheden blijven bestaan. Ik behoef slechts te verwijzen naar het DELTA-dividend en de opmerking die de desbetreffende gedeputeerde onlangs heeft gemaakt over het onderhoud van wegen. Er komen alleen maar zorgen bij.

Voorzitter. Ik denk dat het op grond van bestuurlijke overwegingen verstandig en correct is om het "spaarbankboekje" goed over te dragen. Ik zal dit voorstel dan ook steunen.

De heer **Oudeman** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie heeft waardering voor dit voorstel. Ik vermeld in dat verband drie redenen.

Allereerst getuigt het voorstel van deugdelijk financiële beheer en beleid. Er worden geen open eindjes aan een volgend college van GS overgedragen. Het nieuwe college heeft dus in elk geval geen bezuinigingsoperatie te starten als gevolg van bestaande taakstellingen.

In de tweede plaats is er sprake van transparant beleid. Door middel van de A- en de B-lijst krijgen de Staten niet alleen een duidelijk inzicht in de door het college gemaakte keuzes, maar ook in de punten die bekeken zijn maar waarvan het college meent dat er niet op moet worden bezuinigd. Kortom, de Staten krijgen indirect keuzemogelijkheden voorgelegd.

In de derde plaats is er naar het oordeel van mijn fractie in dit voorstel sprake van een evenwichtig bezuinigingspakket, waarbij de negatieve impact op de Zeeuwse economie en samenleving zoveel mogelijk is beperkt. Dit gebeurt onder meer door voor 3,4 miljoen, het geschatte vrij besteedbare rekeningssaldo over 2014, in te zetten. De vraag rijst of dit bedrag, met de kennis van nu, nog steeds kan worden beschouwd als een reële inschatting.

Voorzitter. Bij een wielervedstrijd word je na een goede eindsprint beloond met een bos bloemen en zoenen van de rondemiss. Ik moet het college teleurstellen: ik heb geen bloemen meegebracht en helaas is er ook geen rondemiss. Echter, voor dit voorstel wil ik het college wél welgemeende complimenten geven.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Bezuinigen is altijd lastig. Ik betrapte mijzelf erop dat ik, bij het doornemen van de lijstjes met bezuinigingen, het eerst op zoek ging naar de zaken waarop ik liever niet zou bezuinigen. Veel minder interesse had ik in de dingen waarvan ik zei: we kunnen wel zonder. Welnu, zoals zo vaak geldt: wat je niet wilt, gebeurt tóch. Je vindt een aantal punten waarvan je zegt: daar had ik liever niet op bezuinigd. Niemand zal verbaasd zijn als ik aangeef welke onderwerpen dat

zijn: cultuur, natuur en in zekere zin ook het stimuleren van de economie.

Maar, voorzitter, wij móeten bezuinigen en, zoals veel collega's al in de commissie hebben gezegd: dit is een goed uitgebalanceerd voorstel. Het is nog veel meer uitgebalanceerd dan tijdens het overleg in de commissie kon worden verwacht. Immers, in het voorstel, in tabel A, ontbrak op dat moment een bladzijde. Niettemin was het voorstel ook toen nog uitgebalanceerd, en dat is knap.

Wij hebben actief gezocht naar punten waar wij nog wat geld zouden kunnen vinden om, eventueel, te bewerkstelligen dat er niet hoeft te worden bezuinigd op zaken die wij interessant vinden. Welnu, daarin zijn wij maar heel beperkt geslaagd, behalve het feit dat er een bepaald overschot in de statenbudgetten te verwachten is, en dat is structureel aangezien de wetgeving ter zake is veranderd. Dit levert een beetje ruimte op, maar dat is niet zóveel dat je kunt zeggen: laten wij dat nou eens gaan herverdelen.

Voorzitter. Ik heb nog wel een vraag voor het college. Waarom wordt de 320.000 euro die eigenlijk te veel zijn bezuinigd, in een co-fonds voor Europese financiering gestort? Ik zeg niet dat wij daartegen zijn, maar dat fonds is nog niet leeg. Zit hier een plan achter? Van het antwoord op deze vraag is mede-afhankelijk of wij het voorliggende voorstel in ongewijzigde vorm kunnen steunen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De Financiële Eindsprint die nu voor ons ligt, behelst de bij de Najaarsnota aangekondigde nieuwe taakstellingen voor de jaren 2015 t/m 2018. Voor 2015 gaat het om een bedrag van bijna 7,2 miljoen, zij het dat door het nemen van een voorschot op het rekeningssaldo-2014 de effectieve opgave voor dit jaar uitkomt op 3,8 miljoen. Ook dat is nog een fors bedrag, waarbij dient te worden aangetekend dat er mogelijk voor dit jaar nóg een bezuinigingsronde aankomt wanneer het geraamde DELTA-dividend lager dan 10 miljoen zou uitpakken. De noodzaak van een nieuwe takendiscussie is nog maar eens aangetoond. Het is goed dat de nieuwe Staten daarmee voortvarend aan de slag kunnen en het huiswerk daarvoor klaarligt.

Voorzitter. De VVD-fractie is van mening dat het college met een evenwichtig voorstel is gekomen. Enerzijds wordt de pijn verdeeld over de verschillende beleidsvelden; anderzijds is goed bekeken hoe die pijn zo dragelijk mogelijk kan worden gemaakt. Bovendien neemt het college zijn verantwoordelijkheid en daar kan mijn fractie volledig achter gaan staan. Sterker nog, als het niet zo zou zijn, zouden wij het college hiertoe hebben opgeroepen. Ik doel op het feit dat ook dit dossier netjes wordt overgedragen aan de opvolgers; het is een dossier zonder financiële gaten. Dat is in een andere statenperiode wel eens anders geweest, kan ik mij nog goed herinneren.

Na het invullen van de taakstelling is er zelfs nog een beperkt surplus van 300.000 euro. Mijn fractie vindt het een goede gedachte van het college dit surplus toe te voegen aan het budget voor Europese cofinanciering.

De inking die het college heeft gegeven in de maatregelen die het heeft overwogen in de aanloop naar het uiteindelijk voorstel, smaakt wat ons betreft naar méér. Wij adviseren het college dit goede, gewaardeerde voorbeeld toe te voegen aan het overdrachtdossier voor het nieuwe college.

Voorzitter. In dit voorstel wordt melding gemaakt van een restantbudget op het project-Sluisluchtunnel. Mijn fractie is content met de toezegging van de heer Van Beveren, gedaan tijdens een commissievergadering, dat een voorstel zal worden gedaan om dit overschot aan te wenden voor het in één keer afschrijven van de tijdelijk geactiveerde meerkosten van de Sloe- en Tractaatweg. Daarmee wordt recht gedaan aan het amendement van mijn fractie van 25 april 2014, dat in deze Staten op brede steun kon rekenen. Daarmee ontstaat er ook voor de jaren daarna meer ruimte voor wegenonderhoud en -aanpassingen. Ook dat, voorzitter, is een onderdeel dat de VVD-fractie erg aanspreekt.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mijn gewaardeerde collega gaat nu wel érg snel. Het tekort met betrekking tot Sloe- en Tractaatweg is op keurige wijze gefinancierd; daarover zijn afspraken gemaakt. Om nu te zeggen dat het genoemde overschot maar voor de wegen kan worden ingezet... Mijns inziens is die toezegging nooit gedaan. Dit wordt nu wel vlotjes gezegd, maar ik kan mij voorstellen dat er fracties zijn, waaronder die van GroenLinks, die hier andere ideeën over hebben.

De heer **Bierens** (VVD). Ja, dat komt meer voor, maar door deze Staten is toch echt op 25 april 2014 een amendement van de VVD-fractie aangenomen dat erop is gericht om de meerkosten, verbonden aan het project Sloe- en Tractaatweg --het gaat om ongeveer 12, 13 miljoen-- zo snel mogelijk direct af te schrijven, zoals het hoort.

De heer **Harpe** (GL). Daar zijn wij het over eens. Dat amendement is ook door mijn fractie gesteund, maar om déze ruimte nu maar meteen op een "grappige" manier weg te zetten... Daar ben ik het absoluut niet mee eens.

De heer **Bierens** (VVD). Mijnheer Harpe, ik zet niks op een "grappige" manier weg. Ik verwijs naar de toezegging van gedeputeerde Van Beveren, gedaan tijdens de laatste commissievergadering. Hij komt met een voorstel dat erop is gericht om het overschot op het project-Sluisluchtunnel aan te wenden voor het afschrijven van de meerkosten op het project Sloe- en Tractaatweg. Dat vind ik een

prima voorstel en ik heb gezegd dat, als wij het zo doen, er ook meer ruimte is voor wegenonderhoud. En dat is dringend nodig, mijnheer Harpe. Overigens, ik had het u graag gegund dat u --naast de steun die u aan ons amendement hebt gegeven-- ook als actief statenlid dat goede voorstel nog had kunnen steunen...

Voorzitter. De VVD-fractie stemt in met het statenvoorstel.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. In zijn Najaarsnota-2014 heeft het college aangegeven dat de verschillende taakstellingen in begroting en meerjarenraming nog in de huidige statenperiode ingevuld moeten worden. In het voorliggende voorstel laat het college zien welke bezuinigingen overwogen zijn en welke keuzes er uiteindelijk zijn gemaakt. Hiertoe zijn door het college een A-, een B- en een C-lijst met mogelijke bezuinigingen opgesteld. De C-lijst bevat wat GS betreft onuitvoerbare maatregelen; lijst A geeft de bezuinigingsvoorstellen weer en op lijst B staan maatregelen die het college nu niet voorstelt.

De PVV-fractie is van mening dat het onzeker is of er 10 miljoen aan DELTA-dividend komt. In mei wordt duidelijk hoeveel het is, maar op dit moment gaan wij uit van een niveau ergens tussen nul en 10 miljoen. Naar onze mening zal het eerder dicht bij de nul dan bij de tien uitkomen. Als het minder is dan de 10 miljoen waarmee door het college is gerekend, zullen de B- en C-lijst nog eens aandachtig bekeken moeten worden.

De gedeputeerde heeft aangegeven dat er naar verwachting in verband met het saldo van de Sluisluchtunnel tussen 10 en 12 miljoen voor de provincie overblijft. Wat mijn fractie betreft wordt dit geld ingezet om de recent noodzakelijk gebleken extra investeringen in de Sloe- en Tractaatweg te dekken. Wij zien het in de vergadering van de commissie BFW van 23 januari 2015 door de gedeputeerde aangekondigde voorstel hiertoe graag tegemoet. Het college geeft voorts aan dat er een vrij besteedbaar rekeningsaldo van 3,4 miljoen zal zijn. Hoe groot dit bedrag precies is, zal nog moeten blijken.

Voorzitter. De PVV-fractie vindt het belangrijk dat in de voor ons liggende bestuursperiode het nieuwe college niet hoeft te starten met een bezuinigingsoperatie. De door het college voorgestelde bezuinigingsmaatregelen lijken daarvoor te gaan zorgen. Derhalve kan mijn fractie instemmen met dit statenvoorstel.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De landelijke media hebben ons doen geloven --dat was althans de bedoeling-- dat de provincie Zeeland heel veel geld op het spaarbankboekje zou hebben staan. Het tegendeel is waar. Op het spaarbankboekje van de provincie staat niet zoveel meer, en het

wordt steeds minder. De financiële positie van de provincie Zeeland is niet florissant.

Bezuinigen is voor een politicus niet het meest aangename, maar de financiële positie van onze provincie vraagt erom. Er moet worden bezuinigd; vandaar dat wij dit voorstel kunnen steunen. Het ligt volledig in lijn met het goede en voorzichtige financiële beleid dat mijn fractie wil voeren en dat ook de afgelopen vier jaar door de coalitie is gevoerd. Dat beleid komt erop neer dat financiële problemen niet vooruit worden geschoven. Als dat nodig blijkt te zijn, worden er daadwerkelijk krachtige besluiten genomen.

Voorzitter. Wij vinden dit voorstel goed afgewogen en zullen het steunen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Bezuinigen is vervelend, vooral bij het naderen van verkiezingen. De verleiding is dan groot om moeilijke besluiten uit te stellen tot na de verkiezingen.

Er lagen voor het college nog bepaalde financiële opgaven die vóór het einde van de collegeperiode moesten worden ingevuld waardoor een nieuw college niet onmiddellijk met een bezuinigingsronde zou worden geconfronteerd. Het siert het college dat het wat dit betreft zijn verantwoordelijkheid neemt en in deze laatste statenvergadering deze Financiële Eindsprint voorstelt.

Mijn fractie kan zich verenigen met dit voorstel. Nogmaals: bezuinigen is niet leuk, maar er ligt nu een evenwichtig pakket aan maatregelen voor. De cultuur wordt door het college gespaard, en terecht, zo vindt de PvdA-fractie. Bij de eerder doorgevoerde bezuinigingen is al flink bezuinigd op cultuur. Opnieuw bezuinigen op dit terrein --en niet op andere terreinen-- brengt een onevenwichtigheid met zich mee waarin onze fractie zich niet kan vinden.

Voorzitter. Onze fractie kiest voor de voorgestelde maatregelen, aangegeven in pakket A, waarbij een voorschot wordt genomen op het rekeningssaldo. Wij menen dat het een goede zaak is dat het daaruit ontstane surplus wordt toegevoegd aan het budget voor Europese cofinanciering. Het gevolg van bezuinigen is dat er nauwelijks nog geld overblijft voor nieuwe taken en ontwikkelingen. Met cofinancieringsmiddelen kan veel geld worden binnengehaald voor vernieuwende investeringen in Zeeland.

Wij hechten er groot belang aan dat er -- wanneer er meer financiële ruimte ontstaat-- altijd mogelijkheden zijn om te investeren in economische ontwikkelingen, waarmee veel werkgelegenheid wordt gegenereerd, en in onderwijs en kennisinfrastructuur.

Voorzitter. Bezuinigen is niet leuk, maar er ligt nu een evenwichtig pakket aan maatregelen, waarmee onze fractie kan instemmen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Bezuinigen is nooit leuk, zeker niet wanneer het in dezelfde periode alweer voor de zoveelste keer moet gebeuren. De spoeling wordt steeds dunner. Niettemin kan mijn fractie zich vinden in de manier waarop er nu wordt bezuinigd. Er wordt geld dat nog niet is besteed, ingezet om tegenvallers op te vangen. Het inzetten van het verwachte overschot over 2014 maakt het allemaal een stuk dragelijker.

Voorzitter. De fractie van de SP heeft nóg een potje gevonden waar nog geld inzit dat over is. Van onze eigen staten- en fractiebudgetten voor 2014 is zeker nog 370.000 euro over. Bovendien is er nog méér, maar daar is nog geen zekerheid over en dus willen wij dat er nog niet bij betrekken. Waarschijnlijk kan er in structurele zin op fractiebudgetten worden bezuinigd, maar ook hierover bestaat nog geen zekerheid, zodat wij ook dat geld nog niet gaan gebruiken. In de nieuwe statenperiode wil mijn fractie serieus praten over verlaging van fractiebudgetten omdat de reiskosten niet meer ten laste van die budgetten komen.

Het is mijn fractie opgevallen, voorzitter, dat in de voorliggende plannen de natuur onevenredig hard worden getroffen, in totaal voor ruim 1,1 miljoen. Wij vinden dit niet echt evenwichtig. Sommige zaken worden uitgesteld, andere worden gewoon niet meer gedaan. Als voorbeeld noem ik het ecologisch maaien dat in Zeeland voor mooie bloembermen zorgt. Ook denk ik hierbij aan bezuinigingen in het kader van het soortenbeleid, dat erop is gericht te voorkomen dat in Zeeland planten en dieren uitsterven. Mijn fractie vindt dit tamelijk rigoureuze maatregelen.

Bovendien, voorzitter, wordt er ook weer bezuinigd op de zogenaamde "krimpgelden" die niet zo mogen heten. Wij stellen voor om de ten aanzien hiervan voorgestelde bezuiniging van 170.000 euro in te zetten voor de krimpgebieden.

Voorzitter. Ook stellen wij voor om de genoemde 370.000 euro in te zetten om de bezuinigingen in 2015 --het gaat alleen om dát jaar-- wat dragelijker te maken. Daartoe dienen wij een amendement in.

De **voorzitter**. Door het lid Van Unen is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

*1. De volgende voorgestelde maatregelen in de A-lijst van het college van GS te schrappen:
- Beleidsveld Cultuur & samenleving/Sociaal maatschappelijk. Verlaging programmabudget Nieuwe Wegen (krimpconvenant) in 2015 van 170.000 euro.*

- *Beleidsveld Mobiliteit/B&O Maaierk. Verlaging budget voor ecologisch bermbeheer van 100.000 euro in 2015.*

- *Beleidsveld Natuur en landschap/Soortenbeleid. Verlaging van het budget soortenbeleid met 100.000 euro in 2015.*

2. *Het schrappen van deze bezuinigingen tot een totaalbedrag van 370.000 euro te dekken uit de lagere uitgaven voor de kosten van fractie-ondersteuning tot en met 2014 van 370.000 euro.*

3. *Het dictum als volgt vast te stellen: "in te stemmen met de bezuinigingsmaatregelen voor de jaren 2015 en verder."*

Dit amendement krijgt nr. 1.

De heer Van Beveren vraagt mij om de vergadering even te schorsen zodat er even naar dit amendement kan worden gekeken. Het is voor velen van ons nieuw. Ik kan mij voorstellen dat ook de fracties het even willen bekijken.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Het doet het college goed dat er brede steun blijkt te bestaan voor het onderhavige voorstel. Inderdaad: bezuinigen is nooit leuk maar dit college is echt van mening dat ervoor moet worden gezorgd dat de financiën goed worden overgedragen aan het volgende college. Wij herinneren ons maar al te goed dat dat na vorige statenperioden niet altijd het geval was en dat men soms met nog openstaande rekeningen werd geconfronteerd. Wij willen ervoor zorgen dat het volgende college in financiële zin goed gesteld staat, in elk geval weet hoe het ervoor staat.

De heer Colijn heeft, sprekend over het beleidsterrein natuur, gevraagd hoe het met de overdracht gaat en hij noemt daarbij de instellingen. Voorzitter, het lijkt mij het beste dat straks de heer De Reu deze vraag beantwoordt.

De heer Oudeman vraagt of het rekeningsaldo van 3,4 miljoen nog steeds als reëel kan worden beschouwd, met de kennis van nu. Voorzitter. Natuurlijk had ik die vraag verwacht en daarom heb ik hierover gisteren navraag gedaan bij onze medewerkers. Zij hebben aangegeven dat dit bedrag nog overeind kan worden gehouden en dat het op dit moment nog niet kan worden verhoogd of verlaagd. Met nog ongeveer één week werken zullen wij het rekeningsaldo weten, maar juist de laatste boekingen kunnen leiden tot grote verschillen, zoals ik op grond van eigen ervaringen weet.

De heer Hijgenaar constateert dat er zóveel bezuinigingsvoorstellen zijn gedaan dat nu blijkt dat er eigenlijk iets te veel is bezuinigd, zodat er 320.000 euro over is. Voorgesteld wordt om dit bedrag toe te voegen aan het fonds voor Europese cofinanciering. Zit daar een bepaald plan achter? Voorzitter. Er zit wel een gedachte achter, maar geen plan. Die gedachte is dat dit door de Staten zelf zo is bepaald. De Staten hebben ons gevraagd ervoor te zorgen dat de budgetten voor de cofinanciering --ze zijn erop gericht om Europese middelen binnen te halen-- zo hoog mogelijk worden gemaakt. Ten aanzien van heel wat projecten zijn aanvragen gedaan bij allerlei Europese fondsen. Het is dan ook geen probleem om dit bedrag te besteden, maar natuurlijk moeten wij afwachten of projecten inderdaad worden binnengehaald. Daar hebben wij écht cofinancieringsmiddelen voor nodig.

Over het restantbudget met betrekking tot de Sluiskiltunnel zijn enkele vragen gesteld, terwijl hierover ook in de commissie is gesproken. Voorzitter. Het college heeft inmiddels een brief over dit onderwerp vastgesteld maar kennelijk heeft die brief de Staten nog niet bereikt. Dat zal binnenkort gebeuren. Inderdaad heb ik in de commissie toegezegd dat het college nog met een voorstel komt voor de bestemming van dit overschot. Het is echter niet zo dat ik heb gezegd dat wij het voor een bepaald doel gaan inzetten. In de commissie zijn verschillende mogelijkheden aangegeven. Zo zou men korter tol kunnen heffen of iets met de toltarieven kunnen doen. Ook zou het mogelijk zijn om de meerkosten met betrekking tot Sloe- en Tractaatweg in één keer af te schrijven. Het zijn drie opties en de Staten moeten hierover een besluit nemen wanneer het college, in de loop van 2015, met zijn voorstel komt.

Voorzitter. Het DELTA-dividend is onzeker. Wij hebben voor dit jaar rekening gehouden met 10 miljoen, maar het is zeer de vraag of wij dat bedrag krijgen. In mei weten wij méér. Het is te voorbarig om dit bedrag nu al neerwaarts bij te stellen. Op die manier zou men wel zéér snel, bij wijze van spreken, het hoofd in de schoot leggen. Dat moeten wij niet te snel doen, ten opzichte van het bedrijf. Wij moeten er echt voor zorgen dat DELTA wordt aangespoord om alles in het werk te stellen om wél dividend uit te keren. Daar zijn ook mogelijkheden voor, zeker omdat er dit jaar eenmalige transacties plaatsvinden. Dat weten de Staten; wij hebben er over gesproken. Het college is in elk geval nog niet zover dat het zegt: wij zien maar van dat dividend af. Dat is absoluut niet het geval. Ik ben als het ware getergd om de directie aan te sporen om alles in het werk te stellen om wél dividend te kunnen uitkeren.

De heer Roeland is ingegaan op de beeldvorming van onze provincie, waar het gaat om "arm" en "rijk". Voorzitter, een rijke provincie zijn wij

niet. Voor bepaalde bestemmingen hebben wij geld gekregen van het Rijk, en dat is apart gezet. Ik verwijs naar het Groenfonds en de middelen voor het NPW, het Natuurproject Westerschelde. Over een paar jaar zijn die middelen allemaal uitgegeven; het is bestemd geld. Verder zijn er nog wat voorzieningen, met name voor wachtgeldden voor voormalig PSD-personeel. Ook wat dat dat geld betreft is voorzien dat het wordt uitgegeven. Voor allerlei andere beleidsterreinen hebben wij géén geld en moet er dus geld worden geleend. Wij verkeren in een leensituatie, onder meer omdat wij de Sluiskiltunnel moeten voorfinancieren. Op termijn wordt een en ander weer terugverdiend via de tol op de Westerscheldetunnel. Nogmaals, het beeld als zou de provincie Zeeland rijk zijn, is niet correct. Dat zijn wij echt niet.

Voorzitter. Met het amendement wordt aangegeven dat er 370.000 euro over is op de statenbudgetten. Het college is door dit amendement wat verrast. Wij hebben een "uitvraag" gedaan bij alle onderdelen van de organisatie om met betrekking tot het jaar 2014 aan te geven welke overschotten er zouden zijn. Op grond daarvan is het voorlopige rekeningsaldo van 3,4 miljoen aan de Staten voorgelegd. Wij hebben op deze wijze de budgetten tot en met 2014 aardig binnenstebuiten gekeerd. Zou het nu zo zijn dat er met betrekking tot de periode 2011-2014 370.000 euro over is op de statenbudgetten, dan kan dat waar zijn maar moet ik toch zeggen dat wij dit naar aanleiding van onze "uitvraag" niet zo gemeld hebben gekregen. Wij hebben hiermee dan ook geen rekening gehouden.

Als de Staten hier nu van uitgaan, voorzitter, betekent dit in feite dat zij een voorschot nemen op een hoger rekeningsaldo. Het is de vraag of dat wijs is omdat men daarmee het evenwicht in het hele statenvoorstel gaat verstoren, nog afgezien van de vraag of dit bedrag zou moeten worden ingezet voor de zaken die nu door de SP-fractie worden genoemd. Ik voeg hieraan toe dat wij het ecologisch bermbeheer niet tot "natuur" rekenen. De middelen hiervoor komen niet uit natuur- maar uit infrabudgetten.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Maar wij gaan er wél voor 100.000 euro op bezuinigen.

Voorzitter. Als de gedeputeerde meer tijd nodig heeft om een en ander uit te zoeken, wil mijn fractie ook wel na de lunchpauze over het amendement stemmen. Dit bedrag is écht over. Omdat de gegevens hierover nog maar net binnen zijn, is dit écht heel recent.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat kan zo zijn, voorzitter, maar zo gaat het natuurlijk altijd. Zo kunnen er met betrekking tot andere budgetten weer tegenvallers naar voren komen. Je kunt er niet één onderdeel uithalen en daar een

bestemming voor aangeven. De SP-fractie moet hier op de een of andere manier aan gekomen zijn. Dat weet ik verder niet maar het is toch een beetje merkwaardig dat dit nu op deze manier naar voren komt, in een statenvergadering. Wij hadden dit graag wat eerder geweten.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Deze week hadden wij ook nog andere werkzaamheden, voorzitter; daar weet deze gedeputeerde alles van. Nogmaals, dit geld is écht over. Bovendien neemt ook het college een voorschot op een rekeningsaldo dat nog niet definitief is vastgesteld. Met de voorstellen van mijn fractie kan worden voorkomen dat bepaalde zaken in 2015 niet meer worden gedaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Wij hebben met betrekking tot het rekeningsaldo-2014 een voorspelling gedaan op basis van concreet onderzoek. Wij hebben hiervoor uitvraag gedaan bij alle budgethouders, in de zin: wat wordt er écht niet meer uitgegeven tot en met 2014? Welnu, daar zat het nu genoemde bedrag in verband met de statenbudgetten niet bij. Ik heb het nog even nagevraagd en gezegd is: het was niet helemaal zeker of het wel vrij zou vallen. Daarom is het niet bij die 3,4 miljoen betrokken. Als dat nu ineens wél het geval is, maakt dat het voor het college wel erg lastig. Daarmee gaat immers het evenwicht uit ons voorstel. Nogmaals, er kunnen net zo goed nog tegenvallers optreden. Ik vind het echt te voorbarig om nu --staande deze vergadering, hiermee geconfronteerd-- het statenvoorstel te amenderen en het zo omver te gooien. Ook gelet op de hele gang van zaken raad ik de Staten aan om dit amendement niet te aanvaarden.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Inderdaad tovert de SP-fractie ineens dit bedrag uit de hoge hoed, maar ik zie niet in waar nu precies die verstoring van het evenwicht zit. Het gaat om een extra bedrag, bovenop het niveau van het rekeningsaldo dat door het college is aangegeven. Daarnaast zijn risico's benoemd die nu aan de orde zijn. In zijn voorstel heeft het college geen rekening gehouden met het nu door de SP-fractie genoemde bedrag, maar op welke wijze wordt nu het evenwicht in het statenvoorstel verstoord?

De heer **Van Beveren** (GS). Nogmaals, er kunnen net zo goed met betrekking tot andere budgetten nog tegenvallers optreden. Ik zou dan nu al wel een positief voorschot nemen op iets dat kennelijk nu ineens wél zeker is, terwijl wij dat vier weken geleden niet wisten... Wat betreft de besteding die de SP-fractie voorstelt, wijs ik erop dat het om een incidentele meevaller gaat, terwijl daarmee deels structurele uitgaven zouden worden gedekt. Zo is het bermbeheer een structurele uitgave; dat doen we al jaren.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Wij stellen voor om alleen voor 2015 de genoemde bezuinigingen niet door te laten gaan. Zo is het in het amendement verwoord. Voor het vervolg kan in de volgende statenperiode dekking worden gezocht. Onze voorstellen zijn dus incidenteel van aard.

De heer **Van Beveren** (GS). Nogmaals, het ecologisch bermbeheer is een structurele zaak, maar je kunt er op enig moment mee stoppen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ons voorstel is erop gericht om één keer deze bezuiniging van 100.000 euro te schrappen.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, het is de hele gang van zaken die ons wat frustrereert. Ik hoop dat men daar begrip voor heeft.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik zou het zeer waarderen wanneer het college hiervoor wat meer tijd zou nemen, zodat er goed naar kan worden gekeken. De stemming kan dan na de lunchpauze plaatsvinden.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. De fractie van de CU vraagt zich, sprekend over het beleidsterrein cultuur, af hoe de instellingen worden geïnformeerd en bij een en ander worden betrokken. Dat is op zich niet zo ingewikkeld omdat wij ook bij de behandeling van het voorstel over het verlengen van de Cultuurnota hebben gezegd dat vóór 1 juli 2016 de instellingen van het provinciale bestuur een bericht moeten krijgen over de budgetten voor 2017. Wij kozen nu juist voor verlenging omdat wij, gelet op de wisseling van Staten en college, niet de tijd hadden om een en ander nog vóór 1 juli 2015 te doen. Wij hebben bovendien regelmatig bestuurlijke overleg met de instellingen.

Het besluit dat de Staten, naar ik aanneem, vandaag gaan nemen, zullen wij de instellingen uiteraard meedelen, als men het niet al rechtstreeks via de media verneemt. Het is vervolgens toch echt aan het volgende college en de volgende Staten om budget voor cultuur vrij te spelen. Op de hoogte daarvan ga ik nu niet vooruitlopen. De heer Oudeman had het over bloemen en een rondemiss. Welnu, dan krijgen ofwel alle instellingen ofwel enkele instellingen van ons een bericht dat neerkomt op --ik zeg het ook maar in welertermen-- "de dood of de gladiolen".

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Wij spreken over een pijnlijk besluit. Ook de fractie van GroenLinks heeft alles gewikt en gewogen. Zij heeft met name gekeken naar de rekeningcijfers van de afgelopen vijf jaar. Uit de statistiek die dat oplevert, kun je beleid halen. Welnu, het zit steeds zo rond de 4 miljoen. Welke mogelijkheden je verder ook bekijkt,

er is geen extra geld. Ik hoop dat de gedeputeerde gelijk krijgt met zijn verwachting omtrent het DELTA-dividend, maar het zou net zo goed tegen kunnen vallen, waarmee het volgende probleem aan de orde komt. Het lijkt mij dan ook verstandig dat de volgende Staten --als alle relevante bedragen en getallen bekend zijn-- zich hierover uitspreken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Wij vinden het amendement van de SP-fractie charmant. Ook wij hebben in eerste termijn het fractiebudget genoemd, en het feit dat zich daar overschotten bevinden. Ook ik zie niet in waarom hiermee het evenwicht in het statenvoorstel zou worden verstoord. Er is sprake van een nieuwe financieringsbron en het inderdaad eenmalig schrappen van enkele posten. Het enige probleem zou kunnen zijn dat een en ander nog niet echt zeker is. Als zich inderdaad een probleem voordoet, kan de gedeputeerde daarvoor met een eenvoudige begrotingswijziging bij de Staten terugkomen. Wij overwegen om het amendement te steunen.

Voorzitter. Wij zijn blij met de beantwoording van de gedeputeerde. Gelet op die beantwoording en het amendement kunnen wij het statenvoorstel steunen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik constateer dat het amendement over de dekking van de meerkosten Sloe- en Tractaatweg, dat het vorige jaar met ruime meerderheid werd aangenomen, nu wat discussie oproept. Gelukkig is papier geduldig en staat op dat papier wat de Staten toen hebben besloten. Inderdaad, er zou nog een voorstel van het college komen, maar er werden ook uitspraken gedaan over het "schuivende paneel" dat toen werd ingezet. Wij hebben toen gezegd dat dat tijdelijk kon, maar investeringen van maatschappelijk nut behoren in één keer te worden afgeschreven. Als je dat niet doet en op die manier op een hellend vlak komt, kun je in de situatie komen te verkeren van een gemeente die niet zo ver van Middelburg ligt. Ik vind dat de commissaris van de Koning daarover deze week verstandige uitspraken heeft gedaan. Ik meen dat de Staten, ook déze Staten nog, moeten zorgdragen voor een solide financieel beleid. Zij moeten voorkomen dat lasten naar de toekomst worden verschoven. Problemen die zich nú voordoen, moeten wij oplossen en mogen niet aan anderen worden overgelaten.

Voorzitter. Het amendement van de SP-fractie is zeer sympathiek, maar ook op dit onderdeel houden wij van een solide beleid. Ik kan mij de opmerking van gedeputeerde Van Beveren best goed voorstellen. Het college is met een gedegen voorstel gekomen en daarbij is uitgegaan van een opname op enig moment. Daarna, bij wijze van spreken al de volgende dag, zullen er altijd

weer wijzigingen zijn, hetzij in positieve, hetzij in negatieve zin, mee- en tegenvallers. Als je er nu één onderdeel uitpakt, verstoor je ons inziens wel degelijk het solide financiële beleid dat wij willen voeren. Nogmaals, er kunnen nog tegenvallers komen. Zo kan het nu geraamde DELTA-dividend lager uitvallen. Je zou dan op 13 februari een bepaalde bezuiniging terugdraaien om vervolgens, bijvoorbeeld in de statenvergadering van juni, de zaak wéér terug te moeten draaien. Voor dergelijke ommezwaaien is de VVD-fractie niet in. Wij zullen het amendement dan ook niet steunen. Van harte geven wij steun aan het degelijke voorstel van het college.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Misschien, voorzitter, kan de VVD-fractie mij uitleggen wat het verschil is tussen enerzijds het betrekken van het rekeningvoorschot bij het opstellen van dit statenvoorstel, en anderzijds het óók meenemen van geld dat over blijft te zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Met alle plezier, mevrouw Van Unen. Het voorspelde rekeningssaldo, nu betrokken bij deze taakstelling, is gebaseerd op vaste, feitelijke gegevens. Je kunt ervan uitgaan dat dat er is. Waar wij op dit moment niet van kunnen uitgaan, is dat er dit jaar niet opnieuw een bezuinigingsronde zal moeten volgen. Daar moeten wij gewoon rekening mee houden. Het is nu natuurlijk --hoe moet ik het zeggen; laat ik het vriendelijk houden-- verleidelijk om in deze statenvergadering nog iets sympathieks te doen, maar wij houden ervan om een degelijk beleid te voeren. Wij moeten proberen om te voorkomen dat wij in juni weer andere bezuinigingen moeten doorvoeren en daarbij bezuinigingen die men nu tijdelijk ongedaan wil maken, weer moeten terugdraaien. Zo werk je niet, als betrouwbare overheid.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik geloof mijn oren niet, voorzitter, want ik heb de heer Bierens in de commissie toch écht horen zeggen: ik daag u uit om met betere voorstellen te komen. Nu kómt er een beter voorstel en wordt er gezegd: daar zijn wij niet voor in.

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb gezegd: als u in staat bent om met betere en nóg evenwichtigere voorstellen te komen, zullen wij daar serieus naar kijken. Welnu, ik moet nu constateren dat dit amendement niet aan onze criteria voldoet.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. In eerste termijn heb ik aangegeven dat wij financiële problemen niet vooruit moeten schuiven. Op grond daarvan geven wij steun aan het statenvoorstel. Ik heb geconstateerd dat de VVD-fractie in die zin aan

ons verwachtingspatroon voldoet, dat zij nu hetzelfde heeft gezegd.

Wat het amendement betreft heb ik mijn gewaardeerde collega van GroenLinks er wijze woorden over horen zeggen. Daar sluit ik mij graag bij aan.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Inderdaad werden wij wat overvallen door het amendement van de SP-fractie. Het ontwerpbesluit dat er nu ligt, is degelijk en evenwichtig. Nu komt er extra geld boven water dat blijkbaar niet eerder is meegenomen. Ik zie niet hoe dit kan leiden tot verstoring van het evenwicht. Er komt wat extra geld bij. Als zich later nieuwe financiële tegenvallers voordoen, moeten wij gewoon weer gaan bezuinigen. De nieuwe Staten zullen dat dan op hun eigen manier moeten invullen. Nogmaals, op dit moment zie ik niet waar die evenwichtsverstoring zou optreden. Zoals fractiegenoot Van Haperen al eerder heeft gezegd: het is ook ons een doorn in het oog dat met het ecologisch maaien wordt gestopt, mede gelet op het aspect duurzaamheid. Nu er extra geld is, kan mijn fractie mede tegen die achtergrond het amendement steunen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De gedeputeerde is overvallen door het amendement. Inderdaad, het amendement is nét klaar, maar ik heb al in de commissie BFW gezegd dat ik een potje had gevonden. Ik heb er zelfs bij gezegd dat het om de fractiebudgetten ging. Dat kan dus geen verrassing zijn.

Amendement nr. 1 van het lid Van Unen wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA en D66 voor dit amendement hebben gestemd.

In stemming komt het statenvoorstel.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Aangezien ons amendement is verworpen, zullen wij niet voor het statenvoorstel stemmen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Wij hadden graag gezien dat het extra geld besteed zou zijn, maar het amendement is verworpen. Niettemin zullen wij voor het statenvoorstel stemmen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Tegen mijn gewoonte en zin in heb ik tegen de begroting voor

2015 gestemd. Het belangrijkste argument daarvoor was dat wij 10 miljoen tekort kwamen. Ik geloof niet in het DELTA-dividend. Het zou toch merkwaardig zijn wanneer ik dat argument nu aan de kant zou zetten.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van PBZ, de PVV, de CU, de SGP, de PvZ, de VVD, het CDA, de PvdA, D66 en GL voor dit voorstel hebben gestemd.

29. Statenvoorstel Kadernota PVVP (BLD-189)

De heer **Otte** (CU). Voorzitter. Deze nota biedt een langetermijnvisie op het terrein van mobiliteit, tot 2028. De komende 12, 13 jaar gaat er veel veranderen op dit terrein, door nieuwe vervoersconcepten maar ook door de veranderende maatschappij.

Het budget is beperkt. Van de totale inkomsten blijft, na de uitgaven voor het openbaar vervoer (OV) en de ROVZ, slechts 5,6 tot 5,8 miljoen over voor infrastructuur. De fractie van de CU is van mening dat dit gering is, te gering. Wij steunen dan ook van harte de pogingen van het college om meer geld voor de infrastructuur naar Zeeland te halen.

Voorzitter. Op drie punten wil ik nader ingaan. Het eerste is het hoofijzermodel. Mijn partij heeft altijd gepleit voor dit model omdat wij het achterliggende streven onderschrijven: een verstedelijkte corridor, met daarbinnen een groenblauwe delta. Tegelijkertijd zien wij dat het hoofijzermodel ook negatieve effecten heeft. Ten eerste is dit model erg zwart-wit en doet het weinig recht aan de specifieke locaties, de stedelijke ontwikkeling en de infrastructurele lijnen in Zeeland. Ten tweede leidt dit model ertoe dat er steeds minder geld en aandacht van het Rijk naar Zeeland komt voor de Zeeuwse infrastructuur. Het loslaten van het hoofijzermodel lijkt ons dan ook een logische stap. Echter, wij roepen het college wél op om in het PVVP aan de clustering van grootschalige verstedelijking en infrastructuur rondom de delta vast te houden.

Het tweede punt is de verkeersveiligheid, een onderwerp dat voor onze partij altijd op de eerste plaats komt. Wij zijn dan ook tevreden met de ambities van het college met betrekking tot het categoriseren van wegen, zodat deze duidelijk herkenbaar worden voor de weggebruikers. Wel vinden wij het jammer dat er weinig aandacht is voor veiligheid en doorstroming op de A58 in het

geval van incidenten. Helaas zien wij keer op keer dat incidenten op deze weg leiden tot enorme verkeershinder, met als gevolg schade voor de Zeeuwse economie. Dat is onnodig, wat mijn fractie betreft.

Eén van de grote knelpunten is de A58, waarvoor onze fractie al eerder aandacht heeft gevraagd. Naar aanleiding daarvan is door de provincie opdracht gegeven aan Royal Haskoning om onderzoek te doen naar de omleidingssystematiek bij afsluiting van de Vlaketunnel. Op basis van een simulatie heeft Royal Haskoning in kaart gebracht welke knelpunten zich in deze route bevinden, waar vertraging ontstaat, op welke manier de omleidingsroute conflicteert met regionale verkeersstromen en welke maatregelen genomen zouden kunnen worden.

Eén van de voorgestelde maatregelen is het aanleggen van calamiteitenop- en -afritten. Hierdoor zou de vertraging bij afsluiting van beide tunnelbuizen worden teruggebracht van meer dan 60 minuten in het basisscenario naar respectievelijk 16 en 3 minuten voor de oost-west- en de west-oost-richting. In het onderzoeksrapport wordt voorts aangegeven dat de calamiteitenopritten voor slechts 1,2 miljoen zouden kunnen worden gerealiseerd.

Voorzitter. Het onderzoek en de mogelijke oplossingsrichtingen zijn met een brief van GS op 19 november 2013 aan de Staten voorgelegd, waarbij het college heeft aangegeven dat maatregelen gewenst zijn. Wij zien deze problematiek echter niet terugkomen in de voorliggende kadernota. Vandaar dat wij een motie indienen, samen met de fractie van PBZ, die erop is gericht dat dit concrete project wordt opgenomen in het definitieve PVVP. Wij vragen het college om een voorstel te doen voor dekking en planning.

Het derde punt, voorzitter, betreft toekomstige ontwikkelingen. In de kadernota worden richtlijnen gegeven voor de komende 12 jaar. De aandacht voor actuele ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit vinden wij echter maar beperkt. In de commissie is al gesproken over het voorbeeld van elektrisch fietsen, maar wat betekent bijvoorbeeld de opmars van de elektrische auto of, in de toekomst, de zelfsturende auto? Hoe passen deze ontwikkelingen in de Kadernota PVVP, die toch een visie tot het jaar 2028 moet bieden? Nogmaals, wij vinden dit beperkt en daarom vragen wij de gedeputeerde om hieraan meer aandacht te geven.

De **voorzitter**. Door de leden Otte en Robesin is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 13 februari 2015;

stellen vast dat:

- GS in hun begeleidende brief (19 november 2013) bij het onderzoek van Royal Haskoning DHV, naar de omleidingssystematiek bij afsluitingen van de Vlaketunnel, erkennen dat maatregelen gewenst zijn;
- GS in de Kadernota PVVP voorstellen om geen prioriteit te geven aan investeringen in infrastructuur voor "incidenten" (zoals stremmende ongevallen en hoogwater);

overwegen dat:

- de huidige uitwijkroute N289 onvoldoende capaciteit heeft om al het verkeer bij afsluiting van één of beide tunnelbuizen af te wikkelen;
- het extra verkeersaanbod op de uitwijkroute leidt tot significante filevorming en de daarmee samenhangende gevolgschade;
- de Vlaketunnel een essentieel onderdeel is van de infrastructuur die zorgdraagt voor de ontsluiting van Zeeland;
- bij een eventuele evacuatie de Vlaketunnel de bottleneck van ontsluiting voor Midden-Zeeland is;
- met het gebruik van de huidige uitwijkroute de veiligheid van fietsers (die de route moeten kruisen) in het gedrang komt;
- calamiteitenop- en afritten de vertraging bij afsluiting van beide tunnelbuizen beperken tot 16 en 3 minuten voor respectievelijk de oost-west- en de west-oost-richting, in tegenstelling tot de referentie (de huidige situatie) van meer dan 60 minuten voor beide richtingen;
- de calamiteitenop- en afritten volgens het onderzoek van Royal Haskoning kunnen worden aangelegd voor ca. 1,2 miljoen;

dragen Gedeputeerde Staten op om de calamiteitenop- en afritten bij de Vlaketunnel op te nemen bij de prioritaire projecten in het definitieve PVVP, en daarbij een passende dekking en planning hiervoor op te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Deze nota is er een waarvan GroenLinks liever had gezien dat zij in de volgende statenperiode zou worden behandeld en beoordeeld. Immers, deze nota bevat een aanzienlijke koerswijziging ten aanzien van het hoofijzermodel en de geplande nieuwe noord-zuid-route. Nog niet zo heel lang geleden was er in de Staten sprake van irritatie toen de NV Westerscheldetunnel met een brochure kwam waarin te zien was dat het verkeer uit de tunnel gemakkelijk via de Midden-Zeeland-route richting Rotterdam kon gaan. Met andere woorden: de

route Parijs-Rotterdam. Dat werd toen snel gecorrigeerd, maar in de voorliggende nota wordt deze route --dat voorspel ik-- verheven tot een 100km-weg, zulks met het excuus van de veiligheid.

In de startnotitie-PVVP --daarvan zie ik overigens weinig terug in de voorliggende kadernota-- werden nog lovende woorden opgenomen over de effecten van het hoofijzermodel. Nu de vernieuwde A4 er ligt, zegt het college hierover: ach, laat maar zitten; wat doen we ermee? Voorzitter, er is sprake van een link met het voorstel inzake de aandeelhoudersstrategie Westerscheldetunnel. De gedeputeerde vertelde in zijn --zo noem ik het maar-- "shownieuws" voor Omroep Zeeland dat de provincie zo'n 100 miljoen tekortkomt voor het onderhoud van de wegen. Hij verwijst in dit verband naar het mogelijk verkopen van Westerscheldetunnel-aandelen. In de PZC noemde hij dit al eerder een "reële optie". Hij vindt dus kennelijk het later tolvrij maken en het verhogen van de tarieven óók een "reële optie". Ik noem dit "best lef", zo vlak voor de verkiezingen. Echter, in plaats van lef zie ik liever love, het continueren van het beleid dat steeds in deze Staten is bepleit: de tarieven zo laag mogelijk en de tunnel eerder tolvrij. Ook rijst de vraag of de gedeputeerde die 100 miljoen niet bij de behandeling van de Najaarsnota had moeten vermelden.

Voorzitter. De gedeputeerde kiest, samen met het college, zijn eigen weg, niet geplaveid en doodlopend. Goedwerkend beleid wordt losgelaten en een financiële onderbouwing heb ik gemist. GroenLinks kiest voor een veilige Midden-Zeeland-route en voor een goedwerkend hoofijzermodel. Ik heb tegen die achtergrond een amendement opgesteld.

De **voorzitter**. Door het lid Harpe is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Opgave 4.1, eerste bullet, wordt als volgt gewijzigd:

*Opgave 4.1: algemene bereikbaarheidskwaliteit.
- Gestreefd wordt naar een verbeterde doorstroming van de MZ-route door het nemen van veiligheidsmaatregelen. Dit betekent onder meer een snelheidsregime voor de gehele route van maximaal 80km/uur.*

Opgave 4.2 wordt als volgt gewijzigd:

*Opgave 4.2: hoofijzerbeleid.
- Het zogeheten hoofijzerbeleid blijft als concept gehanteerd. Op die manier wordt ongewenst*

doorgaand verkeer op met name de N57 en de N59 voorkomen.

Dit amendement krijgt nr. 3.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie kan zich vinden in de grote lijnen van deze kadernota, maar maakt niettemin over details nog enkele opmerkingen. Hoewel ook ik weet dat een goede preek uit drie punten bestaat, beperken wij ons tot twee zaken, het hoefijzermodel en, helaas, het OV.

Om met het laatste onderwerp te beginnen: in de nieuwe concessie die per 1 maart ingaat, vinden wij de oplossingen voor het scholierenvervoer buitengewoon teleurstellend. Mijn fractie heeft altijd gepleit voor goed OV voor scholieren. Natuurlijk --ook wij weten het-- zal er gesneden moeten worden. Immers, minder budget betekent verschraving, maar wij willen toch een duidelijk verschil maken tussen enerzijds het vervoer naar bijvoorbeeld de markten in Middelburg, Goes of Oostburg, eenmaal per week, en anderzijds het scholierenvervoer dat elke dag een verplichting vormt. De scholier is ten slotte, tot een bepaalde leeftijd, leerplichtig.

De gedeputeerde stelt dat 800 meter lopen gezond is. Dat vinden wij ook, voorzitter, en in het geval van scholieren uit Kamperland die in Middelburg of Vlissingen op school zitten, vinden wij 3 kilometer fietsen naar een bushalte óók gezond. Echter, niet in weer en wind en niet in de wintermaanden, als er sneeuw ligt op meestal slecht gestrooide wegen, en als er geen fatsoenlijke fietsenstalling is. Natuurlijk gaat de gedeputeerde nu zeggen: deze week stond in de krant dat fietsen over besneeuwde wegen beter gaat dan over slecht asfalt. Welnu, dat wil ik dan nog wel eens bewezen zien.

Voorzitter. Ik begrijp het best. Als mijn fractie zegt dat het in Kamperland beter moet, zegt de gedeputeerde: zeg maar waar ik het moet halen; Hulst, IJzendijke, Ellemeet enz. zijn óók niet tevreden. Bovendien kan gebruik worden gemaakt van de haltetaxi of de buurtbus. Welnu, volgens mijn fractie is dat voor scholieren geen oplossing. Immers, voor de haltetaxi moet worden bijbetaald en ook de buurtbus, gereden door vrijwilligers, is voor ons geen oplossing.

Voorzitter. Het scholierenvervoer is voor mijn fractie vanaf het begin een buitengewoon belangrijk onderwerp geweest, en dat is het nog steeds. Op aanbod inspelen is logisch en heeft altijd onze steun gehad. Met lege bussen rijden, is ook ons een doorn in het oog. Echter, wij kunnen ons niet voorstellen dat er 's morgens, tussen half zeven en acht uur, geen mensen --in dit geval scholieren-- in de bus zitten.

Wij willen, als provinciaal bestuur, graag jonge mensen vasthouden en het platteland leefbaar houden. Daar hoort, zeker voor de scholieren, passend OV bij. Of zijn wij op den duur allemaal genoodzaakt om in de stad te gaan wonen? Het moet voor onze Zeeuwse scholieren toch aantrekkelijk zijn om met het OV vanuit hun leefomgeving dicht bij de school te kunnen komen.

Voorzitter. In het verleden hebben wij de gedeputeerde verzocht om hierop bij de nieuwe concessie in te zetten. Ik twijfel zeker niet aan zijn pogingen, maar het resultaat is voor ons te pover. Wij kunnen nu wel met moties komen, maar dat heeft met het huidige budget naar ons oordeel weinig zin. Moet er geld bij? Waar moet dat dan worden gehaald? Dat is lastig, voorzitter, óók voor de gedeputeerde. Toch doet mijn fractie een dringend beroep op het college, de Stichting Scholierenvervoer Zeeland en Connexxion om met adequate oplossingen te komen voor het scholierenvervoer in Zeeland.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik zou het op zich wel eens kunnen zijn met mevrouw Meulenberg. Zij houdt een pittig betoog en houdt het college voor dat het beter moet. Dan denk je: wat zal er komen? Echter, aan het einde zegt mevrouw Meulenberg: ik heb geen geld en ik kom ook niet met een voorstel. Is het nou niet verstandig dat zij met een voorstel komt, hoe slecht of goed ook? Gelet op haar bijdrage mag ik dat verwachten, en met mij de Staten.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Dat is natuurlijk zo, mijnheer Harpe, maar als je zegt dat er hier een lijn bij moet en daar een lijn weg moet, krijg je weer andere mensen over je heen. Iedereen zit te wachten op goed OV. Mijn fractie ziet maar één mogelijkheid, en dat is dat er budget bijkomt, maar waar dat moet worden gehaald... Dat is ook voor ons lastig.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, ik voelde zojuist achter mij dat een gedeputeerde zat te beven en te trillen, maar mevrouw Meulenberg komt met niks. Dat vind ik, met het oog op zijn gezondheid, jammer...

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Daar komt hij wel overheen; hij heeft wel voor hetere vuren gestaan.

Ons tweede punt, voorzitter, betreft de snellere verbindingen. Wij vinden de nieuwe A4 een belangrijke verbinding tussen Zeeland en de Randstad. Die weg is niet voor niets aangelegd; er moet optimaal op worden ingezet. Ook de zogenaamde Bruggenroute verdient aandacht, al was het maar ten behoeve van de vele toeristen die Zeeland bezoeken. Wij zijn van mening dat hier het één het ander niet behoeft uit te sluiten. Ik zou

zeggen: zet in op beide. Het onderhoud aan de nieuwe A4 zal in de komende periode wel meevallen, maar de Midden-Zeeland-route verdient onze aandacht, al zijn al aanzienlijke verbeteringen aangebracht. Ik denk hierbij aan de bypasses en het verplaatsen van benzinstations. Ook hier zijn financiële middelen onmisbaar, en wat dat betreft zou het wel eens moeilijk kunnen worden, gelet op wat de gedeputeerde hierover de laatste weken heeft gezegd. Nog vanochtend hebben wij hierover het een en ander in de PZC kunnen lezen.

Voorzitter. De CDA-fractie ziet het beleidsplan met belangstelling tegemoet. Wat onze inbreng betreft is dat stuk, in mijn geval, iets voor mijn opvolg(st)er.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Ook voor mij geldt dat ik vandaag voor de laatste keer het woord mag voeren, in mijn geval als woordvoerder van de fractie van D66. Vergadertijd is voor mij altijd een schaars goed geweest. Bestuurlijke daadkracht: ja; langdurige discussies en veel proza: nee.

Voor mijn fractie blijft in het kader van het PVVP het hoefijzermodel centraal staan. Deze gedachte heeft meer capaciteit gekregen door de nieuwe A4. Het vergroten van de capaciteit van de Midden-Zeeland-route laat de Zeelandbrug niet toe. Beveiliging op die route: ja; capaciteitsvergroting: nee. Samen met de fracties van de PvdA en de SP heeft mijn fractie tegen die achtergrond een amendement opgesteld. Het zal worden ingediend en toegelicht door de heer De Kaart.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Mijn fractie is blij dat zij in de vergadering van de commissie-economie en mobiliteit, gehouden op 19 januari, het college heeft gevraagd om vóór de behandeling van deze kadernota door de Staten een reactie op de adviezen van PCO, POVV en ROVZ aan ons voor te leggen. Die reactie, in het bijzonder de uitleg en de toelichting op diverse onderdelen van de kadernota, had wat onze fractie betreft van meet af aan al deel uit mogen maken van de kadernota. Maar goed, die nota en de gegeven reactie vormen voor ons voldoende basis om verder te werken aan een nieuw beleidsplan.

Hoe nieuw zal dat plan zijn, voorzitter? Het college neemt afscheid van vertrouwde begrippen, zoals gebiedsprofielen en hoefijzerbeleid, zulks tot treurnis van enkele collega's. Ze nemen afscheid van die begrippen als sturende elementen, overigens zonder de positieve kanten van die elementen overboord te gooien. Nieuw is de drietrapsraket, een visie tot 2028, een beleidsprogramma voor vier jaar en een jaarprogramma, waarmee wordt aangesloten bij Zeeland 2040. Dat is prima, wat de VVD-fractie betreft.

Voorzitter. In deze kadernota ontbreken klassieke kaders, maar de nota biedt wel keuzes

waar het gaat om zaken waarmee wij het wel of niet eens mogen zijn. Mijn fractie is het met de gemaakte keuzes eens.

Ook het onderdeel OV komt in deze kadernota aan bod. Mijn fractie heeft eerder ingestemd met het Beleidsplan OV 2015-2025. Per 1 maart gaat de nieuwe concessie in en er is mobiliteitsgarantie beloofd. Op dit moment is nog niet voldoende duidelijk wat die garantie precies inhoudt en met welke middelen zij wordt geboden. In de bebouwde kom van een stad gelden weer andere regels dan in het buitengebied. Ik weet dat op het moment gedeputeerde Van Heukelom de provincie doorgaat om hierover duidelijkheid te geven.

Voor mijn fractie is de mobiliteitsgarantie een cruciaal onderdeel van het nieuwe OV-beleid. Daarom stellen wij het zeer op prijs wanneer wij via de commissie op de hoogte worden gehouden van de werking van met name het Flexnet, aangezien wij als provincie een reputatie hebben te verliezen wanneer het alternatief voor de lege bussen niet blijkt te werken.

Voorzitter. De VVD-fractie gaat akkoord met het vaststellen van deze kadernota en kijkt uit naar het voorgestelde nieuwe beleid.

De heer **Markusse** (PVV). Voorzitter. Het nieuwe PVVP biedt een visie tot het jaar 2028, met een beleidsprogramma voor telkens vier jaar. Dat programma heeft een flexibel karakter. Daarom kunnen ruimtebepalende processen worden aangepast of gestuurd door beleid, zodat men in Zeeland de gewenste ruimtelijke structuur verkrijgt.

Inzichten veranderen in de loop van de tijd. Wegen verbinden belangrijke activiteitenruimten van de mens. Of het nu om wonen, werken of recreatie gaat, via de wegen kunnen wij ons verplaatsen. Nu is het zaak om een goede balans te vinden tussen enerzijds het beheren en het beschermen van cultuur, natuur en recreatieve omgevingskwaliteiten, en anderzijds een goede bereikbaarheid met een grof- en fijnmazig wegenstelsel. Het is daarom dat de fractie van de PVV blijft vasthouden aan het hoefijzermodel. Overigens, als het om een fijnmazig wegenstelsel gaat, moet worden bedacht dat in Zeeland 77 kernen met minder dan duizend inwoners geen gebiedsontsluitende wegen hebben. Dan duurt het langer dan 25 minuten voordat men op een "stroomweg" komt. Denkt de gedeputeerde voor dit probleem een praktische oplossing te kunnen vinden?

Voorzitter. De nieuwe OV-concessie start op 1 maart. Wij hopen en verwachten dat vooral de scholieren en studenten goed zullen worden bediend, vooral in het winterhalfjaar. Al in een eerdere fase hebben wij uitgesproken dat het nieuwe stelsel een ingenieus stukje werk is, gelet

op de serieuze bezuinigingen. Wij hopen dat dit ook over de uitvoering zal kunnen worden gezegd.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Wij willen in Zeeland de kansen die er in economische zin zijn, benutten, in de komende tijd, in de toekomst. Bereikbaarheid van en binnen onze provincie, betrouwbare verbindingen en veiligheid zijn daarbij essentieel. In die zin heeft deze kadernota zeker onze instemming, omdat wij dit alles terugvinden in beschrijving en inhoud, zij het dat een en ander hier en daar geconcretiseerd zal moeten worden.

In deze nota worden twee uitgangspunten gehanteerd: goed en samen, goed in de zin van kwaliteit, samen in de zin van samenwerking met andere overheden en overige partijen. Gaat het om goed, de gewenste kwaliteit, dan staat er een zekere spanning op. Zien wij hoeveel financiële middelen er beschikbaar zijn en wat wij willen bereiken --ik denk aan onderhoud en beheer van wegen-- dan wordt duidelijk dat het een hele toer zal worden. Het heeft onze instemming om dit straks in de beleidsnota wat verder te "trechteren". Met andere woorden: maak keuzes, zodat wij niet te versnipperd op allerlei zaken inzetten; laten wij een aantal zaken goed oppakken.

Wat het uitgangspunt "samen" betreft heb ik al gezegd dat het zeer belangrijk is dat met andere overheden en overige partijen, zowel binnen als buiten onze provincie, wordt samengewerkt. De weg houdt immers niet op bij de grens tussen Zeeland en Brabant of Zeeland en België. Evenmin is dat het geval bij spoor en binnenvaart. Laten wij per plan en per thema nagaan hoe wij dit gestalte kunnen geven. Wellicht kan dit in de beleidsnota wat nader worden omschreven.

Voorts vragen wij bijzondere aandacht voor Midden-Zeeland, met name Schouwen-Duiveland en Noord-Beveland. Bedrijven en inwoners zullen wij moeten bedienen met een goede, veilige ontsluiting. Kortom, de SGP-fractie pleit voor een daadkrachtige aanpak van de Noord-Zuid-verbindingen binnen het Zeeuwse. De goede gedachte van het hoefijzermodel dient te worden gehandhaafd, maar laten wij zeker ook inspelen op deze verbindingen, met name voor de eigen inwoners en het eigen bedrijfsleven. De beschrijving die wat dit betreft in de kadernota is opgenomen, verkrijgt onze instemming.

Voorzitter. Het onderhoud van wegen zal veel aandacht en geld vragen. De knelpunten in verband met de landbouwroutes zijn al door de gedeputeerde in kaart gebracht. Hij is al doende met de uitvoering van maatregelen. Ik zou zeggen: laten wij dat blijven doen, zodat deze knelpunten een bepaalde urgentie krijgen en weggenomen worden.

Een goede ontsluiting van bedrijventerreinen, ook met OV, vinden wij zeer belangrijk. Laten wij

zorgen voor een goed vestigingsklimaat voor onze en andere, nieuwe bedrijven.

Voorzitter. Ik spreek de hoop uit dat de Staten blijvend prioriteit geven aan de verkeersveiligheid. Er zijn nog te veel ongevallen, dodelijke slachtoffers. Wij mogen niet op onze lauweren rusten. Wij hebben veel stille wegen, waar gemiddeld genomen méér ongelukken gebeuren dan op drukke wegen waarop men meer geconcentreerd achter het stuur zit. Binnen onze plattelandsprovincie dient de verkeersveiligheid voor de kwetsbare groepen blijvend de aandacht te hebben.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Wij menen dat er in hoofdlijnen sprake is van een prima voorstel en hebben slechts een beperkt aantal op- en aanmerkingen.

Wat de verkeersveiligheid betreft hebben alle fracties de mogelijkheid gekregen om een inbreng te leveren. Van onze inbreng zijn bepaalde zaken overgenomen, waarvoor wij zeer erkentelijk zijn. Eén punt, helaas niet overgenomen --het komt ook voor in de ANWB-nota-- betreft het pleidooi om bomen niet te dicht langs wegen te planten. Dit behoeft niet veel te kosten en is van groot belang. Als er een ongeluk gebeurt en er een boom bij betrokken is, treedt er vaak zwaar lichamelijk letsel op, of nog erger.

Voorzitter. Onze fractie staat voor betrouwbaar OV. Afgelopen week hebben wij daarover een bijeenkomst gehad. De gedeputeerde was aanwezig en werd vanuit de zaal geconfronteerd met een aantal knelpunten. Ik denk aan scholieren die tot half vijf les hebben, terwijl de laatste bus om half vier vertrekt. Dat is niet praktisch. Ook de haltetaxi werd naar voren gebracht. Zo'n taxi is prima, maar dan moet er wel een halte zijn. Zo hebben werknemers van Dethon te maken met een verdwenen halte. Hoe kom je dan aan een haltetaxi? Ook dit is een knelpunt.

De knelpunten op dit terrein worden nu, naar aanleiding van een motie van de PvdA-fractie, in kaart gebracht. Vervolgens zijn er middelen nodig. Op creatieve wijze kunnen er allerlei dekkingsvormen worden bedacht en onze fractie brengt er één naar voren door middel van een motie. Voorzitter. Wij hopen op brede steun voor deze motie. Nogmaals, er zijn verschillende vormen van dekking te bedekken, met voor- en nadelen, maar wij hopen op brede steun zodat een aantal van de ergste knelpunten kan worden weggenomen.

De **voorzitter**. Door de leden Babijn (PvZ) en Muste is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 13 februari 2015;

constaterende dat zij een motie hebben aangenomen waarin het college van Gedeputeerde Staten wordt opgedragen om alle knelpunten met betrekking tot het openbaarvervoer in kaart te brengen;

overwegende dat, zodra alle knelpunten door het college in kaart zijn gebracht, er financiële middelen benodigd zijn om die knelpunten op te lossen, en dat daarin in de motie niet is voorzien;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om te bewerkstelligen dat het geld dat nu bestemd is voor de financiering van de tolvrije dagen Westerscheldetunnel (300.000 euro) wordt "omgebogen" naar het oplossen van zoveel mogelijk knelpunten in het openbaar vervoer;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. In deze nota worden de kaders vastgesteld voor een vast te stellen beleidsplan dat na de verkiezingen door Provinciale Staten in nieuwe samenstelling wordt vastgesteld.

In het PVVP komen alle vormen van vervoer aan bod. Juist dat vervoer zorgt onder de Zeeuwse bevolking voor veel onrust. Wij kunnen niet om de actualiteit heen: het OV zal per 1 maart drastisch veranderen. Juist die veranderingen zorgen voor veel ongerustheid onder de bevolking. De gedeputeerde maakt een toer door de provincie om uit te leggen wat er gaat veranderen en hij krijgt daarbij busladingen met kritiek. Wij hadden de heer Van Heukelom een ándere afscheidstoer gegund...

Statenbreed is er gekozen voor vraagafhankelijk vervoer. Dat is geen verkeerd uitgangspunt. Echter, waar het aan ontbreekt, is goede communicatie. Het creëren van draagvlak bij gemeentebesturen en bevolking is van essentieel belang bij dergelijke veranderingsprocessen. Juist op dit punt is door de PvdA in tal van commissievergaderingen aangedrongen op openheid. Keer op keer is het afgelopen jaar gevraagd om overleg met gemeenten. Steeds werd aangedrongen op communicatie met de bevolking. Wethouders van verschillende politieke richtingen lieten weten dat ze nog van niets wisten. Steeds kregen wij van de gedeputeerde te horen dat hij nog niets kon zeggen en dat statenleden zich niet met de uitvoering van het beleid bezig moesten houden.

Voorzitter. Uitgangspunt is dat iedere dorpskern bereikbaar moet blijven met een vorm van OV. Er zou een dekkend systeem van buurtbussen en haltetaxi's komen, aanvullend op

het kernnet. In november 2014 hebben de Staten hierover nog een motie van mijn fractie aangenomen. Connexxion heeft, met het verkrijgen van de concessie, ook de ontwikkelfunctie gekregen. Geen in beton gegoten systeem van buslijnen, maar een flexibel systeem, gericht op de vervoersvraag. Terwijl wij al enkele jaren bezig zijn met de voorbereidingen, moet de gedeputeerde nu te elfder ure op tournee. Het lijkt wel een middeleeuws drama, waarbij het bestuur uit zijn ivoren toren van de Abdij afdaald naar het volk.

Daarnaast, voorzitter, lijkt het erop dat op het laatste moment nog nieuwe dingen worden toegevoegd, zoals een haltetaxi met een eigen vervoerspas. Zou het nu echt niet mogelijk zijn geweest om dit bij de OV-chipkaart te doen? Anderhalf uur vooraf moet de haltetaxi worden gebeld. Als je vertrekt, kun je alvast bellen voor de terugreis... Had die periode niet wat korter kunnen zijn?

Voorzitter. Kan de gedeputeerde ons meedelen welke mogelijkheden hij nog ziet om wijzigingen aan te brengen in de nu vastgestelde dienstregeling? Hoe is de situatie met betrekking tot het grensoverschrijdend verkeer, tussen Tholen, St. Philipsland en Nieuw Vossemeer en Steenberghe? Hoe staat het met de wens, vermeld in de op 14 november aangenomen motie inzake onderzoek naar de knelpunten met betrekking tot de bereikbaarheid van alle kernen?

Mijn fractie vindt het jammer dat aan deze kadernota niet méér bekendheid is gegeven. Juist nu worden de kaders vastgesteld voor het beleid tot 2028. Het zou een mooi moment zijn geweest om de inwoners van Zeeland en ook de belangenbehartigers, zoals ANWB, OV, vervoerssector, werkgevers- en milieuorganisaties, hierover hun mening te laten geven. Echter, kijken wij op de website van de provincie, dan vinden wij niets over een nieuw op te stellen PVVP. Mijn fractie vindt dat hier sprake is van een gemiste kans.

Wat wij ook jammer vinden, is dat er weinig vernieuwende zaken in de nota staan. Een visie ontbreekt. Wat nodig is, is een stip op de horizon. Waar willen wij in 2028 staan? De kadernota ademt een sfeer van "passen op de winkel". Natuurlijk speelt hierbij een rol dat onze financiële mogelijkheden beperkt zijn, maar dat hoeft niet te betekenen dat ons denken hierover stilstaat. Zo is al vaker aandacht gevraagd voor de verkeerssituatie op de A58. Voor de rijksoverheid heeft dit geen prioriteit. Betekent dit nu dat wij daarover tot 2028 maar niets meer zeggen?

Ik geef een ander voorbeeld. Op pag. 23 lezen wij dat op grond van milieuoverwegingen het faciliteren van goederenvervoer met binnenvaart en spoor, en het stimuleren en faciliteren van het gebruik van de elektrische fiets belangrijk zijn. Echter, wij komen geen opgave tegen waaruit blijkt

op welke wijze men dit dan gaat doen. Hoe denkt het college dit te gaan realiseren?

Voorzitter. Het college is geen voorstander van een doorgaande noord-zuid-snelweg door het deltagebied, maar een duidelijke visie op de wijze waarop de hoofdverbinding tussen Zeeuws-Vlaanderen en Midden-Zeeland moet functioneren, ontbreekt. Wat doen wij met de regionale ontsluiting van Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland, Tholen en St. Philipsland? Wordt dit nog verder uitgewerkt in het PVVP?

Een opmerkelijke koerswijziging in het PVVP betreft het hoefijzermodel, dat wordt losgelaten. Het gaat hier om een bovenregionaal model voor de ruimtelijke ontwikkeling van Zuid-West-Nederland, een begrip in de Nederlandse ruimtelijke ordening. Het is hoogst merkwaardig, voorzitter, dat Zeeland hiervan afstand wil nemen. De onderbouwing daarvan in de nota is ons inziens volstrekt onvoldoende. Er moet verschil worden gemaakt tussen enerzijds bovenregionale verbindingen, bijvoorbeeld tussen de Vlaamse Ruit en de Randstad, en anderzijds de behoefte aan lokale en regionale doorstroming en ontsluiting in de Zeeuwse Delta.

Het college is geen voorstander van een nieuwe snelweg door de Delta. Voorzitter, dat is precies datgene wat ook het hoefijzermodel voorstaat. Dat de Zeeuwse eilanden goed moeten worden ontsloten en er geen opstoppingen mogen voorkomen, is eveneens duidelijk. Daarvoor behoeft echter geen afstand te worden genomen van het hoefijzermodel. Met het nieuwe gedeelte van de A4 bij Steenbergen is een bovenregionale verbinding tot stand gekomen waarvan ook Zeeland gebruik kan maken. Zeeland heeft hieraan weloverwogen een bijdrage geleverd. Het is dan ook vreemd dat het college nu dit beleid wil loslaten. Mijn fractie vindt dit onjuist en kiest nadrukkelijk voor het in stand houden van het hoefijzermodel, in combinatie met het optimaliseren van lokale en regionale ontsluiting en doorstroming. Tegen die achtergrond dient mijn fractie, samen met de fracties van D66 en SP, een amendement in.

Voorzitter. Het PVVP heeft vele raakvlakken met andere beleidsnota's. Zo wordt in de kadernota de relatie genoemd met Zeeland 2040 en de Beleidsnota Openbaar Vervoer. Echter, mijn fractie mist de relatie met het Omgevingsplan. Zij vindt dat bij de verdere uitwerking van het PVVP sprake moet zijn van een goede afstemming met het Omgevingsplan.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. Ik heb in deze bijdrage van de PvdA-fractie vooral gehoord wat er fout is in deze nota, maar graag had ik ook gehoord wat er naar het oordeel van die fractie dan wél in dit stuk had moeten worden opgenomen. Dat heb ik gemist.

In de commissie heeft de gedeputeerde tekst en uitleg gegeven in verband met het hoefijzermodel, in de zin van: wij gaan dit wat breder formuleren en verder uitwerken, zodat het een en-en-verhaal wordt, en niet een of-of-verhaal. Heeft de heer De Kaart die bijdrage van de gedeputeerde gehoord? Zo ja, is hij het er dan mee eens dat het hoefijzermodel op die manier wordt benaderd?

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Ik heb in mijn betoog aangegeven dat ik te weinig vernieuwing zie en ik heb in dat verband voorbeelden gegeven. Er zijn allerlei technische ontwikkelingen gaande; ook de heer Otte heeft daarop gewezen. Het is niet aan de leden van de Staten om aan te geven hoe daarmee moet worden omgegaan. Het valt op ons dat er van het college --dat toch een heel ambtelijk apparaat achter zich heeft-- geen nieuwe, frisse ideeën komen om in te spelen op die nieuwe ontwikkelingen. Dat vinden we jammer. Graag zouden wij dit wat verder uitgewerkt zien.

Wat het hoefijzermodel betreft heb ik kennisgenomen van de reactie van de gedeputeerde. Wij vinden dat nu eerst de ontwikkelingen met betrekking tot het nieuwe gedeelte van de A4 bij Steenbergen moeten worden afgewacht. Hoe gaat dit straks lopen? Wij willen voorkomen dat de Midden-Zeeland-route zich toch langzamerhand ontwikkelt tot een doorgaande route, van Rotterdam naar Gent en terug. Wij voelen er dan ook weinig voor om het hoefijzermodel nu los te laten. Daarmee wordt immers de deur op een kier gezet voor een doorgaande route, dwars door Zeeland heen.

De **voorzitter**. Door de leden De Kaart, Van Tilborg en Aalfs is het volgende amendement ingediend:

De tekst op pag. 25 en 26 over de doorstroming en het hoefijzermodel als volgt te wijzigen:

Niettemin zijn voor onze bedrijven en inwoners snellere en betrouwbaardere verbindingen nodig. Na de aanpassing van de N62 geven wij prioriteit aan de doorstroming van het verkeer vanuit Noord- en Midden-Zeeland naar de Randstad en omgekeerd. Daarbij gaat het nadrukkelijk niet om doorgaande (internationale) verkeersstromen en een nieuwe snelweg, maar om regionale ontsluiting en doorstroming

Opgave 4.1: algemene bereikbaarheidskwaliteit bedrijvigheid.

- Gestreefd wordt naar een verdere verbetering van de regionale ontsluiting en doorstroming vanuit Noord- en Midden-Zeeland naar de Randstad en omgekeerd.

- Na realisatie van reeds uitgevoerde of geplande werken wordt het realiseren van grotere, nieuwe wegverbindingen niet voorzien.

Het is goed om in dit verband stil te staan bij het zogeheten hoefijzermodel. Dit is een bovenregionaal model voor de ruimtelijke ontwikkeling van Zuid-West-Nederland, dat een begrip is in de Nederlandse ruimtelijke ordening. Daarbij moet verschil worden gemaakt tussen de bovenregionale verbinding van bijvoorbeeld de Vlaamse Ruit met de Randstad enerzijds en de behoefte aan lokale en regionale ontsluiting en doorstroming in de Zeeuwse Delta anderzijds. Met de komst van de A4, waaraan ook de provincie Zeeland een financiële bijdrage heeft geleverd, is een belangrijke voorziening voor de bovenregionale verkeersafwikkeling gereed gekomen. Hiermee dient in de komende jaren ervaring te worden opgedaan. Goede bereikbaarheid van de eigen inwoners en bedrijven en een vlotte doorstroming van het regionale verkeer in Zeeland vormen daarbij uitgangspunt. Vooralsnog zijn wij voorstander van handhaving van het hoefijzerbeleid.

*Opgave 4.2: hoefijzerbeleid.
Het zogenaamde hoefijzerbeleid blijft als uitgangspunt gehanteerd en dient gericht te zijn op een sturend verkeersbeleid om -ongewenst- doorgaand internationaal verkeer op wegen en/of routes noord-zuid- door de Delta te ontmoedigen.*

Dit amendement krijgt nr. 5.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. Ik vind het teleurstellend dat de PvdA-fractie, coalitiepartij, op deze wijze ingaat op de voorstellen betreffende het PVVP. In feite zegt de heer De Kaart dat de ambtenaren maar met voorstellen moeten komen. Zelf heb ik mij er zojuist ook schuldig aan gemaakt door niet met een goed doordacht voorstel te komen, maar de heer De Kaart komt nu met allerlei zaken terwijl hij zelf geen voorstellen doet. Mijnheer De Kaart, dat vind ik zwak in uw betoog.

De heer **De Kaart** (PvdA). Ik heb niet gezegd dat de ambtenaren met voorstellen moeten komen.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Dat heb ik wél gehoord!

De heer **De Kaart** (PvdA). Neen, ik heb gezegd dat het college een heel ambtelijk apparaat achter zich heeft staan, waardoor het hiervoor beter is toegerust dan de gemiddelde statenfractie. Nogmaals, er zijn allerlei ontwikkelingen --ik heb er veel literatuur over verzameld-- en ik zou het juister

hebben gevonden wanneer het college althans het idee had geopperd om daar goed naar te kijken. Dat mis ik helemaal. Het is een statenvoorstel dat neerkomt op "passen op de winkel" en "wij laten het tot 2028 zoals het is". Dat vind ik teleurstellend.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Mag ik concluderen dat de heer De Kaart en zijn fractie tegen dit statenvoorstel zijn? Ze zullen toch niet alleen maar op de winkel willen passen?

De heer **De Kaart** (PvdA). Wij zijn niet tegen het hele voorstel, maar vinden dat een en ander moet worden aangescherpt bij het opstellen van de beleidsnota. Op dit moment gaat het nog om de kadernota; wij stellen nu kaders en ik vind het teleurstellend dat die kaders niet scherper zijn gesteld. Ik hoop te bereiken dat dat straks, in het beleidsplan, wél het geval zal zijn. Vervolgens is het aan de nieuwe Staten om er een oordeel over te geven.

De heer **Van der Maas** (SGP). Ik heb in uw betoog beluisterd dat u afstand neemt van de inhoud van deze kadernota. Als dat niet het geval is, had u het anders moeten formuleren. Bovendien heb ik níet gehoord wat naar uw oordeel de gedeputeerde zou moeten meenemen bij het opstellen van de beleidsnota. Ik doel nu op die "nieuwe en frisse ideeën". Helaas, ik heb ze u niet horen noemen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter, ik kan nu wel in herhaling vervallen... Ik ben benieuwd hoe die nieuwe en frisse ideeën straks in de beleidsnota worden verwoord. Ik heb dit genoemd als aandachtspunt. Als de gedeputeerde dat punt meeneemt, is dat alleen maar prettig.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. Ook ik ben verbaasd over de visie van de PvdA-fractie op deze kadernota, stomverbaasd. Deze nota bevat de basis voor een beleid waarmee alle belangen worden gediend. Ik ben ervan overtuigd dat dat zo is. Verder ben ik met de heer Van der Maas van oordeel dat straks in het kader van dit beleid geen versnipperingen mogen optreden. Er moeten duidelijke keuzes worden gemaakt, gericht op het versterken van de economie, op verbetering van de bereikbaarheid en op het tegengaan van de krimp. Als je geen goede infrastructuur hebt, heb je met het bestrijden van de krimp een behoorlijk grote boom op de weg liggen.

Mijn fractie stemt in met deze kadernota en constateert dat er ruimte genoeg is om tegemoet te komen aan ambities die er zijn. Vanochtend heb ik in de krant gelezen dat de heer Van Beveren heeft gezegd: de ambities zijn er heel duidelijk, maar het geld ontbreekt. Vanochtend heb ik van alles gehoord over het OV en andere onderwerpen. Wij willen het allemaal optimaal, optimaal, optimaal,

maar er is geen geld en bepleit wordt dat de rijksoverheid ervoor zorgt dat dat geld er komt. Wij moeten ons er echt sterk voor maken --niet alleen in het kader van deze verkiezingen, maar ook daarna-- dat het Rijk anders tegen Zeeland gaat aankijken. De beeldvorming is volgens mij op dit moment helemaal niet goed. Ik roep de landelijke partijen op om hier écht werk van te maken. De PvdA kan hier wel kritiek hebben op deze kadernota --te weinig vernieuwend, te weinig dit en dat-- maar wat moet je nou met een lege portemonnee? Je kunt wel allerlei ambities bedenken, maar daar moet het geld dan wel voor aanwezig zijn. Heb je geld, dan kun je ook veel concreter over ambities praten.

Nogmaals, ik ben geschokt door de wijze waarop de PvdA-fractie op deze kadernota reageert. Echter, net zo geschokt ben ik door de wens van de heer Harpe om op de Midden-Zeeland-route de snelheid van 80km/uur aan te houden. Ik denk dat dan in het vervolg heel Zeeuws-Vlaanderen via Antwerpen rijdt... Dat moet we niet doen, voorzitter. Wat wél goed zou zijn, is met z'n allen stemmen voor de motie van de CU-fractie, van harte door mij ondersteund.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Het is duidelijk te merken dat de verkiezingen er aankomen... Ik ben blij dat de SP een van de weinige partijen is die consistent optreden.

Het basisidee van de voorliggende kadernota is goed: diverse plannen en nota's bij elkaar, ineen. Al langere tijd vraagt mijn fractie aandacht voor het landbouwverkeer en de kleine en de gewone binnenvaart, en die zaken hebben en houden de aandacht. De problematiek die Zeeland kent met betrekking tot de A58, de enige echt grote weg, wordt gelukkig onderkend. Het zijn zaken die onze aandacht hebben en moeten houden.

Van auto tot fiets, en van tractor tot bus; het komt allemaal voorbij; althans, nóg de bus... Op 1 maart treden er op dit gebied in heel Zeeland veranderingen op. Wat dat betreft is een leuk citaat uit de nota: "Een belangrijke doelgroep van het Zeeuwse mobiliteitsbeleid zijn de Zeeuwen zelf. De bereikbaarheid van voorzieningen, zoals zorg, scholen en winkels, is voor hen belangrijk."

"Vraaggestuurd busvervoer" is een mooie term voor: "Hoe praat ik bezuinigingen in het OV goed; hoe draai ik bij voorbaat iets de nek om?". Voorzitter. Bij voldoende aanbod komt de vraag er vanzelf. De laatste weken is er met betrekking tot het OV nogal wat te doen. Ik denk aan het moment waarop bekend werd dat Connexxion voor sommige gebieden in Zeeland geen reguliere bus meer overheeft, omdat die lijnen niet of nauwelijks genoeg geld opbrengen. De markt maakt meer kapot dan u lief is... Wat er per 1 maart staat te gebeuren, heeft de SP al eerder opgemerkt, mede

naar aanleiding van onze OV- enquête die wij in heel Zeeland hebben gehouden.

Nu zie ik de gedeputeerde al denken: daar heb je die SP weer, maar 95% van de bestaande lijnen blijft behouden. Dat klopt, voorzitter, maar die 5% die wordt weggeknipt, gaat ten koste van de fatsoenlijke bereikbaarheid van veel dorpen, door geheel Zeeland, terwijl bereikbaarheid een wezenlijk onderdeel van leefbaarheid is. Die leefbaarheid is voor de SP een belangrijk onderwerp. Pinautomaten, scholen, bibliotheken, winkels, allerlei voorzieningen staan onder druk of zijn al verdwenen. Daar komt dan nog eens bovenop dat het OV nog verder wordt uitgekleeft.

Natuurlijk krijgen wij dadelijk weer van de gedeputeerde te horen: als alle mensen die nu zo protesteren met de bus gaan, is er geen probleem. Ook zal hij zeggen dat het niet de bedoeling is dat er lege bussen rondrijden. Welnu, ik kan hem zeggen: die opmerkingen kennen wij al. Bezuinigen kun je ook op andere zaken. Ik denk aan onzinnige netwerkbijeenkomsten en aan de Economische Agenda. Zoals het er nu naar uitziet, treedt er met betrekking tot de Sluiskiltunnel een meevaller van 12 miljoen op. Dat komt neer op een flink aantal jaren géén bezuinigingen op het OV.

Nu al blijkt dat de dienstregeling die op 1 maart moet ingaan, op behoorlijke weerstand stuit in de Zeeuwse samenleving. Kijk maar naar de vele berichten in de media, inclusief internet. Dat is niet zo vreemd. Immers, voorbeelden zijn er genoeg, in feite te veel om op te noemen, maar ik licht er toch een paar uit. Allereerst noem ik het grensoverschrijdend busvervoer, bijvoorbeeld tussen Tholen en Steenberg en Vossemeer. Scholieren kunnen straks niet meer fatsoenlijk met het OV naar school. Ook noem ik lijn 10, Kloosterzande, en de halte die in Terneuzen bij Dethon komt te vervallen. Dan is er ook nog het scholierenvervoer-Borsele. Op zaterdag rijdt de zogenoemde "Bredabus" niet meer, heel handig voor studenten die in het weekend naar huis willen, of terug naar hun kamer.

Mensen moeten straks anderhalf uur vooraf bellen voor een haltetaxi. Mensen die geen auto hebben, ook niet in aanmerking komen voor WMO-vervoer maar wel naar het ziekenhuis moeten voor een simpele controle, zijn vanuit sommige gedeelten van Zeeland driekwart dag onderweg. Als de controle in het ziekenhuis heeft plaatsgevonden --niemand weet vooraf hoe lang dat gaat duren-- moet er heel lang worden gewacht voordat de haltetaxi er weer is, als die er al überhaupt komt.

De afgelopen week was in het nieuws dat de provincie er niet helemaal uitkwam waar het ging om de haltetaxi en de kosten daarvan. Ach ja, gedeputeerde, zelf vind ik 800 meter lopen ook wel gezond, maar dan wel met de hond, in het bos. Ook wordt gesteld dat scholieren gemakkelijk 10 of 15

kilometer moeten kunnen fietsen. En dan zijn er nog de extra bedragen die je bovenop een busabonnement kwijt bent wanneer je naar een aansluitpunt moet worden gebracht. Hoeveel geld denkt de gedeputeerde nodig te hebben om de knelpunten weg te nemen die nu al op tafel liggen, vooral voor de scholieren?

Voorzitter. De SP-fractie snapt ook wel dat men niet overal grote bussen kan laten rijden, en dus vormen de buurtbussen een prima alternatief. Maar dan wél met betaalde chauffeurs. Buurtbussen gaan de normale dienstregeling rijden, zo is gezegd, maar met vrijwilligers kan dit --ik zeg het met alle respect voor vrijwilligers en "goedbedoeldheid"-- een onbetrouwbare boel blijken te zijn. Want "vrijwillig" kan "vrijblijvendheid" betekenen. Als Klaas ziek is, Piet al weg en Jan eigenlijk een keer geen zin heeft om zijn bed uit te komen om in te vallen, rijdt het busje niet. Politiek komt neer op het maken van keuzes. Met dit onderwerp is dat niet anders.

De heer **De Kaart** (PvdA). Mijnheer Van Tilborg, u maakt en passant een opmerking over vrijwilligers die een keer hun bed niet uit willen komen. Ik vind dat u daarmee de vrijwilligers zeer onderwaardert. Het zijn van vrijwilliger komt zeker niet neer op vrijblijvendheid. Er zijn in dit land talloze vrijwilligers die allerlei nuttig werkzaamheden verrichten. De maatschappij draait daar vaak op. Ik zou de vrijwilligers niet willen omschrijven als mensen die misschien hun bed niet uit kunnen komen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. De heer De Kaart heeft het nu meteen over alle vrijwilligers, maar ik doel alleen op vrijwilligers op buurtbussen. Het risico dat ik schets, zit erin; het bestaat. Bovendien is er de mogelijkheid van een tekort aan vrijwilligers omdat mensen er op enige moment geen zin in hebben of het te druk hebben met andere zaken waarmee zij al vrijwillig bezig zijn.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik ben onthutst door de kwalificaties die nu met betrekking tot vrijwilligers worden geuit. Je zal maar vrijwilliger in Zeeland zijn, of dat nu op een buurtbus of op een andere plek is... Zou je dáár nou op willen stemmen, voorzitter? Moet dát dan de grootste partij worden, die vrijwilligers zó diskwalificeert? Ik vind dit écht onder de maat. Als je ziet hoe consistent, gemotiveerd en met veel ervaring vrijwilligers de buurtbus rijden... Ik ken er een aantal. Als ze op een zó vervelende manier worden weggezet, vind ik dat onthutsend.

De heer **Van Tilborg** (SP). Zoals ik al bij het begin van mijn betoog zei, voorzitter: je kunt merken dat de verkiezingsstrijd is begonnen, in elk geval bij veel mensen broeit. Mij worden nu woorden in de mond gelegd die ik niet heb gebruikt. In elk geval

worden mijn opmerkingen compleet uit hun context getrokken, ook door de heer Bierens van de VVD. Misschien is hij vanochtend wat geschrokken van het bericht waarmee Omroep Zeeland kwam. Dat zou kunnen... Vandaar zijn reactie.

Voorzitter. Met de verkiezingen in zicht is de SP eens een keer niet de enige partij die zich bezighoudt met de gevolgen voor de mensen. Partijen die eerder net zo makkelijk met de bezuinigingen op het OV hebben ingestemd, laten nu ook eens van zich horen. En dan gaat het vooral over problemen die al eerder door de SP zijn benoemd en voorspeld.

De nieuwe concessie zou op 14 december 2014 ingaan, maar wij weten allemaal waarom dat niet is gebeurd. Rond de 2,5 miljoen was nodig om de periode tussen december en 1 maart op te vangen. Dat bedrag is ergens uit een hoge hoed getoverd. Wat zo verrekte jammer is, is dat ons verzoek, spontaan door de gedeputeerde overgenomen, om te onderzoeken of er een mogelijkheid was om het OV weer in eigen handen te nemen, wel is gedaan maar dat het veel te lang heeft geduurd voor de gedeputeerde met de uitkomsten ervan naar buiten kwam. Vervolgens was er te weinig tijd om als serieuze kandidaat te kunnen meedoen, iets wat gelukkig met betrekking tot de fastferry wél is gelukt, hetgeen voor de toekomst als goed voorbeeld kan dienen.

Voorzitter. Wij zijn blij dat deze gedeputeerde het OV zo'n warm hart toedraagt. Hij is het op dit gebied zelfs op een aantal punten met de SP eens. Hij heeft al eens gezegd dat het helemaal niet zo verkeerd zou zijn om het OV weer in provinciale handen te nemen. Ook afgelopen week, in Kloosterzande, heeft hij dat gezegd. Ik weet wel dat het gemakkelijk praten is voor de gedeputeerde. Immers, hij zwaait in maart af. Echter, dat geldt niet voor de ambtenaren die uiteindelijk het échte werk moeten doen. Met andere woorden: een mooie opdracht om in alle rust voorbereidingen te treffen voor ons eigen OV-bedrijf...

De **voorzitter**. Voor de vergadering voor de lunchpauze wordt geschorst, wijs ik de leden erop dat wij in deze zaal voor het eerst getuige kunnen zijn van het nieuwe borstbeeld van onze Koning. Wij hebben dit te danken aan het feit dat wij het mogelijk hebben gemaakt dat het beeld zou worden ontworpen. Een werkgroep werd gevraagd om zich hierover te buigen; zij heeft dit proces begeleid en een keuze gemaakt. Deze groep bestond uit vier dames en vier heren: mevrouw Evertz, statenlid, mevrouw Ginsberg, directeur van de CBK, mevrouw De Vries, medewerkster van de afdeling facilitaire zaken, en mevrouw Trimpe, medewerkster van de statengriffie, en de heren Roeland, Harpe en Van Dijk, statenleden, en Van Heukelom, gedeputeerde.

Je zou kunnen zeggen dat wij aan hen het beeld te danken hebben, maar dat is niet zo. Wij hebben het te danken aan de keuze die is gemaakt en die is gevallen op de kunstenares Marjolein Rothman. Ik ben blij dat zij nu aanwezig is en verzoek haar om even bij het beeld te gaan staan.

Dames en heren. Ik denk dat ik namens u allen spreek als ik zeg dat dit een fantastische aanwinst is voor onze statenzaal. Mevrouw Rothman, met het oog op het ontwerp bent u, samen met de werkgroep, hier op locatie geweest om te bekijken wat voor het beeld een goede plek zou zijn. Ik vind dat op de gekozen wijze de Koning op een geweldige manier tot zijn recht komt. Hij zal toezien op in deze zaal te houden goede vergaderingen. Het is een prachtig symbool van onze monarchie, hier in ons midden.

(applaus)

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik onderstreep nog eens dat wij nu spreken over een kadernota. De Staten kunnen nu de kaders aangeven; er is nog geen beleidsplan. Er is af en toe gereageerd alsof er een beleidsplan zou zijn, maar dat moet het nog worden, op basis van de kaders die de Staten vandaag aan het college meegeven. Er zijn bepaalde punten ingebracht en deze zullen natuurlijk in de beleidsnota worden uitgewerkt. Ik denk hierbij aan zaken als landbouwroutes, verkeersveiligheid enz. Natuurlijk nemen wij dat allemaal netjes mee.

Daarnaast zijn er enkele grotere onderwerpen waarop wij wat dieper moeten ingaan. Allereerst noem ik het hoofijzermodel, zoals het door sommigen is genoemd en ten aanzien waarvan twee amendementen zijn ingediend. Voorzitter. Het hoofijzer zoals wij dat met elkaar hadden en kenden, is een bovenregionaal model voor de ruimtelijke ontwikkeling van Zuid-West-Nederland, dus niet alleen voor Zeeland. Ik denk dat niemand in deze zaal zal ontkennen dat de combinatie van weg- en spoorverbindingen en stedelijke gebieden rond Zeeland een sterke ruimtelijke structuur vormt en ook ruimtelijk structurend werkt. Door dit als een model voor de ruimtelijke ontwikkeling in te zetten, wordt gesuggereerd dat economische en stedelijke ontwikkelingen bij voorkeur buiten Zeeland moeten plaatsvinden. Het college heeft echter juist ingezet op economische ontwikkeling, groei en innovatie binnen Zeeland.

Waar het gaat om doorgaande internationale verkeersstromen door Zeeland --de vraag of die wel

of niet door Zeeland moeten lopen-- is iedereen het, denk ik, wel eens. Aan de hand van verschillende onderzoeken is aangetoond dat dit niet gebeurt. Nog onlangs was ik bij de directie van de Westerscheldetunnel, die mij duidelijk liet zien dat met name het vrachtverkeer niet voor de Midden-Zeeland-route kiest. Het verkeer tussen Rotterdam en Antwerpen en verder, Frankrijk, kiest niet voor deze route, maar voor de route buiten Zeeland om. Dat is nu, met het nieuwe A4-gedeelte, zeker het geval. Het vrachtverkeer dat wél over de Midden-Zeeland-route rijdt, heeft natuurlijk een economische functie voor Zeeland zelf. Wij hebben geen zorgen over een mogelijk ontstaan van grote, doorgaande verkeersstromen via de Midden-Zeeland-route. Deze route is zo onaantrekkelijk voor vrachtverkeer dat daarvoor niet snel wordt gekozen.

Voorzitter. Het college heeft gesteld niet rigide te willen vasthouden aan het hoofijzerbeleid. Wij willen het concept wel vasthouden maar niet puur inzetten op dit beleid, mede omdat de Staten in 2012 een motie van de SGP-fractie hebben aangenomen waarin wordt aangegeven dat moet worden ingezet op het bevorderen van de doorstroming op de Midden-Zeeland-route. Men kent de knelpunten. Sommige kunnen wij oplossen, maar andere zijn en blijven lastig, waaronder de Zeelandbrug die maar twee rijbanen heeft.

Wanneer wordt geconstateerd dat er eigenlijk op de Midden-Zeeland-route geen grote problemen zijn maar men toch verbeteringen wil aanbrengen, moet worden bedacht dat dat geld kost. Waar halen wij dat geld vandaan? Dat weten de Staten en ik niet goed, voorzitter. Wij kijken naar partners, waaronder het Rijk. Wil men in die situatie het hoofijzermodel rigide toepassen, dan is er voor het Rijk geen reden om geld te stoppen in verbeteringen op de Midden-Zeeland-route. Dat is een beetje de achterliggende gedachte die wij hebben gehanteerd in de voorliggende kadernota. Daarom hebben wij aangegeven dat wij dit niet loslaten als concept, maar wel als beleid.

Met de twee amendementen die ten aanzien hiervan zijn ingediend, wordt een andere richting gekozen. Het college is van oordeel dat, wanneer wordt gehandeld overeenkomstig deze amendementen, de ruimte om rekening te houden met de genoemde SGP-motie beperkt wordt. Ons inziens wordt hiermee in feite ingegaan tegen de door de Staten eerder verwoorde opvattingen. Dat kan natuurlijk altijd --men kan van mening veranderen-- maar wat het college betreft is dat nu nog niet aan de orde. Wij ontraden de Staten dan ook het aanvaarden van deze amendementen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Ik was blij toen ik de gedeputeerde hoorde zeggen dat wij met betrekking tot Midden-Zeeland-route eigenlijk niet van mening verschillen. Ook ik denk dat wij wel zo

ongeveer hetzelfde bedoelen. Echter, er zijn verschillende omschrijvingen. Het is wat ons betreft niet een kwestie van het rigide vasthouden aan een eenmaal ingezet beleid, in de zin van: dat is het. Neen, wij geven in ons amendement aan dat wij met name de regionale ontsluiting van belang vinden, de doorstroomfunctie door Midden-Zeeland. Inderdaad is het vrachtverkeer op de Midden-Zeeland-route bestemmingsverkeer. Ook wij vinden dat er aan deze route het nodige moet worden gedaan, maar wij houden als beleid vast aan het hoefijzermodel. Daarop is in het verleden ingezet en daarvoor heeft onze provincie ook een bijdrage geleverd, in het kader van de aanleg van de A4.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Wellicht kan de heer De Kaart nog even kijken naar zijn bijdrage, waar hij spreekt over het "loslaten van het hoefijzermodel". Mijns inziens kunnen daaruit geen andere conclusies worden getrokken. Dat is echt niet aan de orde. Het gaat misschien om woorden - -dat zou best kunnen-- maar ook de interpretatie is natuurlijk van belang.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De gedeputeerde verwijst naar een motie van de SGP. Ik neem aan dat die motie afkomstig is van de heer Van der Maas, want die is meestal voor dit onderwerp de woordvoerder van zijn fractie. Ik vraag hem of het de intentie van de motie was om het hoefijzermodel ter discussie te stellen. Dat heb ik nooit zo begrepen.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. In het PVVP staat wat er staat. In de eerste zin van opgave 4.2 wordt gesteld: "Het zogeheten hoefijzermodel wordt niet langer als concept gehanteerd.". Dat staat er. Vervolgens richten wij ons met ons amendement op de tweesporengedachte: enerzijds afwikkeling van het internationale verkeer over het hoefijzer; anderzijds zoeken naar oplossingen ten behoeve van lokale en regionale ontsluiting. Wij denken dat met dit amendement de gedachten hierover van de gedeputeerde beter worden verwoord dan nu het geval is met de in het PVVP opgenomen formulering. Graag verkrijg ik hierop een reactie van de gedeputeerde.

De heer **Van Beveren** (GS). Met opgave 4.2 wordt aangegeven dat wij het hoefijzerbeleid niet langer als concept hanteren maar, zo staat er: wij vormen dit om tot een breder sturend verkeersbeleid. Daar ben ik mee begonnen: wij moeten ook de Midden-Zeeland-route faciliteren. Ik verwijs naar de bedrijven in de buurt van Zierikzee en naar het omvangrijke toeristische verkeer. Wellicht gaat het inderdaad om woorden, voorzitter, maar wij hebben dit amendement niet nodig om deze opgave goed uit te voeren.

Wellicht mag ik even reageren op de opmerking van de heer Harpe aan het adres van de heer Van der Maas. Voorzitter. Ik kan mij de discussie over de desbetreffende motie nog wel herinneren. Ik heb daarbij gezegd: let goed op wat u doet, want u loopt risico's. Wat wij nu met de bedoelde opgave in het PVVP proberen, is om nu niet het éne helemaal los te laten en het andere te doen, maar om op allebei in te zetten. Als wij aan de wens willen voldoen om de doorstroming op de Midden-Zeeland-route te bevorderen, moeten wij beseffen dat wij dat niet allemaal alleen kunnen betalen. Daar hebben wij het Rijk voor nodig.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, ik ben blij met dit antwoord van de gedeputeerde, maar ik verkeer nu in de veronderstelling dat de heer Van der Maas -- en met hem de SGP-fractie-- de portee van die motie heeft onderschat. Kennelijk krijg ik de heer Van der Maas niet aan de praat...

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, ik meen hiermee het hoefijzerbeleid te hebben behandeld. Voorts is aandacht gevraagd voor de actuele ontwikkelingen. Tijdens de voorbereiding van de vaststelling van deze kadernota zijn de nieuwe ontwikkelingen, de innovaties, nadrukkelijk aan de orde geweest. Natuurlijk hebben wij daaruit geput bij het opstellen van deze nota. De innovaties zijn breed met de Staten besproken en in ruime meerderheid is aangegeven dat men deze ontwikkelingen onderkent. Gelet op onze financiële omstandigheden is gesteld dat die ontwikkelingen wel interessant zijn, bijvoorbeeld om in bepaalde situaties als proeftuin te fungeren, maar dat het toch beter is om ervoor te kiezen de beperkte middelen in te zetten voor zaken die men concreet wil realiseren.

Ik geef een voorbeeld. De Staten hebben er ooit voor gekozen om onze bussen op aardgas te gaan laten rijden. Zij hebben daar 5 miljoen in geïnvesteerd. Het was een mooi initiatief maar achteraf moet worden vastgesteld dat die aardgasontwikkeling niet is doorgezet. Het gaat nu eerder in de richting van elektrisch vervoer. Er is dus een goede ontwikkeling in gang gezet, maar of dat leidt tot het gewenste effect... Daar kunnen vraagtekens bij worden geplaatst. Dergelijke risico's neemt men bij dergelijke investeringen en door velen is gezegd: laten wij dat in de situatie waarin wij nu verkeren, niet doen. Dat is de reden waarom er nu niet concreet in de kaders veel extra aandacht is gegeven aan vernieuwingen. Wanneer de Staten in meerderheid uitspreken dat dit toch in het beleid terug moet komen, gaan wij dat natuurlijk doen. Echter, dat heb ik nog niet gehoord, behalve dan van de heren Otte en De Kaart. Daar kunnen wij onze conclusies uit trekken.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter, wij spreken nu over een PVVP met een geldigheidsduur tot 2028. Ik kan nu niet inschatten wat in dat jaar in financiële zin haalbaar is, en ik denk dat niemand dat kan. Niettemin voorziet dit plan erin dat er een soort visie wordt gegeven voor de lange termijn. Wat ik nu mis, is dat er een bepaalde richting wordt aangegeven, om duidelijk te maken waaraan gedacht wordt. Er staat weinig vernieuwends in de nota; het komt neer op passen op de winkel. Er spreekt geen visie uit. Die visie is de stip op de horizon waar je naar toe wil, en ze geeft aan waar je naar toe droomt. Voorzitter, waar droomt de gedeputeerde over?

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, ik ben iemand die zijn dromen altijd snel vergeet, en dat is jammer.

De heer De Kaart uit heel wat kritiek op de kadernota. Dat is prima, maar hij heeft er niets tegenover gezet om duidelijk te maken hoe het dan wél zou moeten. Ik wijs erop dat het college heel wat zaken heeft opgehaald, ook bij de PvdA-fractie. Daarvan vindt de heer De Kaart te weinig terug, zo begrijp ik. Dat mag allemaal, mijnheer De Kaart, maar op deze manier alleen maar kritiek spuien en verder zeggen dat u ergens van droomt... Waar droomt u nu van? Dat had u aan kunnen geven, maar dat is niet gebeurd. Overigens kan dat nog, want er komt nog een beleidsplan. Het gaat nu om de kaders. Verder weet ook ik niet wat er in 2028 aan de hand zal zijn, wat er dan in Zeeland gebeurt. Misschien is dat maar goed ook... Hoe dan ook, het is té risicovol om --zeker als het gaat over heel grote vernieuwingen-- daar nu op in te zetten. Dat is de mening die wij hebben meegekregen, voorzitter, en die hebben wij zo ook in de kadernota weergegeven.

De heer **De Kaart** (PvdA). Het gaat mij er niet om alleen maar kritiek te uiten. In de nota worden aanzetten genoemd, waarvan wordt gezegd dat ze voor het milieu goed zijn. Zo wordt er gesproken over buisleidingtransport, over elektrisch fietsen enz. Op zich zijn dat goede ideeën, maar ik vind nergens terug welke kant het naar het oordeel van het college op moet gaan. Dat vind ik jammer en ik hoop dat dit in het beleidsplan helderder wordt.

De heer **Van Beveren** (GS). En dan hoop ik dat u uw mening geeft om duidelijk te maken wat er naar uw oordeel inmoet. Daar blijft het nu toch maar bij hangen...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik verwijs naar de startnotitie waarin met betrekking tot het hoefijzermodel wordt gesteld: "Dit, terwijl het principe van het hoefijzermodel niet onder druk is komen te staan.". Als dit zo in de startnotitie werd verwoord, wat is er dan in de tussentijd veranderd,

gelet op wat hierover nu in de kadernota wordt gesteld?

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, dat zal puur gaan om het oplossen van de knelpunten. Hoe gaan wij dat doen? Kunnen wij dat alleen? Wij denken van niet. Daar hebben wij andere partijen, met name het Rijk, voor nodig. Daarom zijn wij wat "voorzichtigjes".

Wat de motie van de CU-fractie c.s. over de Vlaketunnel betreft, voorzitter, herinner ik eraan dat wij hiermee al een halfjaar geleden bezig zijn geweest, zulks naar aanleiding van een onderzoek van Haskoning. Dit onderzoek heeft aangegeven dat er bij het optreden van een incident op de A58 wachttijden ontstaan. De omleidingsroutes kunnen dan het verkeer niet goed aan. Dit vormt voor de CU-fractie een reden om nu de Staten te vragen, hiervoor geld in te zetten. De bedoeling is dat bij calamiteiten zo mogelijk knelpunten worden weggenomen.

Welnu, al een halfjaar geleden hebben wij aangegeven dat wij het niet nodig vinden om hier veel geld voor uit te trekken. Immers, een incident doet zich zelden voor, gemiddeld één keer per jaar. Als je heel veel geld hebt, is het natuurlijk geen probleem, maar als uitgaven goed moeten worden afgewogen, rijst de vraag of het nu wel zo gewenst is om hiervoor 1,2 miljoen te gaan uitgeven voor het realiseren van op- en afritten bij de Vlaketunnel.

Overigens, het gaat hierbij ook nog om een rijksweg. Ik denk dat de indieners van deze motie de heer Harpe niet mee zullen krijgen want die heeft mij altijd op het hart gedrukt: investeer niet in rijksprojecten; laat het Rijk dat zelf maar doen. Welnu, de A58 is een rijksweg en ook de Vlaketunnel is van het Rijk. Mijns inziens moeten wij wat dit betreft heel terughoudend zijn. Als er dan toch zou moeten worden gekozen, zou dat bedrag ook wel op een andere manier kunnen worden ingezet. Straks komt de heer Van Heukelom nog aan het woord... Voorzitter, wat ons betreft wordt deze motie, nr. 2, niet aangenomen.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Bureau Haskoning is een ingenieursbedrijf maar men heeft kennelijk niet veel verstand van infrastructuur. Ik denk dat wat het bedrag van 1,2 miljoen betreft de komma even naar achteren moet, en dat het om 12 miljoen gaat, minstens. Als je bij de Vlaketunnel aan beide zijden een bypass wil realiseren, moet er aan beide zijden ook een brug worden gemaakt. Als dat voor 1,2 miljoen moet worden gedaan... Ik zou graag een contract sluiten met mensen die het daarvoor willen doen, maar ik vrees dat ze failliet gaan. Zo kan het helemaal niet. Het wordt minstens 12 miljoen, als het niet méér is. Er moet daar dan ook nog wegsignalering komen; de weg is daar vaak mistig en dus gevaarlijk. Op die op- en afritten

zou dus wegsignalering moeten worden aangebracht.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, ik weet dat de heer Muste hiervan veel verstand heeft en dus lijkt het mij niet verstandig om hierop in te gaan... Als dat toch moet gebeuren, moet de heer Otte dat maar doen. Hij is het ten slotte die de motie heeft ingediend.

De heer **Otte** (CU). De motie gaat over het aanleggen van calamiteitenop- en -afritten naar de omleidingsroutes, via de N289. Ze gaat niet over het realiseren van een bypass.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De heer Harpe vindt het een slechte zaak dat in deze periode de kadernota-PVVP wordt behandeld. In de commissie heb ik al gezegd dat het niet iets is dat door het college is bedacht. Wij hebben hier niet op aangedrongen. Neen, de Staten hebben dit tijdsritme zelf zo bepaald. Men wilde deze nota graag nog vóór de verkiezingen behandelen. Het college komt aan dit verlangen tegemoet. Ik vind het jammer dat de heer Harpe dit nu opnieuw inbrengt. Hij kan immers weten dat datgene wat hij hierover zegt, niet klopt.

Voorts heeft de heer Harpe een relatie gelegd met de aandeelhoudersstrategie voor de Westerscheldetunnel, waarover wij ook straks nog komen te spreken. Hij vraagt of niet bij de behandeling van de Najaarsnota had moeten worden gemeld dat er nog onderhoud aan wegen nodig was. Voorzitter, dat hebben wij gedaan. Ik zou zeggen: lees het nog maar eens terug. Dergelijke zaken worden altijd netjes aan de Staten gemeld.

De heer Markusse heeft een punt gemaakt van de bereikbaarheid van de kleine kernen. Hij gaf het voorbeeld --ik denk dat het om een uiterste geval gaat-- van 25 minuten vanaf een stroomweg. Voorzitter. Wij kennen een indeling met stroomwegen, gebiedsontsluitingswegen, erftoegangswegen enz. Kleine kernen liggen inderdaad nogal eens wat ver van een stroomweg af. Ja, dat kun je zomaar niet veranderen. Als je de wegen naar de kernen anders wil benoemen, is het nog tot daaraan toe, maar dan ben je er natuurlijk niet; dan moet je ze ook anders inrichten, en daar zitten enorme financiële consequenties aan vast. Hier kunnen wij niet zomaar iets aan doen.

De heer Babijn (PvZ) vraagt aandacht voor bomen die te dicht bij wegen staan, hetgeen ook uit het ANWB-rapport zou blijken. Voorzitter, dat klopt. Het is de bestaande situatie. Worden wegen nieuw aangelegd, dan wordt er natuurlijk rekening gehouden met nieuwe voorschriften. Overigens hanteren wij dan niet de ANWB-normen maar andere normen, maar dat maakt niet veel uit. Immers, ook volgens die normen geldt dat bomen

niet vlak langs de weg mogen worden geplant. Bomen die al langs wegen staan weghalen, is niet zo eenvoudig en levert weer problemen op met instellingen enz.

De heer **Babijn** (PvZ). Ik heb niet bepleit dat bomen worden weggehaald. Ik constateer dat langs bepaalde wegvakken wederom bomen vlak langs de weg worden geplaatst. Als voorbeeld noem ik de situatie Draaibrug-Aardenburg.

De heer **Van Beveren** (GS). Die situatie kan ik mij nu niet direct voor de geest halen. Ik zal er eens naar kijken, als ik in de buurt ben. Ik kom er graag.

Voorzitter. Met motie nr. 4 wordt voorgesteld om het bedrag, verbonden aan de tolvrije dagen voor de Westerscheldetunnel, in te zetten ten behoeve van het OV. De heer Van Heukelom en ik hebben even nagegaan hoe deze motie moet worden behandeld. Je kunt haar "aanvliegen" vanuit de Westerscheldetunnel of vanuit het OV. Wij hebben voor het eerste gekozen en dus zal ik er iets over zeggen, en dat doe ik graag inhoudelijk.

Zoals men wel weet, is de financiering van de Westerscheldetunnel en ook de Sluiskiltunnel een zogenaamd "gesloten systeem". Dit wil zeggen dat alle opbrengsten uit de Westerscheldetunnel worden gebruikt om de Westerscheldetunnel af te betalen en te onderhouden. Dat geldt ook voor de Sluiskiltunnel. Hierop is één uitzondering gemaakt: wij voegen uit eigen middelen per jaar 2 miljoen toe aan de reserve-Westerscheldetunnel. Zou men het gestelde in motie nr. 4 volgen en opbrengsten van de Westerscheldetunnel inzetten voor het OV, dan wordt dit systeem opengebroken en is de weg vrij om dat ook voor andere beleidsvelden te doen. Dat is op zich heel aantrekkelijk, maar dan laat men de gebruiker van de Westerscheldetunnel betalen om -in dit geval-- bussen te laten rijden. Daar zal die gebruiker niet zo blij mee zijn, nog afgezien van wat de directie van de Westerscheldetunnel hiervan vindt. Het gaat om het systeem; dat wil ik nog eens onderstrepen. Dit vormt voor het college een reden om de Staten de aanvaarding van deze motie te ontraden. Zou men voor deze optie kiezen, dan komt men op een glijdende schaal terecht. Als je dit voor het éne onderwerp doet, is het heel gemakkelijk om het ook voor het andere onderwerp te doen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De trends, waarover door de CU-fractie is gesproken, ziet men ook bij het OV. Je ziet steeds meer leerlingen gebruikmaken van elektrische fietsen, waardoor wij wéér klanten kwijt zijn. Ook ouderen gebruiken die fietsen. Dat is een trend die wij in het achterhoofd moeten houden. Steeds minder mensen maken gebruik van het OV.

De fracties van CDA en PvdA hebben samen een poging gedaan om hun eigen beleid te

ondergraven want, ja, ik sta hier niks anders te verkondigen dan datgene wat de Staten hebben goedgekeurd. Over het scholierenvervoer hebben wij altijd gezegd: dat doen wij samen met de Stichting Scholierenvervoer. Daar komen ook die 10 kilometer 's winters en die 15 kilometer 's zomers vandaan. Wij hebben de buslijnen aangepast op het scholierenvervoer en er is sprake van een speciale scholierenlijn, met zitplaatsgarantie. Bovendien repareren wij nog steeds. Als voorbeeld noem ik het traject tussen Koewacht en Hulst, waar reparatie is aangebracht. Dat gebeurt dus nog steeds en dat zal ook na 1 maart nog wel gebeuren. Met andere woorden: aan het scholierenvervoer hebben wij extra aandacht besteed, samen met de scholen. Wij proberen om er, samen met Connexxion en degenen die vragen stellen en oplossingen aandragen, zo goed mogelijk uit te komen.

Voorzitter. Van een zwakke situatie is sprake wanneer ik --in alle zalen waar ik kom-- vragen moet beantwoorden en een student of scholier zegt: ik heb een OV-jaarkaart maar ik moet de haltetaxi betalen, 88 cent opstap en 14 cent per kilometer. Inderdaad, maar dat zat wél in het hele verhaal.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. De gedeputeerde stelt dat de PvdA- en de CDA-fracties het beleid ondergraven dat zij zelf ooit hebben vastgesteld, maar daar maak ik bezwaar tegen. Wij ondergraven het beleid niet. Ik heb juist verwoord dat wij het beleid ondersteunen. Wij zijn voor een vraagafhankelijk OV. Waar mijn kritiek op is gericht, is de manier waarop er is gecommuniceerd. Het is een punt dat ik het afgelopen jaar bij herhaling bij de gedeputeerde aan de orde heb gesteld. Nogmaals, wij ondergraven niet het beleid in zijn totaliteit.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, op de inbreng van de PvdA kom ik later nog terug.

De heer **Van Dijen** (SP). Is mijn conclusie juist, mijnheer De Kaart, dat u het ermee eens bent dat er buslijnen verdwijnen en scholieren 's avonds en in het weekend niet meer naar huis kunnen? Is uw probleem slechts dat het ze niet duidelijk genoeg is verteld?

De heer **De Kaart** (PvdA). Niet alleen "verteld". Ik vind dat, als je een beleidswijziging voorstaat --daarmee zijn wij in het verleden akkoord gegaan-- je ervoor moet zorgen dat de gemeentebesturen en de bevolking worden meegenomen in dat proces. Welnu, dat is onvoldoende gebeurd. Het gaat er niet om dat buslijnen verdwijnen, maar het gaat erom dat er geen lege bussen rijden en dat er een manier van OV wordt gegarandeerd. Die garantie

hebben wij van de gedeputeerde gekregen en daar houden wij hem aan.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, ik snap het betoog van de CDA-fractie wel. Het is een probleem, maar wij werken samen met Connexxion aan oplossingen, tot nu toe budgettair neutraal. Er zullen wellicht knelpunten optreden. Ik zal de commissie een eerste knelpuntennotitie voorleggen, waarin wordt aangegeven wat wij eraan hebben gedaan en wat er nog aan knelpunten blijft liggen. Na 1 maart zullen wij de Staten nog eens informatie toezenden om duidelijk te maken waar de knelpunten dán weer liggen. Bepaalde knelpunten hebben gewoon met het systeem te maken. Daarbij gaat het niet zozeer om bepaalde doelgroepen, maar meer om individuele oplossingen. Dat is ook wat ik in de zaal meemaak, opmerkingen in de zin van: mijn dochter moet naar Tilburg...

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Dat snap ik helemaal. Ik kan goed begrijpen dat u niet voor elk individueel geval een bus kunt laten rijden, maar dat men bijvoorbeeld op Noord-Beveland niet meer met het OV rechtstreeks naar Walcheren kan, vind ik écht een knelpunt.

De heer **Van Heukelom** (GS). Daar hebben wij de haltetaxi voor...

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Maar voor een scholier leidt dat weer tot extra kosten.

De heer **Van Heukelom** (GS). Die bekostiging heeft te maken met ons stelsel. Misschien moeten wij daar nog eens over praten. Is dat nou eigenlijk wel terecht? Ook ik heb er moeite mee om dit uit te leggen. Ik ben er eerlijk over en zeg: zo staat het er. Vervolgens zegt die student tegen mij: maar ik heb een OV-jaarkaart en mijn ouders betalen al een groot bedrag. Voorzitter, deze kwestie komt terug in de genoemde notitie. Dit wordt aan de Staten voorgelegd als een dilemma waarvoor wij een oplossing moeten zoeken.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat dit punt terugkomt in de "probleemnotitie". Wij zullen met elkaar moeten nagaan wat een ellende deze hele zaak oplevert, de manier waarop het allemaal loopt.

In verband met de dubbele kosten wijs ik erop dat er wat die jaarkaart betreft met zones wordt gewerkt. Ik denk dat er heel snel met Connexxion gesproken moet worden. We kunnen wel tot 1 maart wachten maar voordat het dan daarna een keer verder gaat en er een oplossing komt... Dan zijn wij misschien weer drie maanden verder, mét de bijbehorende kosten voor de studenten en hun ouders.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De heer Van Tilborg heeft het over de "ellende die deze zaak oplevert", maar ik hou nog steeds vol dat, wanneer er voor 20% moet worden bezuinigd op een toch al niet eerlijke verdeling van het hele BDU-verhaal --ik verwijs naar de oppervlakte en het inwonersaantal van onze provincie-- en nu toch 95% van de vraag in de "dikke lijnen" zit, terwijl 5% wordt verzorgd door haltetaxi en WMO, dat een redelijk resultaat is. Natuurlijk zeggen de mensen: dit wil ik liever niet en dat wil ik anders. Niettemin wordt hiermee een ultieme poging gedaan om met de weinige centen die wij hebben, nog OV in stand te houden en op een bepaald niveau de mobiliteitsgarantie te handhaven.

Dat daarbij knelpunten optreden, individueel en voor sommige groepen, blijkt. Daar kom ik nog mee terug. Echter, dat dit zoveel "ellende" oplevert, moet ik nog zien; we zijn nog niet gestart. Als wij de middelen die wij nu voor OV hebben, zonder meer op de oude manier zouden leggen op de concessieverlening, zouden sommige gedeelten van Zeeland nog maar eenmaal per week een bus hebben. Nogmaals, wij doen een ultieme poging om, mede met de haltetaxi, de mobiliteitsgarantie waar te maken.

Voorzitter. De VVD-fractie kan ik zeggen dat die garantie nog overeind staat. Nogmaals, aan de commissie zal een eerste stand van zaken worden voorgelegd, de problemen, de oplossingen en de resterende knelpunten. Natuurlijk houd ik de commissie op de hoogte van de ontwikkelingen met betrekking tot de haltetaxi. Dat is immers een nieuw fenomeen, waarmee de genoemde 5% gedaan zal moeten worden. De commissie krijgt dus in maart en na maart informatie.

De PVV-fractie hoopt op een goede uitvoering van een en ander. Ik ook, voorzitter. De PvZ-fractie wenst betrouwbaar OV en stelt dat scholieren, die om half vijf klaar zijn, te maken hebben met een bus die om half vier vertrekt. Voorzitter, wij hebben hierover overleg gehad met de scholen. Wanneer er om half vijf een bus nodig is, is er een bus. Daarbij gaat het om spits- of kernlijnen. Die bus is er gewoon. Ik kan hier dus niks mee.

Men heeft wél gelijk met het voorbeeld van Dethon, maar daarbij gaat het om een sociale werkplaats en het vervoer daarvoor is een gemeentelijke zaak. Daar ga ik nu maar niet verder op in. Het gaat erom dat daar een bushalte was en dat die halte verval. Voorzitter, als men nu op internet "9292" intikt, kan men zien dat ik wat dit betreft nu nog niet verder kom --wij zijn er nog mee bezig-- dan een voorziening waarvoor men 11 minuten moet lopen. Echter, ik realiseer mij hierbij dat het gaat om kwetsbare mensen. Ik neem deze zaak dan ook zeer serieus, maar verder dan 11 minuten lopen ben ik nog niet.

Voorzitter. Wat de PvdA-fractie betreft ben ik altijd een beetje aan het vechten met de heer De Kaart... Hij komt voor allerlei groepen enz. op, maar wij hebben deze opzet met elkaar bepaald en ook gezamenlijk aanvaard. Hij heeft het nu over "busladingen kritiek". Welnu, ik heb alle bijeenkomsten zelf bijgewoond en ik mag zeggen dat er ook wel waardering is; ik verwijs naar het verslag van de bijeenkomst in Veere. Verder moet ik hierbij denken aan een dorpsraad die mij zei: wij gaan niet met de bus, maar wij vinden wel dat de bus er moet zijn als we hem nodig hebben. Voorzitter, dan is het moeilijk praten. Het is zoiets als: ik lees niet, maar er moet wel een bibliotheek zijn als ik tegen de kerst eens een boek wil lezen. Soortgelijke opmerkingen gelden voor winkels die uit het dorp verdwijnen. Mensen gaan daar niet naar toe. Dergelijke moeilijk te beantwoorden vragen komen óók uit de zaal. Anderzijds maak ik ook mee dat mensen goede oplossingen aandragen. Zo was ik deze week in Domburg, waar mensen mij zeiden: kunnen wij het niet zó doen? Ik heb dan ook best wel vertrouwen in oplossingen die uit de burgerij naar voren komen.

Voorzitter. Wat het punt communicatie betreft onderstreep ik dat ik goed heb gecommuniceerd met gemeenten, met OPOV, met de Stichting Scholierenvervoer enz. De communicatie met de burger is een probleem geweest. Op een gegeven moment hebben wij gegund, en toen kwam er een beroep. Als gevolg daarvan werd door Connexxion gezegd: wij gaan met onze aanbidding niet naar buiten want daar zitten vernieuwingen in. Men wilde pas naar buiten gaan als men zeker wist dat de concessie was verkregen. Ik heb het nu over eind 2014. Wat dat beroep betreft zijn wij ook zelf gehoord. Wij hebben het gewonnen en toen pas kon worden nagegaan waar de lijnen zouden komen te liggen. Vervolgens moest heel snel het haltetaxisysteem worden ingevuld. Pas deze week zijn de spelregels daarvoor vastgesteld.

Voorzitter. Ik zeg altijd in de zalen waar ik kom: u heeft gelijk, het is te laat. Echter, het is nu eenmaal niet mogelijk om te communiceren over iets dat er nog niet is. Het ligt gewoon aan de omstandigheden. In Limburg heeft een dochter van de NS de concessie gekregen en ik voorspel dat daar Veolia in beroep zal gaan zodat ook daar de zaak vertraging ondervindt. Op dit moment zit men met de communicatie op volle toeren. Nogmaals, ik kon hiermee niet eerder naar buiten dan op het moment waarop ik zeker wist hoe een en ander er uitzag.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter, ook ik begrijp wel dat men niet tot in details de dienstregeling bekend kan maken zolang een en ander nog niet definitief is. Echter, wat ik het vorige jaar een aantal keren heb aangehaald --het is de kern van mijn verwijt-- is dat er toch meer bekendheid aan

gegeven moest worden. Dat de gedeputeerde nu een hele tournee houdt, vind ik uitstekend maar mijns inziens had men een halfjaar eerder naar buiten moeten gaan om aan te geven dat het OV belangrijk zou gaan veranderen, wat op hoofdlijnen de plannen inhielden enz. Het hele OV-plan, zoals wij het hier hebben vastgesteld, is bij de burgers en ook bij wethouders en raadsleden onvoldoende gaan leven. Ik vind het jammer dat het zo is gegaan. Immers, ook wethouders en raadsleden klimmen nu in de boom, ook al kun je tegen ze zeggen: je had het eerder kunnen lezen want dat beleidsplan hebben de Staten al lang en breed vastgesteld. Blijkbaar bestaat er op dit punt onvoldoende kennis. Daar had de provincie mijns inziens meer aan kunnen doen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Nou, daar ben ik het niet mee eens. Ze hebben het plan gekregen en wij hebben er met de wethouders over gesproken in de PVVP-vergaderingen. Misschien dat u andere wethouders kent dan ik, maar degenen die hiervoor verantwoordelijk zijn, wisten en weten het.

Nogmaals, voorzitter, het gaat bij al die bijeenkomst om details. Er worden vragen gesteld als: waar komt de bus nu precies in IJzendijke of Ellemeet? Ze vragen steeds om details. Die grote lijnen heb ik al eens uitgelegd, maar dat zal ze worst wezen. Ze gaan steeds na: hoe ben ik nu gediend met het OV, hoe moet ik handelen, wie moet ik bellen? Volgens mij had het wat de communicatie met de burgers betreft niet eerder gekund, ook al is het niet leuk om het op deze manier te doen.

Waar is gesproken over haltetaxi en OV-kaart, herinner ik eraan dat uitvoerig is gesproken over de kosten die optreden wanneer de hiervoor nodige apparatuur in al die taxi's moet worden aangebracht. Dat kost miljoenen want het gaat via de TLS. Het is voor de geschetste situatie een onbetaalbaar systeem en daarom is gekozen voor ofwel direct betalen ofwel automatische incasso.

Voorzitter. Aandacht is gevraagd voor problemen die zich op Tholen voordoen. Binnenkort heb ik een vergadering met gedeputeerde Van Heugten van Brabant om na te gaan welke oplossingen mogelijk zijn. Ik hoop dat wij daar uitkomen.

De SP-fractie vindt de hele situatie met betrekking tot het OV maar niks, en dat is haar goed recht. Een aardig onderdeel van de SP-bijdrage vond ik dat gesteld werd dat ik het wel vaker met de SP eens was. Voor het overige is er niet veel goeds aan. De buurtbus is ook al niet goed, want die moet worden gereden door betaalde chauffeurs. Ik wijs erop dat men op Schouwen-Duiveland al meer dan 25 jaar de buurtbus heeft en dat zich daar nooit een probleem heeft voorgedaan. De mensen zijn alleen maar dankbaar voor het feit dat die bus er is en voorziet in een goede service.

Het zijn allemaal schoten, voorzitter... Als Klaas ziek is, en Piet misselijk, en Karla heeft er geen zin in... Dat is met betaalde chauffeurs ook zo. Zelf ben ik ook werkgever geweest van nogal wat mensen, en die kwam niet, en die was ongesteld, en die had wat anders. Je had een hele rits van mensen die niet kwamen en vervolgens had ik een probleem, het was op. Daar zit het 'm dus niet in. Ik constateer dat die vrijwilligers het goed doen, trots zijn op hun werk. Onlangs heb ik de mensen van een bepaalde buurtbus mogen complimenteren. Ze waren negen maanden in functie en hadden hun tienduizendste klant. Het zijn hartstikke enthousiaste mensen. Het is duidelijk dat we goed voor ze moeten zorgen en dat wij er wat budget tegenover moeten stellen, en dat doen we ook. Laten we er dankbaar voor zijn dat ze dit doen.

Voorzitter. De fractie van de SP heeft het over 2,5 miljoen, maar ik onderstreep dat het over 10 jaar gaat, en dus niet over 2,5 miljoen voor de periode van december tot maart.

Wat het ziekenhuis betreft, voorzitter, kan ik zeggen dat daar een bus komt. Die heeft 19.000 klanten en die rijdt dus gewoon. De heer Van Tilborg heeft het over een situatie waarin mensen een haltetaxi nodig hebben maar niet weten wanneer ze uit het ziekenhuis weggaan. Nou, voorzitter, als je geopereerd wordt, weet je niet wanneer je wakker wordt. Dat is logisch, maar dan moet je ook geen haltetaxi bestellen. Als je gewoon naar de specialist gaat, kan je wel degelijk een afspraak maken. En dan nog eens wat: de haltetaxi komt daar elk uur zodat je, ook als er sprake is van een wijziging, er gebruik van kan maken. Deze taxidienst wordt gerund door de gemeentelijke vervoerscentrale en men is niet afhankelijk van taxi's, heeft daar geen belang in, en kiest écht voor de reiziger bij het oplossen van problemen.

Dat men een haltetaxi anderhalf uur van tevoren moet bestellen, is nu eenmaal zo. Tegen de gebruikers hebben wij gezegd: u heeft een aansluitgarantie. Je gaat met de haltetaxi naar een bepaalde hoofdlijn, naar de trein enz. Wij hebben gezegd: wij zorgen ervoor dat die aansluiting er is. De haltetaxi gaat van 7 tot 11 uur, 's zaterdags van 8 tot 11 uur en 's zondags van 9 tot 11 uur 's avonds. Als het zo is dat iemand eerder weg moet, zorgen wij ervoor dat men op tijd op zijn werk of school is, dat de aansluiting er is, en het is daarom dat men anderhalf uur van tevoren moet bellen. Als je hem op die manier tien keer per maand nodig hebt, kun je het in één keer doen. Je hoeft dus niet voor elke keer apart te bellen. Hiervoor heb je wel een pas nodig. Die pas is gratis. Er kan van de haltetaxi ook misbruik worden gemaakt. Wij moeten het klantenbestand in de gaten houden, weten wie er belt, waar men naar toe moet enz.

Voorzitter. Waar het om de marktwerking gaat, kan ik de fractie van de SP gelijk geven. Marktwerking in de zorg en in het OV in Zeeland

pakt waardeloos uit. Dat is voor ons niet het goede systeem, zoals ik al jaren loop te roepen. Laatst zei mevrouw Mansveld, de staatssecretaris: ik begrijp het; je mag het best een keer hardop zeggen. Marktwerking is voor onze provincie niet altijd even efficiënt. Laat ik dit betoog positief afsluiten: de SP-fractie en ik zijn het weer eens.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Ik herhaal mijn vraag hoeveel geld de gedeputeerde nodig denkt te hebben om de knelpunten weg te nemen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb een bedrag van 1,2 miljoen horen noemen en in moties zijn de bedragen 370.000 en 300.000 euro genoemd. Als we dat allemaal bij elkaar leggen, heb ik genoeg... Ik wacht het af, voorzitter. Er is sprake van een pot die is gereserveerd voor de haltetaxi, 2,3 miljoen. Dat hebben we staan. Ik kan nu nog niet aangeven welke knelpunten wij precies overhouden en wat het oplossen daarvan kost. Ik zal later een poging doen om daarover wat meer te zeggen, en ik hoop dat dan alle partijen in één richting zullen kijken.

De heer **Otte** (CU). Voorzitter. Wat de innovaties betreft is ons doel niet zozeer de provincie daarin te laten investeren. Wij verlangen dat er in de visie tot 2028, die dus voor 12 jaar geldt, ruimte is voor private initiatieven die wellicht tot innovaties leiden. Wij denken dus aan een faciliterende en ondersteunende rol van de provincie.

Wij vinden het jammer, voorzitter, dat het college het in motie nr. 2 bedoelde onderzoek van Haskoning naast zich neerlegt. Wat ons betreft zijn de op- en afritten bij de Vlaketunnel provinciale issues. Immers, hiermee wordt het provinciale wegennetwerk ondersteund. Het lijkt ons dus geen rijkstaak. Daarnaast is er sprake van een breder effect dan alleen bij calamiteiten. Immers, wanneer bijvoorbeeld een afrit bij Kapelle wordt gerealiseerd, kan die ook voor normaal verkeer/vervoer worden benut, waarmee een gedeelte van de N289 wordt ontlast.

Voorzitter, motie nr. 2 is erop gericht de calamiteitenop- en -afritten op de prioriteitenlijst van het PVVP te plaatsen. Voor de komende jaren geldt dat er weinig budget beschikbaar is, maar wij weten niet welke mogelijkheden er op langere termijn zullen zijn. Ik vind het een beetje goedkoop om nu te zeggen: wij hebben op dit moment de nodige 1,2 miljoen niet, en dus nemen wij dit maar helemaal niet op.

De heer **Harpe** (GL). Ik herhaal, voorzitter, dat ik van de startnotitie weinig terugvind in deze kadernota. Dat vind ik jammer.

Verder constateer ik dat het door mij ingediende amendement nr. 3 sterk lijkt op amendement nr. 5. Er is één verschil: wij pleiten voor een 80km-weg. Het lijkt mij praktisch dat ik

mijn amendement intrek en met betrekking tot amendement nr. 5 bij de stemming de aantekening vraag dat GroenLinks van oordeel is dat het element 80 kilometer moet worden gehandhaafd.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter, mag ik de heer Harpe vragen hoe hard daar op dit moment wordt gereden?

De heer **Harpe** (GL). Het is een 80km-weg...

De heer **Van Geesbergen** (VVD). U vraagt iets dat er al is.

De heer **Harpe** (GL). Inderdaad, maar het moet zo blijven. Ik ben bang dat de plannen op iets anders zijn gericht; vandaar.

De **voorzitter**. Ik constateer dat amendement nr. 3 is ingetrokken. In de notulen is genoteerd dat de heer Harpe zich aansluit bij de indieners van amendement nr. 5, met de aantekening dat hij van oordeel is dat de maximumsnelheid 80km/uur moet blijven.

Mevrouw **Meulenberg-op 't Hof** (CDA). Voorzitter. Nu het nog kan, richt ik mijn pijlen nog even op de heer Van Heukelom. Stel nu eens dat er extra budget beschikbaar komt, dan zou mijn fractie die middelen graag ingezet zien ten behoeve van het scholierenvervoer.

De heer Harpe heeft mij zojuist om een bepaalde oplossing gevraagd. Op dat moment had ik een en ander niet paraat, maar na enig nadenken wijs ik hem erop dat in het verleden een bootje voer van Kamperland naar Veere. Misschien is dát een oplossing en is er een vrijwilliger die dit op zich wil nemen. Op die manier zou het vervoer van Noord-Beveland naar Walcheren weer op een goede manier geregeld zijn. De scholieren zouden op die manier gemakkelijk de scholen in Middelburg kunnen bereiken. Het is een suggestie.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ik heb er, namens mijn fractie, behoefte aan te zeggen dat de OV-portefeuille bij gedeputeerde Van Heukelom in prima handen is. Ik heb er behoefte aan om dit naar voren te brengen omdat hij zeer bevlogen, tot het uiterste probeert om de genoemde 5% mobiliteit, waarmee hij nu worstelt, tot een goed einde te brengen. Zijn hart zit op de goede plek en hij mag daar best eens een compliment voor krijgen.

Voor het overige dank ik ook gedeputeerde Van Beveren voor zijn uitleg, zij het dat die voor mij niet nodig was om tot de conclusie te komen dat wij geen van de amendementen of moties zullen steunen.

De heer **Van der Maas** (SGP). Voorzitter. In antwoord op de vraag van de heer Harpe kan ik het volgende zeggen. Er is gerefereerd aan de motie van 2012 die door de Staten, met uitzondering van de fracties van GL en CU, werd aangenomen. Ik denk dat wel duidelijk is wat wij toen met die motie beoogden. Daarin stond niet wat er niet moest worden gedaan, maar wat er wél moest worden gedaan: de provincie stelt, samen met andere overheden en partijen, een visie op met betrekking tot de noord-zuid-verbinding zodat die sneller en veiliger wordt. Die visie is er ook gekomen, voorzitter; de motie is dus uitgevoerd. Ik voeg hier nog aan toe dat die visie vooral is opgesteld met het oog op de inwoners en het bedrijfsleven van Schouwen-Duiveland. Wij hebben dus gedacht: hoe kunnen wij van binnenuit die verbindingen beter maken? Blijft staan dat het doorgaand vrachtverkeer niet door Zeeland maar zoveel mogelijk om Zeeland heen moet worden geleid.

Voorzitter. Wij zullen geen steun geven aan de moties en amendementen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Betrouwbaar OV is voor ons het kernpunt. De knelpunten dienen derhalve te worden opgelost. Voorts maken wij ons zorgen over de effecten die voor de krimpregio's optreden. Daar dient ons inziens een goede ontsluiting gewaarborgd te zijn. De geopperde precedentwerking vrezen wij niet; daar zijn wij als Provinciale Staten zelf bij. De fractie van de PvZ handhaaft derhalve haar motie nr. 4.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Aan datgene wat ik al per interruptie heb gezegd, heb ik niet zoveel meer toe te voegen. Echter, wij willen intern nog even van gedachte wisselen over de motie van de fractie van de CU over de Vlaketunnel. Wij verzoeken u om daarvoor de vergadering straks even te schorsen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Er is wat verwarring ontstaan over het bedrag van 2,5 miljoen voor de periode tussen 14 december 2014 en 1 maart 2015. In mijn beleving was dat bedrag voor die periode nodig en niet voor de tien jaar waarover de gedeputeerde heeft gesproken.

Nogmaals onderstreep ik dat wij ons veel zorgen maken over het verdwijnen van buslijnen waarvoor inderdaad een andere vorm van OV in de plaats komt, met het gevaar van verdringing waar het gaat om betaalde banen voor chauffeurs, "volwaardige" chauffeurs, zoals ik ze noem.

Voorzitter. Het hele gedoe, waarvan op dit moment rondom het OV sprake is, doet ons besluiten om niet voor dit statenvoorstel te stemmen.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Wij stonden aanvankelijk sympathiek tegenover de motie van de CU-fractie c.s. over de Vlaketunnel, maar het antwoord van de gedeputeerde heeft ons ervan overtuigd dat wij niet met deze motie moeten meegaan. Inderdaad, het gaat om een rijksweg. Weliswaar vormen de aan- afvoerwegen geen echte rijkstaak --dat zou je als provincie kunnen doen-- maar wij vinden het in dit stadium niet juist om deze zaak nu op de prioriteitenlijst te zetten.

Aan de orde zijn de stemmingen.

De **voorzitter**. Ik maak de leden erop attent dat amendement nr. 3 van het lid Harpe over de opgaven nrs. 4.1 en 4.2 is ingetrokken en dat de heer Harpe met betrekking tot amendement nr. 5 de aantekening heeft gevraagd dat hij van oordeel is dat op de Midden-Zeeland-route de maximumsnelheid van 80 km/uur moet worden gehandhaafd.

Amendement nr. 5 van het lid De Kaart c.s. over de opgaven Algemene bereikbaarheidskwaliteit bedrijvigheid en Hoefijzerbeleid wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, GL en de SP voor dit amendement hebben gestemd. Het lid Harpe verkrijgt de gevraagde aantekening.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, het CDA, de VVD, de PVV, PBZ, de SGP, de PvZ en de CU voor dit voorstel hebben gestemd.

Motie nr. 3 van het lid Otte c.s. over calamiteitenopen -afritten Vlaketunnel wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de CU, PBZ en de PVV voor deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 4 van het lid Babijn (PvZ) c.s. over het inzetten van middelen voor de tolvrije dagen-

Westerscheldetunnel ten behoeve van het OV, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ en de SP voor deze motie hebben gestemd.

30. Statenvoorstel aandeelhoudersstrategie NV Westerscheldetunnel (SERV-192A)

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Tijdens de behandeling van het tarievenbeleid-Westerscheldetunnel in november 2013 is door het college de formulering voor een aandeelhoudersstrategie toegezegd. Die ligt nu voor ons en wij zien daarin een aantal zaken geregeld, zoals een goede beschikbaarheid van het tracé Goes-Terneuzen, en goede verkeersveiligheid, als één van de hoogste prioriteiten gedeut. Ook gaat het om een juiste balans tussen de financiële belangen van de Westerscheldetunnel, de provincie als aandeelhouder en de gebruiker. Verder zien wij een juiste formulering van een risicoprofiel en de naleving daarvan, passend bij een publieke aandeelhouder. Ook noem ik een doorlopend onderzoek, in overleg met de raad van commissarissen en de directie van de Westerscheldetunnel, en varianten in verband met een beleid dat is gericht op zo laag mogelijke tarieven. Het zo snel mogelijk tolvrij maken blijft één van de doelstellingen, ook in deze aandeelhoudersstrategie.

Echter, wij zien ook een aantal opmerkelijke meningen voorbijkomen, en dat vinden wij toch iets dat wij niet uit de weg willen gaan. Zo sluit de provincie niet uit dat haar belang in de Westerscheldetunnel wordt verkleind, mits het publieke belang adequaat wordt geborgd. De opbrengst bij eventuele gedeeltelijke verkoop kan worden benut voor andere beleidsdoelstellingen. Voorzitter, wij vinden het moedig van het college om ook deze optie te laten onderzoeken. Het is een ingrijpende stellingname waarin wij het college niet alleen willen laten staan.

De fractie van de CU is zich bewust van de financiële uitdagingen waarvoor de provincie in de komende jaren staat. Ervaringen en leerprocessen met betrekking tot andere deelnemingen, zoals DELTA en Zeeland Seaports, geven aan dat het absolute bezit van zaken niet altijd noodzakelijk is voor een goede, strategische beïnvloeding. Het gaat namelijk om het gebruik, en als je dat goed kunt borgen, zou dit wel eens interessant kunnen zijn. Vrijkomende middelen, als gevolg van verkoop, zouden in de toekomst wel eens broodnodig kunnen zijn voor noodzakelijke

investeringen in de Zeeuwse infrastructuur of andere beleidsterreinen. Het is ons inziens dan ook goed dat deze optie in de aandeelhoudersstrategie is opgenomen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter, hoor ik de heer Colijn nu zeggen dat het wat hem betreft mogelijk is dat mensen die door de Westerscheldetunnel rijden gaan betalen voor investeringen op heel andere beleidsterreinen?

De heer **Colijn** (CU). U hoort goed dat ik dat zeg. Men kan dit zien als een stuk Zeeuwse solidariteit. Eén van de argumenten kan ook zijn dat onderzoek geen significant grotere vervoersbewegingen laat zien van Zeeuws-Vlaanderen naar het noorden dan andersom. Er zit dus een stukje solidariteit in, Zeeland-breed. Op het moment dat men in Zeeland voor een gezamenlijke inspanning staat op infrastructureel terrein --wij hebben zojuist het PVVP besproken, met alle uitdagingen die wij daarin aantreffen-- is het voor ons voorstelbaar en bespreekbaar dat hier heel goed naar wordt gekeken.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Mijns inziens komen er net zoveel mensen terug als er heengaan. Die Zeeuws-Vlamingen moeten ook nog terug...

De heer **Colijn** (CU). Er is onderzoek naar gedaan, en daaruit blijkt dat het gebruik van de Westerscheldetunnel Zeeland-breed is. Tegen die achtergrond kan de solidariteit een argument zijn. Wij zeggen niet dat dit hét argument is. Wij willen het college niet alleen laten staan wanneer het deze onderzoeksrichting durft te duiden. Wij vinden die opstelling moedig en wij vinden ook dat dit thuishoort in deze aandeelhoudersstrategie.

Voorzitter. Wij vinden dat de voorliggende aandeelhoudersstrategie goed is geformuleerd. Wat ons betreft kunnen in de komende jaren zowel de directie van de Westerscheldetunnel als de Staten hiermee goed uit de voeten.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Dit voorstel begon zo goed... Daar was ik blij mee. Echter, toen ik verder las, viel ik van verbazing bijna van mijn zetel; en ik heb er maar één... Het college en, daarmee, ook de Staten zijn niet altijd even gelukkig met de verschillende aandeelhoudersstrategieën. Alleen die voor Zeeland Seaports ging er vrij geruisloos doorheen.

Voorzitter. Ook dit voorstel bevat een onbegrijpelijke koerswijziging. Het lijkt erop dat de provincie Zeeland nagenoeg failliet is. Daarom worden er zoveel mogelijk bezittingen van de hand gedaan. Vandaag is de Westerscheldetunnel aan de orde. "Een reële mogelijkheid", zo zegt de gedeputeerde. Je mag dit misschien denken, maar

wanneer je het ook nog opschrijft, is het een ander verhaal, voorzitter.

In 2009 was de euforie groot: Zeeland koopt de Westerscheldetunnel. Onder leiding van toenmalig gedeputeerde Poppelaars werd besloten tot die aankoop. Voorzitter. De aandelen van de Westerscheldetunnel mogen niet zonder meer worden verkocht. In principe geldt een aanbiedingsplicht aan de Staat. De Staten waren enthousiast. Een motie van de fracties van CDA en PvdA, gericht op onderzoek naar kortingen voor veelgebruikers, werd met algemene stemmen aangenomen. Daarmee ontstond de mogelijkheid om inwoners van Zeeuws-Vlaanderen minder tol te laten betalen, maar dat geldt niet alleen voor deze groep.

En vandaag, voorzitter, verkopen we --als het éven uitkomt-- eventueel een gedeelte van de aandelen. Die mogelijkheid wordt onderzocht. Onze belofte, gedaan aan de Zeeuwse bevolking, om de tunnel zo snel mogelijk tolvrij te maken en om zo laag mogelijke tarieven te hanteren, wordt min of meer tenietgedaan wanneer dit plan doorgaat. Hoezo, een "reële optie"? Met verkoop van de tunnel geven de Staten dit uit handen.

Voorzitter, ik heb even in de archieven zitten bladeren, waarbij ik op de CDA-site een artikel van gedeputeerde Van Beveren tegenkwam, van 2011. Natuurlijk bekijk ik die site dagelijks... Ik citeer: "De PVV-Zeeland heeft een verkiezingsprogramma uitgebracht voor deze periode, die nu bijna achter ons ligt. Eén van de speerpunten daarin is een tolvrije Westerscheldetunnel voor Zeeuws-Vlamingen. Dat is in strijd met de Tunnelwet. Het is discriminerend, het is financieel niet realistisch, het is kiezersbedrog.". Dat, voorzitter, waren toen zijn woorden. Ik vervolg: "Ik heb, om rust te creëren in het tarievenbeleid, aan de Staten een notitie toegezegd waarin verschillende mogelijkheden, inclusief de financiële consequenties op langere termijn, zullen worden opgenomen.". Was getekend: Kees van Beveren.

Voorzitter. De gedeputeerde was niet de enige die mijn aandacht trok. De PZC van 1 november 2013 vermeldde het volgende: "Bierens kreeg een reeks van moties van tafel met het compromisvoorstel dat de Staten volgend jaar met een heldere aandeelhoudersstrategie komen, aan de hand waarvan onder meer wordt bekeken of het mogelijk is de tolperiode te verkorten.". Voorzitter, dit betoog werd in de vergadering ondersteund door zijn fractiegenoot Ruissen: "Voorzitter, na deze aanpassingen kan de VVD-fractie wel met het voorgestelde tarievenbeleid en de daarbinnen passende tarieven voor de periode 2014-2017 leven. Toch mist mijn fractie nog een belangrijke doelstelling in het voorstel, namelijk die van het eerder dan 2033 tolvrij maken van de Westerscheldetunnel". Voorzitter, dat was een

breed levende wens van de Staten en iedereen was blij.

Voorzitter. Een wrang compliment past in dezen wanneer zó vlak voor de verkiezingen dit beleid onderuit wordt gehaald. Dat noem ik dan "kiezersbedrog". Ik vind het een onbegrijpelijk voorstel en ik heb dan ook een amendement opgesteld dat erop is gericht om het onderdeel waarin gewag wordt gemaakt van de mogelijke verkoop van een gedeelte van de Westerscheldetunnel-aandelen of alle aandelen, te schrappen.

De **voorzitter**. Door het lid Harpe is het volgende amendement ingediend:

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Onderstaand punt uit het dictum van het gewijzigde voorstel SERV-192A komt te vervallen:

- Mocht dit opportuun zijn, dan sluit de provincie ook niet uit dat zij op enig moment haar belang in de Westerscheldetunnel verkleint, mits het publieke belang adequaat geborgd kan worden: (gedeeltelijk) verkopen.

Dit amendement krijgt nr. 6.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA).

Voorzitter. Gelet op het feit dat wij voor 100% aandeelhouder van de Westerscheldetunnel zijn -- daar mogen wij trots op zijn-- is het een goede zaak dat wij een aandeelhoudersstrategie gaan vaststellen. Vandaag gaan wij dus niet besluiten dat de toltarieven worden gehalveerd of juist worden verhoogd om de tunnel eerder tolvrij te maken, of om de aandelen geheel of gedeeltelijk te verkopen.

Voorzitter. De voorgelegde aandeelhoudersstrategie bevat prima uitgangspunten met betrekking tot mobiliteit, veiligheid en tarieven. Natuurlijk vindt ook de CDA-fractie dat veiligheid de hoogste prioriteit heeft en dat de tunnel 24 uur per dag toegankelijk moet zijn. Helaas kunnen wij niet voorkomen dat er af en toe sprake is van een gedeeltelijke afsluiting, in verband met onderhoud, pech of een ongeval. In dergelijke situaties is het belangrijk dat de gebruikers zo snel mogelijk geïnformeerd worden over de te verwachten duur van het oponthoud.

Het college stelt voor om, in het kader van zorgvuldige invulling van het aandeelhoudersbelang, onderzoek te doen naar varianten van deelneming. Mijn fractie kan zich daar helemaal in vinden. Ons uitgangspunt is in elk geval: geen duurder kaartje en alle effecten goed op een rij, inclusief rendement. Hoe zit het met de

vennootschapsbelasting wanneer wordt ingezet op bijvoorbeeld gedeeltelijke verkoop of eerder tolvrij maken, bijvoorbeeld door het inzetten van financiële meevallers op de Sluiskiltunnel?

Dat de optie om aandelen gedeeltelijk te verkopen, is opgenomen --dit is overigens op dit moment voor mijn fractie niet aan de orde-- vinden wij een toevoeging die de aandeelhoudersstrategie completeert. Wij horen graag van de gedeputeerde of deze variant en de daarbij behorende effecten ook bij het onderzoek worden betrokken. Wij zien de resultaten van dat onderzoek in de volgende statenperiode met belangstelling tegemoet, zodat dan weloverwogen keuzes kunnen worden gemaakt.

De heer **Harpe** (GL). U zegt dat de mogelijke verkoop van aandelen nu voor u niet aan de orde is, maar waarom moet dit dan worden opgenomen in de besluitvorming?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wij vinden dat dit aspect de aandeelhoudersstrategie completeert. Het is een mogelijkheid en straks, na afronding van het onderzoek, kan elke fractie in de nieuwe Staten aangeven wat zij hiermee wil.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. De aandeelhoudersstrategie voor de Westerscheldetunnel is een belangrijke zaak want het is een duur ding en wij hebben er veel belang bij. Het is daarom zaak om goed na te gaan hoe wij er in de toekomst mee willen omgaan. Ieder heeft daar zijn eigen ideeën over en wij zien graag dat die ideeën de nodige kwaliteit hebben.

Wij kunnen het goed vinden in de voorgelegde aandeelhoudersstrategie. Die is ten slotte in onderling overleg tot stand gekomen. Er is maar één puntje waarvan wij zeggen: dat had niet hoeven. Dat is de verkoopoptie waarover ook anderen al hebben gesproken. Het zal niemand verbazen dat wij in dat verband een amendement hebben voorbereid. Dat amendement behelst mogelijk ongeveer hetzelfde als het amendement van GroenLinks, maar ik houd de mogelijkheid open dat dat van ons beter is. Daarom dien ik het nu in, maar het is niet onwaarschijnlijk dat één van beide amendementen nog voor de stemmingen zal worden teruggenomen. Dat scheelt weer tijd. Moge het beste amendement winnen...

Voorzitter. Mijn fractie is van oordeel dat de aandeelhoudersstrategie verder moet worden vervolmaakt met een nader onderzoek en dat de volgende Staten daarover een besluit moeten nemen.

De **voorzitter**. Door de leden Hijgenaar en Aalfs is het volgende amendement ingediend:

*Het statenvoorstel wordt als volgt gewijzigd:
- De optie van het verkopen van de aandelen NV Westerscheldetunnel wordt niet nader onderzocht.*

Dit amendement krijgt nr. 7.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De Staten hebben inmiddels ervaring met het behandelen van aandeelhoudersstrategieën. Het college van GS en de ambtelijke organisatie hebben zich ook nu verder kunnen bekwamen in het voorbereiden van zo'n strategie, en dat is in onze ogen goed gelukt. Na die van DELTA en van Zeeland Seaports ligt de derde aandeelhoudersstrategie op rij, die van de NV Westerscheldetunnel, nu ter vaststelling voor ons. Dat is een goede zaak.

Aandeelhoudersstrategieën vormen de basis voor een actief aandeelhouderschap; dat wordt door deze Staten voorgestaan. De VVD-fractie heeft zich hiervoor gedurende deze periode sterk gemaakt en hiertoe ook zo nodig initiatieven genomen. De maatschappelijke, bestuurlijke en financiële belangen in deze deelnemingen in bedrijven met publieke aandeelhouders zijn immers groot. Wij hebben het dan over regionale economische ontwikkeling, over Zeeuwse werkgelegenheid, over mobiliteit en bereikbaarheid, over veiligheid, maar ook over continuïteit, risicobeheersing en rendement. Als grote aandeelhouder of, zoals bij de Westerscheldetunnel, als enige aandeelhouder dient de provincie de balans in deze belangen goed te bewaken. Met behulp van een strategie kunnen aandeelhoudersdoelstellingen en -belangen worden getoetst; indien nodig kan er worden bijgestuurd.

Voorzitter. Met de nu gedefinieerde aandeelhoudersbelangen en de toekomstgerichte kaders geeft de provincie aan wat zij op hoofdlijnen van de NV Westerscheldetunnel verwacht, maar het werk is nog niet af. Terecht stelt het college dat het bij een zorgvuldige invulling van het aandeelhouderschap ook past om te zoeken naar optimaliseringsmogelijkheden met betrekking tot publieke belangen. Hiervoor is onderzoek door de provincie, in samenspraak met de directie en de raad van commissarissen, naar verschillende scenario's noodzakelijk. Zo laag mogelijke tarieven, zo snel mogelijk tolvrij, geheel of gedeeltelijke verkoop als dat op enig moment opportuun mocht zijn... Voor alle duidelijkheid: het laatste is op dit moment in het geheel niet aan de orde. Als het wél aan de orde zou zijn, zou overigens ook het aspect van de vennootschapsbelasting om de hoek komen kijken. Een andere variant is het in eigen beheer exploiteren van de tunnel. Alle varianten zullen in beeld worden gebracht wanneer het onderhavige voorstel wordt aangenomen. Daarna kunnen nadere afwegingen worden gemaakt. Op dit moment besluiten wij in het geheel niet tot één van

die varianten. Neen, we gaan ze onderzoeken, in beeld brengen; daarna komt het maken van keuzes.

Bovenstaande, mijnheer Harpe, laat onverlet dat de VVD-fractie voorstander blijft van het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. Dat is een politieke keuze die op enig moment gemaakt kan worden. Een meer begrijpelijk en beter hanteerbaar rekenmodel, zoals eveneens in het voorliggende voorstel wordt opgenomen, kan daarbij zeer dienstbaar zijn.

De heer **Harpe** (GL). De heer Bierens, voorzitter, geeft aan dat het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel in dit voorstel niet wordt uitgesloten. Dat zou je zo kunnen zeggen, maar het wordt ook niet gegarandeerd, gelet op de mogelijkheid van verkoop. De gedeputeerde heeft voor Omroep Zeeland gezegd dat het eerder tolvrij maken best eens zou kunnen worden gebruikt voor het dekken van de 100 miljoen die we tekort komen. Onderschrijft de heer Bierens die stelling?

De heer **Bierens** (VVD). Ik onderschrijf alleen mijn eigen stellingen, voorzitter. De VVD-fractie blijft voorstander van het eerder tolvrij maken van de tunnel, maar zij onderstreept dat dit zorgvuldig moet gebeuren. Je moet daarbij een volledig beeld hebben van de schuldenpositie, naast meer vaste prognoses betreffende de verkeersbewegingen enz. Ook de Sluiskiltunnel speelt hierbij een belangrijke rol. Echter, die keuzes maken wij op dit moment niet. Wij besluiten niet nu om de tunnel eerder tolvrij te maken. Elke partij kan haar eigen voorkeuren hebben. Het is goed dat alles in beeld wordt gebracht.

Ten aanzien van DELTA hebben wij het niet anders gedaan. Aangedrongen is op het onderzoeken van drie scenario's. Welnu, dat is nu bijna gebeurd. Ook wij wachten met spanning op het moment dat die visie naar buiten komt. Dat is dan wat er is, niet meer en niet minder. Hoe dan ook, wij besluiten nu niet om de Westerscheldetunnel te gaan verkopen, mijnheer Harpe.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat klopt, voorzitter, daar heeft de heer Bierens gelijk in. Echter, als je voorstander bent van het eerder tolvrij maken --dat geldt ook voor de SP-- sluit je in feite gedeeltelijk verkoop uit.

De heer **Bierens** (VVD). Neen, dat is niet zo. Nu zijn in het voorstel opgenomen de uitersten van de varianten die worden onderzocht, in de zin van "zo snel mogelijk tolvrij" en "zo laag mogelijke tarieven", maar er zit natuurlijk ook nog iets tussenin. Zoek je die uitersten op, dan ben ik het met u eens; dan zijn die zaken niet met elkaar verenigbaar. Ook in de commissie heb ik het gezegd: als je de tunnel zo

snel mogelijk tolvrij wil hebben, én zo laag mogelijke tarieven wil hanteren, én de hoogste verkoopopbrengst verlangt, zijn die zaken niet te combineren. Echter, tussen de verschillende uitersten van varianten zijn nog combinaties mogelijk. Om die goed te kunnen afwegen, hebben wij nader onderzoek nodig. Welnu, dat is wat de voorliggende aandeelhoudersstrategie beoogt.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter, ik probeer het nog een keer. Als je een gedeelte van de aandelen gaat verkopen, zullen de kopers toch zo lang mogelijk een goed rendement willen zien. Daarmee wordt het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel uitgesloten.

De heer **Bierens** (VVD). Dat ben ik niet met u eens. Natuurlijk zullen kopers rendement willen hebben; anders zullen ze niet kopen. Echter, het eerder tolvrij maken heeft ook met het tarievenbeleid te maken. Overigens, ik heb al gezegd dat op dit moment wat ons betreft verkoop niet opportuun is. Ook wil ik het sprookje uit de wereld helpen dat ik in de commissie heb gehoord. Wij zouden nu geld laten liggen. Als wij de tunnel nu zouden verkopen, zouden wij ineens 800 miljoen te verdelen hebben. Natuurlijk is dat helemaal niet aan de orde. Er is nog sprake van een omvangrijke schuldenpositie en de bijdrage ten behoeve van de Sluiskiltunnel bedraagt meer dan 100 miljoen. Nogmaals, het is nu niet opportuun, maar als je varianten onderzoekt, doe het dan ook compleet. Ik vind dat er nog één variant te weinig wordt onderzocht. Daar kom ik nu aan toe.

De heer **Harpe** (GL). De heer Bierens geeft enerzijds aan dat het eerder tolvrij maken moet doorgaan, en anderzijds dat --als een gedeelte van de aandelen wordt verkocht-- dat niet van invloed is op het eerder tolvrij maken. Wat daar ook van waar is, dit kan wél van invloed zijn op de tarieven. Als aandelen worden verkocht, wordt er ook zeggenschap verkocht. De heer Bierens heeft het mét de gedeputeerde over een "reële mogelijkheid" en ik onderstreep dat de gedeputeerde voor Omroep Zeeland heeft gezegd dat je daarmee ook komt aan de tarieven en aan het eerder tolvrij maken. Ik vraag de heer Bierens om wat dit betreft helderheid te bieden.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik begrijp dat de heer Harpe zo ongeveer zijn laatste beurt te baat neemt om...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, dat is flauw! Ik citeer gewoon de gedeputeerde.

De heer **Bierens** (VVD). Het is niet flauw bedoeld. U komt met combinaties die er niet zijn. U zegt nu, heel kort door de bocht: als je verkoopt, ben je

zeggenschap kwijt. Nou, dat is helemaal niet waar. Bij gedeeltelijke verkoop hoeft u helemaal geen zeggenschap kwijt te raken.

Het lijkt mij goed, voorzitter, nu even in te gaan op die vijfde variant. In het licht van het zoeken naar optimaliseringsmogelijkheden zou naar de mening van mijn fractie ook moeten worden gekeken naar de positie van dochter Movenience, een toch wat vreemde eend in de bijt. Uit het beleidsdocument Koers 2015 van de NV Westerscheldetunnel blijkt dat de in de afgelopen jaren door Movenience in rekening gebrachte transactiekosten niet in de categorie "best mogelijke dienstverlening voor de tunnel" vallen. Dat is nogal een stevige conclusie. Dit is nu aangepast door met ingang van 2015 een sterk verlaagde vergoeding voor T-tag-transacties te hanteren, maar de vraag blijft wat de meerwaarde is voor de tunnel van deze dochteronderneming voor betaalservices.

De heer **Robesin** (PBZ). Kunt u zich nog herinneren dat ik deze kwestie al eerder in deze zaal aan de orde stelde? Ik drong er toen op aan dat gekeken zou worden naar de positie van Movenience. Ik ben blij dat u het nu wederom aansnijdt, maar ik wil u hier wel even aan herinneren. Ik heb er in ongeveer gelijke bewoordingen over gesproken.

De heer **Bierens** (VVD). Dat herinner ik mij, maar het ging niet alleen om u. Ik heb in dit verband wel gesproken over een Pools landdag over het tarievenbeleid. Er lagen allerlei moties en amendementen.

De heer **Robesin** (PBZ). Met alle respect: dat was niet in het kader van het tarievenbeleid, maar in een andere context.

De heer **Bierens** (VVD). Dat zou kunnen, maar ik wil aangeven dat er met betrekking tot de Westerscheldetunnel verschillende onderwerpen aan de orde zijn geweest. Daar is uw punt er één van geweest. De een wilde eerder tolvrij, de ander wilde zo laag mogelijke tarieven, weer een ander wilde de tolvrije dagen afschaffen en ook werd gevraagd om tolvrije dagen bij evenementen. Er was op enig moment een situatie ontstaan waarvan geen pap meer te maken viel, door niemand.

De heer **Robesin** (PBZ). Daar ben ik het mee eens. Het gaat om allerlei varianten die nader onderzoek, en vervolgens discussie in deze zaal vergen. Echter, ik veerde meteen op toen u zei dat u nog een nieuwe optie wilde toevoegen. Dat wilde ik -- met enige ironie; dat zult u begrijpen-- een beetje ontkrachten.

De heer **Bierens** (VVD). Ik maak uit uw opmerkingen op dat u dit voorstel van de VVD-fractie zult gaan steunen...

Voorzitter. Kan de genoemde dienstverlening in de toekomst niet beter door de Westerscheldetunnel zelf worden verzorgd? De best mogelijke en meest kostenefficiënte vorm voor de tunnelexploitatie zou in onze ogen hierbij leidend moeten zijn, en niets anders. Is de gedeputeerde bereid om dit bij het onderzoek te betrekken?

De heer **Robesin** (PBZ). Dat was precies ons voorstel, voorzitter: kijk eens naar die positie van Movenience, want met de geldstromen die naar Movenience gaan, gebeuren er dingen waar wij grote vraagtekens bij zetten. Ik heb gevraagd naar de mogelijkheid dat de NV Westerscheldetunnel dit zelf zou gaan doen. Het is inderdaad de moeite waard om dit nader te bekijken.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. In de commissie BFW, gehouden op 23 januari, zei de gedeputeerde dat er "out of the box" was gedacht bij het opstellen van dit voorstel. Het mag gezegd worden: er staan goede dingen in. Mijn fractie heeft echter, na het lezen van het voorstel, enige zorgen. Er wordt namelijk gesproken over de mogelijkheid --in het voorstel wordt gesteld: "mocht het opportuun zijn"-- om het belang dat de provincie in de NV Westerscheldetunnel heeft, te verkopen. Deze optie moet wel héél zorgvuldig worden bekeken. Daarbij staat, wat onze fractie betreft, op voorhand vast dat wij hieraan helemaal niet moeten beginnen als het publieke belang niet goed kan worden geborgd.

Tijdens de statenvergadering van 12 december 2014 diende mijn fractie een initiatiefvoorstel in met betrekking tot het defiscaliseren van de Westerscheldetunnel. Dat voorstel werd niet door de Staten aangenomen. Feitelijk kwam het erop neer dat een meerderheid niet overtuigd was van de haalbaarheid. Voorzitter, je hoeft er niet voor "out of the box" te denken om tot de conclusie te komen dat het interessant is om deze optie wél verder te laten onderzoeken en dus te betrekken bij het onderhavige statenvoorstel. Mijn fractie dient daartoe een amendement in.

De **voorzitter**. Door het lid Haaze is het volgende amendement ingediend:

In het besluit, na het bulletpoint "Bovengenoemde uitgangspunten dienen" (...) en vóór het bulletpoint "Mocht dit opportuun zijn" (...), het volgende bulletpoint toe te voegen:

- De provincie is van mening dat, gelet op de gewenste zorgvuldige invulling van het aandeelhouderschap, het ook past de mogelijkheid tot defiscalisering van de Westerscheldetunnel, een

overgang van de privaatrechtelijke naar de publiekrechtelijke sfeer van de Westerscheldetunnel om zodoende de toltarieven te vrijwaren van de heffing van omzetbelasting (BTW), te onderzoeken.

Dit amendement krijgt nr. 8.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Aan datgene wat al over dit voorstel is gezegd, heb ik weinig toe te voegen. Mijn fractie is blij dat er nu een goede aandeelhoudersstrategie ligt. Daar hebben wij om gevraagd en die hebben wij gekregen. Het is van belang dat er een goede, veilige en betaalbare verbinding is tussen Zeeuws-Vlaanderen en overig Zeeland, en dat die er blijft. Als aandeelhouder heb je wat dat betreft een rol te spelen. Wij zijn blij dat een en ander nu goed is omschreven. Rest nog de vraag wanneer er iets met de in de aandeelhoudersstrategie aangekondigde onderzoeken gaat gebeuren. Wat is het tijdpad? Er zitten nog verkiezingen tussen. Ik constateer dat er niet wordt gesproken over "voor de zomer van 2015" of over "voor 2016". Ik snap wel dat het tijd kost, maar wij zien graag dat men qua timing wat concreter is.

Veel is gezegd over de optie van de eventuele verkoop van aandelen. Voorzitter, wij vinden het interessant om deze optie te bekijken, maar dat wil absoluut niet zeggen dat wij dit willen gaan doen. Het gaat er ons inziens om, het onderzoek compleet te maken, niet meer en niet minder.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Dit door gedeputeerde Van Beveren opgestelde statenvoorstel is een inspirerend stuk. Het biedt mogelijkheden om Zeeland economisch vooruit te helpen.

Voorzitter. Allereerst richt ik mij op de werkelijkheid betreffende de status van de WOV. De WOV ligt in een provinciale weg, en is derhalve uitgevoerd als een provinciale tunnel, dat wil zeggen: als tweebaansweg, zonder vluchtstroken. Een tunnel in een autosnelweg heeft altijd meerdere vluchtstroken. Dat is een ontwerpvoorschrift van Rijkswaterstaat. Een provinciale tunnel zal nooit door het Rijk worden overgenomen omdat deze niet voldoet aan de vigerende Tunnelwet voor rijkstunnels. Voor de WOV is een speciale Tunnelwet van toepassing.

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter, de Tunnelwet is niet van toepassing voor tunnels die al bestonden op het moment dat de wet werd ingevoerd.

De heer **Muste** (PvZ). De Tunnelwet is geldend voor alle rijkstunnels en die tunnels moeten voldoen aan de ontwerpvoorschriften voor die tunnels. Dat

wil zeggen dat er altijd een vluchtstrook aanwezig moet zijn.

Voorzitter. De WOV zal nooit aan het Rijk worden overgedragen, óók niet voor 1 euro. Dit te denken, is echt pertinent onjuist. De WOV zal altijd in handen van de provincie blijven en dus nooit geheel tolvrij worden.

Hoe buigen wij deze nadelige situatie om naar een positieve? Voorzitter. De WOV levert een rendement op van 7,5%, plus 75 miljoen, per jaar. Dit komt neer op 135 miljoen per jaar. Gaan wij nu de kip met de gouden eieren, de WOV, slachten? Neen, wij gaan er winst mee maken. Hoe doen we dat? We lossen het restant van de 800 miljoen voor de tunnel en de 100 miljoen voor de Sluiskiltunnel af. Hoe doen we dat?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik begrijp iets niet en dan ik mij voorstellen dat ze er thuis helemaal niets meer van begrijpen. Wat betekent in uw verhaal steeds dat "WOV"? Ik heb het opgezocht en gevonden dat het "wedstrijd ongeldig verklaard" betekent.

De heer **Muste** (PvZ). Ik denk toch dat u het stuk voor uw neus hebt liggen... Het betekent "Westerschelde oeververbinding". Moet ik het voor u telkens helemaal voluit zeggen? Als u dat wil, doe ik het.

De **voorzitter**. Het is nu helder.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter, hoe komen wij aan dat geld? Momenteel is de rente op ECB-leningen lager dan 0,5 tot 0,7%. Zoals men weet pompt de ECB per maand 70 miljard in de markt, door middel van het opkopen van staats- en bedrijfsleningen. Ik geef de volgende oplossing aan. We lenen van het ECB-investeringsfonds 1,5 miljard tegen een rente van 0,7% of minder. Dit komt neer op 10,5 miljoen rente per jaar. Het huidige tunnelrendement is 135 miljoen per jaar, en dus is die rente gemakkelijk te betalen. De aandelen van de WOV zijn in handen van de provincie en het rendement van de WOV kan dan gelijk blijven. Aflossing: 1,5 miljard over 40 jaar; dat is 38 miljoen plus rente is ongeveer 50 miljoen per jaar.

De heer **Colijn** (CU). Is mijn conclusie juist, mijnheer Muste, dat u met een initiatiefvoorstel komt?

De heer **Muste** (PvZ). Er zijn hier alternatieven aan de orde, en dit is een alternatief. Of een en ander haalbaar is, moet worden nagerekend. Daar kom ik zo nog op.

Voorzitter. Wat doen wij met de rest van de geleende miljoenen om Zeeland economisch vooruit te helpen? Wij gaan niet potverteren of met

subsidies strooien, maar infrastructuur aanleggen waarmee Zeeland aantrekkelijk wordt gemaakt voor bedrijven en mensen, om zich daar te vestigen.

Voorzitter. Mijn fractie denkt aan de volgende infrastructuur:

- Een glasvezelnet voor snel internet.
- Een spoortunnel tussen Kruiningen en Perkpolder en dit spoor laten aansluiten op de spoorlijn Vlissingen-Roozendaal en op de Belgische spoorwegnet dat langs de N49 loopt.
- De spoorlijn Hulst-Terneuzen herstellen en deze eveneens aansluiten op de Belgische spoorlijn langs de N49;
- De oostelijke spoorlijn opknappen en het stukje Axel-Zelzate aanleggen. De Belgische spoorwegen hebben onder de Schelde een negen kilometer lange spoortunnel aangelegd, voor 675 miljoen. Het geld is dus niet zo'n probleem.

De **voorzitter**. Mijnheer Muste, kunt u terugkeren naar de aandeelhoudersstrategie voor de Westerscheldetunnel?

De heer **Bierens** (VVD). Mijnheer Muste, ik zou willen dat waar was wat u heeft gezegd, maar ik ben niet overtuigd.

De heer **Muste** (PvZ). Ik ga verder...

De heer **Bierens** (VVD). Ik hoop dat u mij met het slot van uw betoog kunt overtuigen.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Als voordelen noem ik:

- Er wordt een maximale ontsluiting tussen Nederland en België bereikt.
- Er vindt een toename van het grensverkeer plaats. De Belgen kunnen gemakkelijker huizen in Zeeland kopen en daar komen recreëren.
- Bedrijven hebben betere vestigingsvoorwaarden.
- De jeugd kan in Zeeland blijven wonen en in België academische opleidingen volgen.
- Het effect voor middenstand, horeca en recreatie-ondernemers is dat de koopkracht van de Zeeuwse bevolking meer dan verdubbelt, zulks als gevolg van de toeloop van Vlaamse grensbewoners.

De heer **Oudeman** (CDA). Voorzitter. De heer Muste had het over 135 miljoen per jaar en ik dacht: dat ga ik even opzoeken. Het leek mij nogal veel. Welnu, ik zie in het jaarverslag over 2013 dat er sprake is van 26,5 miljoen omzet. Ik weet niet hoe de heer Muste aan zijn cijfers komt, maar hij wil honderden miljoenen uitgeven die er niet zijn.

De heer **Muste** (PvZ). Het rendement is 7,5% plus 75 miljoen. Dat rendement bereken je over de investering van 800 miljoen. Reken het nog maar eens na, dan ga ik intussen verder...

Voorzitter. Antwerpen heeft 510.000 inwoners, Gent 250.000 en Brugge 118.000. Het totaal aan Belgische grensbewoners is circa 1 miljoen. Als wij het idee combineren met het PVV-voorstel betreffende defiscalisering, kan er per maand een paar miljoen aan BTW worden bespaard. Als gevolg hiervan kan het tunneltarief omlaag. Het is een dikke win-winsituatie.

Ik denk, voorzitter, dat dit een optie is waarover goed moet worden nagedacht. Wij moeten de economische en juridische effecten hiervan bekijken. Natuurlijk moet er ook een accountant komen die al deze zaken bekijkt, maar naar mijn mening wordt Zeeland --als dit zo wordt gedaan-- een van de welvarendste provincies. En dan heb ik het over de inwoners, want daar gaat het nou eens een keertje om.

De heer **Bierens** (VVD). Mijnheer Muste, ik leg u een serieuze vraag voor. Hebt u namens uzelf of namens de PvZ gesproken?

De heer **Muste** (PvZ). Namens de PvZ, maar dit is een idee dat ik al heel lang heb.

De heer **Bierens** (VVD). Ik constateer dat dit ook de visie is van uw fractiegenoot.

De heer **Muste** (PvZ). Ja.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Voor ons ligt een degelijk stuk werk: de aandeelhoudersstrategie Westerscheldetunnel. Zoals bekend is, is de PvdA-fractie een voorstander van actief aandeelhouderschap, om de publieke belangen te kunnen realiseren en te borgen. Dit betekent dat publieke doelstellingen door de aandeelhouder worden geformuleerd waarop de onderneming, in dit geval de NV Westerscheldetunnel, haar bedrijfsstrategie kan baseren. In deze aandeelhoudersstrategie worden die publieke doelstellingen goed benoemd.

Mobiliteit en bereikbaarheid zijn logische doelstellingen. Er behoort een zo goed mogelijke bereikbaarheid te zijn tussen Goes en Terneuzen. Daarnaast heeft de verkeersveiligheid in de aandeelhoudersstrategie een zeer hoge prioriteit. Ondanks het feit dat de Westerscheldetunnel een van de veiligste tunnels van Europa is, vindt onze fractie dat de verkeersveiligheid altijd een belangrijk punt van aandacht behoort te zijn.

Wat de tarieven betreft dient de juiste balans te worden gezocht tussen enerzijds de financiële belangen van de NV Westerscheldetunnel en haar gebruikers en anderzijds de Westerscheldetunnel als dekking voor nieuwe infrastructuur zoals de Sluiskiltunnel. Mijn fractie beschouwt dit als twee publieke belangen.

Voorts hecht mijn fractie veel waarde aan risicobeheersing. Het gaat immers om behartiging

van publieke belangen en daarmee kunnen geen onnodige financiële risico's worden genomen. Wij kunnen ons dan ook goed vinden in de risicoparagraaf van de aandeelhoudersstrategie. Zo moeten activiteiten altijd bijdragen aan de publieke belangen en dienen investeringen te passen binnen de kernactiviteiten van de NV Westerscheldetunnel.

Voorzitter. Net als de meeste Zeeuwen ziet onze fractie het liefst de tunnel zo snel mogelijk tolvrij. Echter, dat is geen gemakkelijke opgave. Dit zal, realistisch gezien, echt niet op korte termijn gebeuren. Van belang is dan ook dat de tarieven verantwoord zijn en dat ze voor de Zeeuwen zo laag mogelijk worden vastgesteld.

De PvdA-fractie staat kritisch tegenover het verkopen van een gedeeltelijk belang in de Westerscheldetunnel aan derden, zoals investeringsmaatschappijen. De invloed op het tarievenbeleid houdt mijn fractie graag in overheidshanden. Mocht in de toekomst een voorstel tot gedeeltelijke verkoop richting Staten komen, dan zullen wij dat voorstel zeer kritisch beoordelen.

Voorzitter. Al eerder verwoordde ik dat mijn fractie deze aandeelhoudersstrategie een gedegen stuk vindt. Zij kan dan ook met dit voorstel instemmen.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. Als Zeeuws-Vlamingen zijn wij blij --waarschijnlijk wordt die blijheid ook boven de Westerschelde ruimschoots gedeeld-- dat de Westerscheldetunnel er ligt, dat die er is gekomen. Ik weet niet hoeveel mensen zich kunnen herinneren wat een strijd dat is geweest. Dat gold toen ook voor de VVD.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Die heeft 'm gemaakt!

De heer **Robesin** (PBZ). Wie?

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Hennekeij!

De heer **Robesin** (PBZ). Kennen de statenleden die naam? Voorzitter, ik zeg niet dat de één hieraan meer heeft gedaan dan de ander. Zo heeft ook de heer Barbé van het CDA hier veel aan gedaan. Hoe dan ook, de Zeeuwen zijn heel blij dat die tunnel er ligt, zowel aan de onderkant als aan de bovenkant. Nog elke dag zeg je tegen jezelf, als je erdoorheen rijdt: wat fijn dat die tunnel er is. Natuurlijk zijn er ook nadelen maar die zijn heel erg beperkt. Met nogal wat collega's was ik deze week bij de finale van Stemmenjacht, hier op het Abdijplein. Het was hartstikke leuk, maar ik was heel blij dat het afgelopen was; we waren bekaft. En toen kwam de melding dat de tunnel dicht was, zowel de oost- als de westbuis, wegens periodiek onderhoud. We konden dus nóg een uur hier blijven. Dat is dan wel

eens een nadeel, maar het onderhoud moet natuurlijk plaatsvinden, en dat gebeurt serieus.

Ook de exploitatie van de tunnel gebeurt hartstikke goed. Daar kun je alleen maar trots op zijn.

De heer **Colijn** (CU). Mijnheer Robesin, zijn ze gedurende dat uur dat u nog moest blijven, door blijven filmen?

De heer **Robesin** (PBZ). Het was een klein nadeel, maar ik beschouw het niet als grote hinder. We zijn met de hele club naar Desafinado gegaan; dat uur was zó om.

Nogmaals, wij zijn blij met de tunnel en trots op de wijze waarop de tunnel wordt geëxploiteerd.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Zou de heer Robesin in overweging willen nemen om deze "rust van de lofzang" ook echt te zingen?

De heer **Robesin** (PBZ). Dat zou ik wel willen doen --met onze voorzitter aan de piano-- maar ik ben mijn stem bij Stemmenjacht kwijt geraakt.

De **voorzitter**. Volgens mij wordt dit een héél lange statenvergadering...

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter, ik meen het echt. Natuurlijk mopperen Zeeuws-Vlamingen vaak dat dit en dat niet deugt of anders had gemoeten, maar kijk je in hun hart, dan zie je dat ze heel erg blij zijn met deze situatie.

Het is ook een heel goede zaak dat wij het nu hebben over een aandeelhoudersstrategie voor de tunnel. Immers, wij zijn de aandeelhouder en moeten denken aan de toekomst. Mijn fractie constateert dat in het kader van deze aandeelhoudersstrategie alle mogelijkheden en scenario's worden meegenomen. Daar hoort ook de gedachte bij --het is mijns inziens niet méér dan een gedachte-- om eventueel ons belang wat te verkleinen. Daarbij rijst onmiddellijk de vraag of dat ten koste zou kunnen gaan van het publieke belang. Dat mag zeker niet. Ook bij ons staat het publieke belang helemaal vooraan. Niettemin is dit een punt om over na te denken, en zo zijn er meer punten.

Wij steunen dit voorstel zonder meer; het is een goed onderbouwd stuk waarin alles goed in beeld wordt gebracht. De gedeputeerde vraag ik of hij zich kan herinneren dat hij mij vroeg om even niet te praten over een stelselmatige tarievenverlaging, in relatie met extra rendement als gevolg van een exorbitante stijging van het aantal tunnelpassages. Wij hadden het ook toen over een aandeelhoudersstrategie. De gedeputeerde vroeg mij om geduld te hebben. Onze gedachten hierover werden voorgelegd aan de directie van de Westerscheldetunnel en die

bleek daar enthousiast over te zijn, maar ik vind hierover niets terug in het voorliggende stuk. Misschien lees ik het niet goed. Gesteld wordt dat er kritisch wordt gekeken naar de tarieven en dat bijstellingen mogelijk zijn, naar boven en naar beneden, maar van dat hele idee vind ik niets terug. Ik heb toen onderstreept dat aan weerszijden van de tunnel de infrastructuur zodanig werd --straks komt de fantastische Sluiskiltunnel beschikbaar-- dat er meer verkeer wordt gelokt, in alle richtingen. Als ook de Tractaatweg er komt, wordt het echt geweldig.

Dit zou kunnen betekenen dat men met de aantallen passages te maken krijgt die men ook ziet op een tolvrije dag. Het is enorm, wat er dan door de tunnel gaat, met alle positieve gevolgen voor de middenstand. Je ziet de effecten daarvan meteen. Ik had het toen over een nulmeting. Vanaf dat moment zou er kunnen worden gerekend en zouden de stijging van het aantal passages en het extra rendement kunnen worden bijgehouden.

Ik ben er geen voorstander van dat dat extra rendement naar de infrastructuur gaat. Ook als een minderheidsbelang wordt verkocht, dient dat extra rendement naar de tunnelgebruiker te gaan. Ik heb het dan over verlaging van de tarieven, een stelselmatige verlaging voor zover dat extra rendement dat mogelijk maakt. Met de solidariteitsgedachte van de CU-fractie kan ik wel meegaan, maar solidariteit is ook aan de orde wanneer je dit ten goede laat komen aan de gebruiker.

Ik verzoek de gedeputeerde om hierop te reageren. Mijn fractie is tevreden met dit stuk en vindt dat alle scenario's aan bod moeten komen. Er mogen geen mogelijkheden worden uitgesloten. Ook aan de hand van de aandeelhoudersstrategie voor DELTA hebben wij gezien dat het goed is om met álles rekening te houden.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Mijn fractie was best wel boos toen zij werd geconfronteerd met het oorspronkelijke voorstel. Ineens, als een donderslag bij heldere hemel, ging men onderzoeken wat de gevolgen zouden zijn wanneer aandelen van de NV Westerscheldetunnel zouden worden verkocht. Tot op die dag hadden wij het daarover nog nooit gehad. Welnu, laten wij er voor eens en voor altijd duidelijk over zijn: de fractie van de SP wil dit onder geen enkele voorwaarde. Wij willen dat de Westerscheldetunnel zo snel mogelijk tolvrij wordt en wij denken dat dat bij verkoop van aandelen uitgesloten is.

Niettemin, voorzitter, kunnen wij met dit voorstel instemmen omdat nu ook de tegenhanger van verkoop, het in eigen beheer nemen van de Westerscheldetunnel, wordt onderzocht. Wij denken dat dat een stuk goedkoper uitpakt en dat daarmee de periode waarin de tunnel moet worden

afbetaald, korter wordt. Het in eigen beheer nemen van de fastferry is wat dat betreft een voorbeeld.

De heer **Colijn** (CU). Vind u niet dat er, als beide opties er niet in zouden staan, sprake zou zijn van struisvogelpolitiek? Dat zou neerkomen op een beknotting van onderzoeksmogelijkheden die heel relevant zijn. Ze horen er allebei in.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ja, maar het is wel op aandringen van de SP-fractie geweest dat de tweede optie erin is gekomen. Dat was niet het geval in het oorspronkelijke voorstel. Omdat nu ook deze mogelijkheid is opgenomen, gaan wij dit voorstel steunen.

Voorzitter, direct nadat de fast ferry in eigen beheer was genomen, was er al sprake van een voordeel. Met zo'n voordeel kun je ook meteen doen wat je wil. Dat is moeilijk als je iets op afstand hebt gezet.

Wij vinden het een goede zaak dat de volgende Staten mogelijk beslissen welke kant het moet opgaan met de Westerscheldetunnel. Daarmee is in feite nu de kiezer aan het woord. De kiezers bepalen straks wie er in de Staten komen te zitten, maar duidelijk is in elk geval wat de SP wil: de Westerscheldetunnel moet zo snel mogelijk tolvrij worden gemaakt.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De Staten hebben het college gevraagd om een aandeelhoudersstrategie voor te bereiden en op te stellen en dat kan maar één ding inhouden: alle opties --ik heb het dus niet over meningen en opvattingen-- worden beschreven. Welke opties zijn er om aandeelhouder te zijn, waarmee moet rekening worden gehouden en welke zaken kom je tegen? Dat het, mogelijk op grond van electorale overwegingen, een enkel statenlid goed kan uitkomen dat ik bepaalde dingen "meen"... Men kan proberen om het zo naar buiten te brengen en te ventileren, maar het is absoluut niet aan de orde. Het college heeft hier geen mening over. Het gaat uitdrukkelijk om opties, op verzoek van de Staten beschreven. Het is niet voor het eerst dat wij dit zo doen; het is ook in verband met andere deelnemingen gedaan. Ook nu worden niet bij voorbaat al bepaalde opties of mogelijkheden uitgesloten. Daarmee zou geen recht worden gedaan aan de eis van volledigheid.

Alle woordvoerders zijn ingegaan op de optie van (gedeeltelijke) verkoop. Ik heb al aangegeven dat het college daarover geen mening heeft, maar mij is gevraagd hoe realistisch dit nu is. Voorzitter. Op zich is dit realistisch. Er zijn partijen die er écht in geïnteresseerd zijn om een deel van de aandelen over te nemen. Natuurlijk heeft dat consequenties, en die zullen wij moeten onderzoeken en uitwerken. Zo kunnen er gevolgen optreden voor de ontwikkeling van de tarieven. Immers, een belegger

wil een bepaald rendement realiseren. Ook zou dit invloed hebben op de duur van de tolheffing, naast gevolgen in de sfeer van risico's en zeggenschap. Daarover kunnen afspraken worden gemaakt. Ook denk ik aan mogelijke fiscaaltechnische aspecten. Dat moeten wij allemaal uitzoeken.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Toen ik deze optie las, vroeg ik mij af: wie wil er nu aandelen in de Westerscheldetunnel kopen? Niettemin blijkt er belangstelling voor te zijn bij potentiële kopers. Ik wijs erop dat de Westerscheldetunnel in 2033 afbetaald zou zijn. Voor de tussenliggende periode ziet zo'n investeerder kennelijk toch een bepaald rendement. Blijkbaar is het lucratief genoeg om hierin deel te nemen.

De heer **Van Beveren** (GS). Het gaat om een periode van bijna 20 jaar. Dat is een aanzienlijke periode, voor een investeerder lang genoeg om er nog een bepaald rendement uit te kunnen halen. Overigens, ook u kunt aandelen kopen in Zwitserse tunnels. Dat is niets bijzonders, en die renderen aardig; op die manier krijgt u meer dan bij de bank...

De heer Harpe heeft in dit verband gesproken over een onbegrijpelijke koerswijziging. Voorzitter, daar moeten wij afstand van nemen. Ik vind het onbegrijpelijk dat de heer Harpe dit inbrengt. Bovendien vind ik het kortzichtig dat hij het college kwalijk neemt dat nu voor de Staten alle opties in beeld worden gebracht. Dat vind ik echt bijzonder jammer.

Ook in andere opzichten vind ik de bijdrage van de heer Harpe teleurstellend. Ik doel nu op het "kiezersbedrog" dat hij mij heeft aangewreven. Dat heeft te maken met een artikeltje van de PVV, verschenen in 2011. Ik kan het mij nog wel herinneren. Volgens mij hebben wij die strijdbijl allang begraven, maar de heer Harpe graaft 'm nu blijkbaar weer op. Welnu, dat doet hij heel selectief. Ik zou zeggen: lees het nog eens na. Dat kiezersbedrog had te maken met het feit dat de PVV toen aangaf dat Zeeuws-Vlamingen voor de Westerscheldetunnel korting kon worden gegeven omdat dat in het verleden ook was gedaan ten behoeve van de mensen van Schouwen-Duiveland. Die kregen toen korting op de tarieven voor de Zeelandbrug. Van dat laatste heb ik gezegd: dat is niet waar; dat is kiezersbedrog. Dat was niet zo. Men kon wel een tienrittenkaart kopen voor de brug, maar die kaart kon ook door iemand uit Groningen of Duitsland worden gekocht. Iedereen kon die kaart kopen en dus kon iedereen van die korting gebruikmaken. Voorzitter, ik vind datgene wat de heer Harpe hier heeft neergezet, heel selectief. Dat is niet netjes, mijnheer Harpe.

Mevrouw De Milliano vraagt of eventuele verkoop ook consequenties heeft voor de vennootschapsbelasting. Voorzitter, dat zou best

eens kunnen. Wij hebben ons best gedaan om de Westerscheldetunnel vrijgesteld te krijgen van die belasting, en dat is gelukt. Dit positieve gegeven bespaart de provincie heel veel geld, ook al is dat nooit zo duidelijk naar buiten gekomen. Goed nieuws is geen nieuws, zeggen ze altijd... Samen met de directie hebben wij hiervoor gelobbyd en dat is heel succesvol verlopen. Zouden nu aandelen worden vervreemd, dan komt dit wellicht in een heel ander daglicht te staan, ook in het kader van de publieke belangen. Dit is dus een aspect dat er beslist bij moet worden betrokken.

De heer Bierens stelt een vraag over Movenience. Hij meent dat ook die optie moet worden meegenomen. De heer Robesin heeft er terecht bij interruptie op gewezen dat hij hiervoor al eerder de aandacht heeft gevraagd. Voorzitter. Toen ik net gedeputeerde was geworden, werd ik geconfronteerd met een contract dat voor vijf jaar tussen de NV en Movenience was afgesloten. Daarin waren ook bepaalde tarieven afgesproken. Wij konden daar toen niet meer onderuit, maar gaven wel aan dat bij beëindiging van dat contract zou worden nagegaan wat hieraan zou kunnen worden gedaan. Ook was er nog sprake van een mogelijke verlenging met twee jaar, en daarvan is door de NV gebruik gemaakt, maar dan wel tegen lagere tarieven. Daardoor zal Movenience in de komende jaren minder winst maken dan eerder het geval is geweest.

Voorzitter. De discussies, hierover gevoerd in de commissie en in de Staten, hebben ertoe geleid dat ik er met de NV nog eens over heb gesproken. In feite komt dit punt elk jaar wel aan de orde, tijdens de bijeenkomsten die wij hebben. Ik heb aangedrongen op kostenbesparingen met betrekking tot Movenience, en die zijn ook doorgevoerd. Daardoor kunnen die tarieven omlaag. Overigens, de dienstverlening door Movenience is goed en wordt door de klanten hoog gewaardeerd, hetgeen ook blijkt uit datgene wat op de desbetreffende site wordt gesteld. In die zin is er dus niet veel aan de hand. De vraag of dit niet in de NV kan worden ondergebracht, kunnen wij meenemen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Toen ik dit in de commissie onder de aandacht van de gedeputeerde bracht, kreeg ik een heel ander verhaal te horen. Eigenlijk werd ik weggehoond; het was iets uit het verleden; er was niets aan de hand. En nu vinden wij dit toch weer terug. De heer Robesin heeft terecht hierover opmerkingen gemaakt. Ik vind het vreemd dat dit nu ineens wél een issue is, terwijl in het verleden steeds werd ontkend dat het een issue zou kunnen zijn. Ik vraag de gedeputeerde om dit beter toe te lichten.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat kan ik inderdaad toelichten, voorzitter. Het issue dat destijds werd

gemaakt, was niet terecht. Ook nu is gesuggereerd dat er vragen rezen met betrekking tot "geldstromen", alsof er geld weglekte naar... Naar wie dan? De aandeelhouder BRISA, misschien...

De heer **Babijn** (PvZ). Er waren vanwege Movenience opeenvolgende verliezen van drie tot vier ton.

De heer **Van Beveren** (GS). Inderdaad waren er met betrekking tot Movenience in de aanloopperiode verliezen, zoals veel bedrijven in de aanloop verliezen lijden. Men heeft moeten investeren in een systeem waarmee de T-tags kunnen worden verwerkt. Dat kost geld en dat geld moet in een aantal jaren terug worden verdiend. Dat gebeurt nu ook; er wordt nu winst gemaakt.

Voorzitter. In het verleden werd door de PvZ gesteld dat het bedrijf verliezen maakte, wat toen al niet waar was. Toen was de winst nog heel klein, maar die liep toch ieder jaar op. Het vorige jaar is zeer ruim winst gemaakt; men heeft het prima gedaan. Dat is ook logisch: in het begin heb je hoge kosten, maar die nemen af naarmate de tijd vordert. Hoe dan ook, de suggestie van het weglekken van geld moet ik écht tegenspreken; dat is nooit aan de orde geweest.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De heer Babijn kan ik zeggen dat ik mij in formele zin niet heb gebaseerd op de "dochter". Ik heb mij gericht op het Koers-document 2015. Daaruit kan worden opgemaakt dat Movenience in financiële zin niet de beste dienstverlening aan de Westerscheldetunnel heeft geleverd. Dat is nu gecorrigeerd, en dat was voor mij de aanleiding om te zeggen: als wij uit zijn op de best mogelijke dienstverlening is het belangrijk dat dit aspect, een bestaand onderdeel van de bedrijfsvoering, wordt betrokken bij deze aandeelhoudersstrategie.

De heer **Van Beveren** (GS). De heer Van Burg vraagt om het tijdspad, dat hij niet in de stukken heeft aangetroffen. Neen, voorzitter; dat is lastig omdat een en ander in de volgende periode wordt uitgewerkt. Vervolgens komt het natuurlijk weer bij de Staten terug. Ik vind het moeilijk om hieraan nú, in feite voor een volgend college van GS, concreet invulling te geven. In globale zin kan ik zeggen dat er toch wel met een jaar moet worden gerekend, voordat alle onderzoeken zijn gedaan en er met allerlei partijen is gesproken.

De heer Muste heeft suggesties ingebracht. Hij meent dat de Westerscheldetunnel niet moet worden verkocht maar beleend. Daar komt het op neer. Hij heeft in dit verband ook al een bank in gedachten: de Europese Investeringsbank. Hij voegt eraan toe dat dit een voorstel is waarover nog eens goed moet worden nagedacht. Voorzitter,

laten wij dat doen. Wij gaan er eens goed over nadenken.

De heer Robesin herinnert eraan dat hij eerder opmerkingen heeft gemaakt over de tariefdifferentiatie; hij vindt hiervan nu niets terug. Voorzitter. De ideeën die hij toen heeft ingebracht, moeten wij nog verder uitwerken, maar ze zijn wel degelijk beschreven, namelijk op blz. 2, waar wordt gesproken over "gebruik van elasticiteiten". Wij gaan hiermee dus rekening houden.

Mevrouw Van Unen was aanvankelijk boos, maar dat was ze later niet meer. Dat is natuurlijk prachtig; zo gaat het. Waar zij spreekt over het in eigen beheer nemen, ga ik even in op het feit dat die optie niet werd opgenomen in het oorspronkelijke voorstel. Voorzitter. Als deze optie wordt uitgewerkt, is een aandeelhoudersstrategie niet meer aan de orde. Immers, dan ben je geen aandeelhouder meer. Bovendien hebben de Staten hierover al een besluit genomen. Dat, voorzitter, waren voor het college de twee redenen om te zeggen: die optie nemen wij niet op in het voorstel. Vervolgens is een en ander in de commissie besproken en is op aandringen van de SP-fractie gesteld dat dit er toch in moest. Dat hebben wij gedaan, maar het blijft een beetje vreemd. Je zou een en ander nu volgend college moeten aanpakken en in feite eerst terug moeten komen op een discussie die al door de Staten is gevoerd. Eerst zou moeten worden gesproken over de vraagstelling: wel of niet in eigen beheer? Anders loop je het risico dat een heleboel werk voor niets wordt gedaan. Als al die andere opties worden uitgewerkt in het kader van de aandeelhoudersstrategie, en vervolgens alsnog wordt besloten om een en ander in eigen beheer te nemen, had je dat hele onderzoek in het kader van de aandeelhoudersstrategie niet hoeven doen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat kan natuurlijk ook worden gezegd over het mogelijk verkopen van aandelen. Als je je aandelen verkoopt, ben je geen eigenaar meer. Hoe dan ook, met het onderzoeken van alle opties hebben de nieuwe Staten de kans om op een goede manier een richting te bepalen. Ik denk dat deze werkwijze de enig juiste is.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De fractie van GroenLinks stelt door middel van amendement nr. 6 voor om de optie van het verkopen van aandelen te schrappen. Ik heb al aangegeven dat dit wat het college betreft niet meer is dan een optie. Het college zegt dus niet: dit moet het worden. Helemaal niet; het is puur een optie. Wat ons betreft nemen de Staten dit amendement niet aan. Hetzelfde geldt voor amendement nr. 7 van de fractie van D66. Welk amendement van deze twee wordt ingetrokken, horen wij nog wel.

De heer **Hijgena** (D66). Ik wil de gedeputeerde niet langer in spanning houden, voorzitter. Wij hebben een wetenschappelijke methode toegepast en op die manier bepaald dat het amendement van de fractie van GroenLinks wordt gehandhaafd. Dat van mijn fractie wordt ingetrokken.

De **voorzitter**. Ik constateer dat amendement nr. 7 is ingetrokken.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Naar aanleiding van amendement nr. 8 van de fractie van de PVV over defiscalisering wijs ik erop dat wij in ons aangepaste voorstel hebben opgenomen dat er ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om de exploitatie in eigen beheer te nemen. Als gevolg daarvan komt het mij voor dat dit amendement overbodig is.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Het is opmerkelijk... Ik dacht: ik wacht de beantwoording van de gedeputeerde even af... Wanneer het in december 2014 zo was gelopen dat zou worden onderzocht of dit mogelijk was... Mijn fractie is ervan overtuigd dat het kan. Echter, de Staten hebben op dat moment in meerderheid gezegd dat zij niet overtuigd waren. Daarom heeft ons initiatiefvoorstel het niet gehaald. Dat is begrijpelijk; zo werkt het. Echter, je zou nu toch verwachten dat --als het college het beste voorheeft met de provincie; ik denk dat dat zo is-- deze optie nu wél wordt onderzocht. Immers, álle zaken die eventueel interessant kunnen zijn in verband met het Westerscheldetunnel-aandeelhouderschap moeten nu goed worden onderzocht. Wij hebben niet zo'n dik spaarbankboekje en dit zou wel eens kunnen leiden tot een fiscaal voordeel.

Voorzitter. Ik vind het zeer opmerkelijk -- misschien is het voorstel door de verkeerde partij ingediend en valt het wellicht daarom niet goed bij GS-- dat dit nu niet wordt meegenomen. De gedeputeerde heeft gezegd dat het statenvoorstel is aangevuld met de optie van het in eigen beheer nemen van de Westerscheldetunnel. Wanneer nu ook het aspect van de defiscalisering wordt toegevoegd, dán ben je als GS slim bezig, dat wil zeggen: als GS in het belang van de inwoners van Zeeland handelen. Als de gedeputeerde nu zegt dat hij deze optie bij het onderzoek betreft, doet hij dat niet voor de PVV, neen, maar voor de inwoners van Zeeland.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. GS werken niet voor één partij, maar voor alle partijen. Wat dat betreft kan er geen sprake zijn van misverstand. Naar onze opvatting behoort het aspect defiscalisering bij de optie van het in eigen beheer nemen. Die zaken horen gewoon bij elkaar; het kan niet anders. Tegen die achtergrond begrijp ik dit betoog van de heer Haaze niet.

De heer **Haaze** (PVV). Gelet op deze toevoeging van de gedeputeerde, voorzitter, denk ik dat het overbodig is om ons amendement aan te houden. Wij trekken het in.

De **voorzitter**. Amendement nr. 8 is ingetrokken.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Gelet op het "wie zwijgt stemt toe-principe" concludeer ik dat de gedeputeerde toegeeft dat de Westerscheldetunnel nooit naar het Rijk kan gaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter, ook al ben ik hier niet op ingegaan, deze veronderstelling is niet juist. Ik zou zeggen: lees de Tunnelwet er maar op na; daar staat het in. In 2033 gaat de tunnel voor 1 euro naar het Rijk.

Amendement nr. 6 van het lid Harpe over het laten vervallen van de verkoop-optie wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP, D66, de PVV en de PvZ voor dit amendement hebben gestemd.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Omdat amendement nr. 6 niet is aangenomen, zullen wij tegen het statenvoorstel stemmen.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, D66, de VVD, het CDA, de PVV, de CU, de SGP en PBZ voor dit voorstel hebben gestemd.

31. Statenvoorstel 4e wijziging begroting 2015 provincie Zeeland (SERV-193)

De **voorzitter**. Met deze wijziging wordt invulling gegeven aan de taakstellingen in het kader van de Financiële Eindsprint, waartoe de Staten eerder vandaag hebben besloten.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Omdat wij tegen het statenvoorstel betreffende de Financiële Eindsprint hebben gestemd, zijn wij ook tegen dit voorstel.

De heer **Babijn** (PvZ). Dat geldt ook voor onze fractie.

Het voorstel wordt zonder stemming aangenomen, onder aantekening dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en de PvZ geacht wensen te worden, ertegen te hebben gestemd.

32. Statenvoorstel Startnotitie provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 (BLD-186)

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij hebben afgesproken dat deze startnotitie nog zou worden behandeld, maar het huidige cultuurbeleid loopt tot 2016. Dat maakt het --mede gelet op de financiële situatie, die het Zeeuwse cultuurlandschap staat te wachten-- lastig om veel over dit stuk te zeggen. Wij laten het daarbij. Wij kunnen instemmen met deze notitie maar geven geen zaken mee voor de komende periode. Wel hopen wij dat het nieuwe college de nieuwe Staten goed in de gelegenheid zal stellen om bij de behandeling van de kadernota met ideeën over geld en cultuur naar voren te komen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Datgene wat nu voorligt, lijkt een mooi verhaal, en dat is het ook, maar het zou de indruk kunnen wekken dat GroenLinks nu het bestaande beleid graag wil continueren, en dat is absoluut niet het geval. Wij vragen van deze gedeputeerde de nodige creativiteit om het beleid om te buigen en om méér te doen ten voordele van de cultuur.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter, collega's en "diehards" op de publieke tribune. De voorliggende startnotitie past in de beleidscyclus zoals wij die hebben afgesproken. Met de gecompriëerde samenvatting in het voorstel is, in het kort, het provinciale cultuurbeleid omschreven, maar het is toch goed om een aantal aandachtspunten mee te geven en bepaalde accenten te leggen, zulks met het oog op de kaderstelling voor het nieuwe beleid.

Laat duidelijk zijn, voorzitter, dat mijn fractie cultuur van grote waarde acht en dat zij van mening is dat het het waard is om dat te behouden en uit te bouwen. Het is als een kerntaak van de provincie benoemd en wat betreft de toe te kennen financiën mag het dan ook naar onze mening geen sluitstuk zijn, waarop onevenredig bezuinigd zou kunnen worden, indien dit aan de orde mocht komen in de nieuwe statenperiode.

Voorzitter. De CDA-fractie vindt dat de samenwerking tussen de dragende instellingen, Zeeuws Museum, Regionaal Historisch Centrum, Kennis- en informatiecentrum en SCEZ, nog wel wat intensiever mag, en meer in samenhang waar

het gaat om hun activiteiten ten behoeve van de Zeeuwse burger. Daarop mag door de provincie, als subsidiërend overheid, meer worden gestuurd. Een en ander dient te worden vastgelegd in prestatieafspraken.

Voorts is mijn fractie van mening dat voor organisaties die er geen behoefte aan hebben om samen te werken, maar wél provinciale subsidie ontvangen --ik denk hierbij aan de organisatie voor serieuze muziek-- de subsidiëring mag worden afgebouwd. Die middelen kunnen dan worden ingezet voor andere zaken in het cultuurveld. Ook overprogrammering in deze sector willen wij hierbij betrekken.

Voorzitter. Mijn fractie pleit ervoor om meer mogelijkheden te bieden voor vernieuwende projecten, hoe kleinschalig ze ook kunnen zijn. In financiële zin betekent dit wat ons betreft: "oud voor nieuw". Het kan niet zo zijn dat een eenmaal verkregen subsidie als een soort verkregen recht wordt gezien. Ik zeg dit overigens met inachtneming van het algemene bestuursrecht. Een kwaliteitstoets blijft naar onze mening noodzakelijk. Hierbij kan worden gedacht aan de aantallen voorstellingen en bezoekers, waarderingcijfers enz. Het Kennis- en informatiecentrum zou wat dit betreft voor een objectieve toets kunnen zorgen. Hoe kijkt de gedeputeerde tegen een dergelijke toets aan?

In het afgelopen jaar hebben zich op het museale terrein een aantal prachtige initiatieven ontwikkeld en doorontwikkeld. Ik denk hierbij aan het Industrieel erfgoedmuseum in Sas van Gent en aan het Bedrijfsbevrijdingsmuseum in Nieuwdorp. Voorts is het de CDA-fractie bekend dat in het kader van de provinciale onderzoeksagenda-archeologie onderzoek is gedaan naar Romeins Aardenburg. Ook tijdens een SCEZ-bijeenkomst is hiervan gewag gemaakt. Kan de gedeputeerde aangeven of en, zo ja, hoe hij dit initiatief gaat ondersteunen, in welke zin dan ook?

Voorzitter. Dat de provincies door de decentralisatie verantwoordelijkheid nemen voor restauratie en herbesteding van monumenten -- en dat zij dit vormgeven in samenhang met andere ruimtelijke opgaven-- ondersteunen wij van harte. Immers, historische kerken, boerderijen, molens en andere karakteristieke elementen bepalen ons Zeeuws platteland, onze dorpen en steden. Daar mogen wij best het nodige budget voor overhebben.

Dat de vijf grote festivals een spin-off geven in economisch en promotioneel opzicht, staat voor de CDA-fractie buiten kijf, zonder dat zij daarbij een waardeoordeel uitspreekt over de wijze waarop zij die festivals beleefd. Ons standpunt daarover is wel voldoende bekend, dacht ik. Wij vragen de gedeputeerde of er binnen het bestaande budget voor deze festivals ook voor Vestrock een plaatsje

wordt ingeruimd, mede gelet op het gepresenteerde aanbod en de bezoekersaantallen.

De heer **Colijn** (CU). Mijn conclusie is dat u het budget voor de grote festivals verder wilt opdelen. Een gedeelte wilt u afromen, in het voordeel van Vestrock. Is dat wat u nu vraagt?

De heer **Babijn** (CDA). Wij hebben allemaal van Vestrock een bepaald overzicht gekregen, met bezoekersaantallen en gepresenteerd aanbod. Wij constateren dat er een bepaald budget is voor de grote vijf festivals en wij zeggen: deel dat door zes.

De heer **Hijgenaer** (D66). Voorzitter. Het is goed dat deze startnotitie er ligt. Daarin worden de wettelijke kaders, de verbindingen met andere beleidsterreinen en de ankers met de samenleving geschetst. Van alles had ik hierover willen zeggen, maar ik moet een beetje voorzichtig zijn want in de commissie heb ik het de gedeputeerde te gemakkelijk gemaakt. Ik beloof hem dat de nieuwe D66-statenfractie het hem nog moeilijk genoeg zal maken, dat wil zeggen: als hij dan nog gedeputeerde van cultuur is...

Ik geef enkele zaken aan, met het oog op de te volgen richting. Het zijn de zaken die ik ook al in de commissie heb genoemd. Mijn eerste opmerking is: timmer het allemaal niet te vast. Het is cultuur, voorzitter, en daarvan is de creativiteit een belangrijk element. Ook in het kader van het subsidiebeleid moet er tegen de achtergrond van die creativiteit een beetje worden meegedacht met nieuwe ontwikkelingen. Ik zou zeggen: zorg ervoor dat straks, in de kadernota, juist aan nieuwe ontwikkelingen veel aandacht wordt geschonken.

Wat de grote festivals betreft geef ik mee dat wellicht in de kadernota kan worden opgenomen dat geen zaken moeten worden gesubsidieerd die die subsidie niet echt nodig hebben. Nagegaan moet worden of er niet inmiddels anderen zijn die die subsidie wél nodig hebben. Het subsidiebeleid zou erop gericht kunnen zijn initiatieven tot stand te brengen en tot volwassenheid te begeleiden, om op enig moment te constateren dat subsidies overbodig zijn geworden. Daarbij gaat het niet om een inhoudelijk oordeel maar om de noodzaak geen geld te pompen in dingen ten aanzien waarvan het publiek heeft aangegeven, er feitelijk geen belangstelling meer voor te hebben.

Voorzitter. Wij hebben met betrekking tot de cultuur te maken met een buitengewoon krap budget. Als de heer De Reu de volgende gedeputeerde van cultuur is, wens ik hem wat meer geld toe. Echter, daar ga ik niet meer over. Dat zal in het volgende collegeprogramma moeten worden geregeld. In mijn laatste betoog als statenlid dring ik erop aan dat hiernaar met aandacht wordt gekeken.

De heer **De Putter** (VVD). Voorzitter. Zoals al door haar in de commissie is gezegd, vindt de VVD-fractie het een goede zaak dat deze startnotitie in deze statenperiode wordt behandeld. Daar danken wij de gedeputeerde voor. Aanvankelijk verschilden wij daarover iets van mening maar wij zijn blij dat het gelopen is zoals het is gelopen.

Het grootste voordeel van deze manier van werken is dat de nieuwe Staten zo snel mogelijk aan alle hierbij betrokken partijen duidelijkheid kunnen geven over eventuele subsidies of, in het negatieve geval, over het vervallen daarvan. De VVD-fractie hecht daarbij zeer aan twee zaken: een zorgvuldige besluitvorming en zo snel mogelijk duidelijkheid voor hierbij betrokken partijen, zodat zij daarop kunnen inspelen.

Kijkend naar de budgettaire ruimte, moeten wij concluderen dat er keuzes zullen moeten worden gemaakt. Mijn fractie vindt het belangrijk dat die keuzes onder andere, maar niet uitsluitend, worden gemaakt aan de hand van SMART geformuleerde doelstellingen en criteria. Bezoekersaantallen horen daarbij, evenals economische spin-off. Ook collega Babijn sprak hierover maar, anders dan hij, willen wij daar op voorhand geen enkel evenement bij uitsluiten. De criteria gelden voor álle evenementen, als het aan ons ligt.

Daarnaast, voorzitter, blijft mijn fractie van mening dat cultuur een kerntaak van de provincie is en dat ook in de toekomst moet blijven. Ook de lokale overheid heeft daarbij een rol te vervullen. Daarnaast juichen wij het altijd zeer toe wanneer organisaties of evenementen ook zelf middelen genereren.

Voorzitter. De VVD-fractie kan zich, met inachtneming van de genoemde punten, in grote lijnen vinden in deze startnotitie.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Mijn fractie is van mening dat er voor de provincie een taak is weggelegd op het terrein van de cultuur. In de voor ons liggende notitie wordt gesproken over een samenhangend geheel dat wij de Zeeuwse culturele infrastructuur noemen. Er wordt een aantal beleidsterreinen onderscheiden en na deze startnotitie volgen nog een kadernotitie en de uiteindelijke nota.

Het college geeft aan, het cultuurbeleid voor de periode 2017-2020 te willen verwezenlijken aan de hand van een viertal uitgangspunten. Eén daarvan is het investeren in samenhang en financiële samenwerking. Mijn fractie is van mening dat het goed is dat wordt ingezet op stedelijke ontwikkeling, als motor voor ontwikkeling van de gehele regio. Let wel: hierbij is een goede afstemming tussen Zeeuwse overheden, culturele organisaties en bedrijfsleven essentieel.

Daar waar mogelijk moet geld uit Brussel worden aangetrokken. Voorzitter. Het is bekend dat

de PVV geen voorstander is van veel bemoeienis uit Brussel maar aangezien wij nog altijd vele miljarden Nederlandse euro's meer aan Brussel geven dan er naar Nederland terugvloeit, vinden wij het een prima idee om geld uit Brussel te halen, waar mogelijk.

Volgens een door het college aangereikte planning zou de uiteindelijke nota er in april 2016 zijn. Wij vragen de gedeputeerde of het mogelijk is om dit wat eerder te laten gebeuren. Immers, vanaf 2017 zal datgene wat in deze nota wordt opgenomen, ongetwijfeld voor een aantal instellingen consequenties hebben. Tegen die achtergrond geldt: hoe eerder, hoe beter.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Deze startnotie is op hun verzoek perfect op tijd aan de Staten voorgelegd. De volgende Staten gaan over de inhoud. Zij zullen de kadernota vaststellen. Wij hebben nu dan ook niet heel veel te melden.

Voorzitter. De Zeeuwse Ankers worden als rode draad aangegeven, maar wij hebben een andere rode draad: de bijbel. Wat ons betreft mag het cultuurbeleid daaraan worden getoetst. Als dit wordt opgenomen in de kadernotitie, zal het college van ons veel complimenten ontvangen.

Voorts wordt er wat ons betreft ook aan initiatieven die zichzelf niet kunnen bedruipen doordat ze weinig inkomsten kunnen genereren --ik denk aan het cultureel erfgoed en andere zaken-- voldoende aandacht gegeven. Er zijn andere zaken, zoals festivals, die tamelijk veel inkomsten kunnen genereren. Het is maar net hoe je het inricht. Met de beschikbare beperkte middelen moet er vooral aandacht worden gegeven aan de onderdelen die zelf moeilijk geld kunnen opbrengen. Wat ons betreft is dit een van de zaken waarnaar in de kadernota wordt gekeken.

De heer **Erbisim** (PvdA). Voorzitter. Er is al veel gezegd. Inderdaad is en blijft cultuur een kerntaak voor de provincie. Wij kunnen ons vinden in de uitgangspunten voor deze startnotitie.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Het is mijn fractie nog altijd niet duidelijk waarom deze startnotitie per se vandaag zou moeten worden behandeld. Anderen heb ik horen zeggen dat de Staten daar zelf om hebben gevraagd, maar de vraag waaraan op het culturele terrein geld moet worden uitgegeven, komt neer op een politieke keuze. Waarom dit voorstel niet in april aan de orde gesteld? Waarom deze zaak niet aan de nieuwe Staten overgelaten?

De SP-fractie heeft al vanaf het begin de keuze van het college voor grote evenementen slecht gevonden. In nieuwe samenstelling kunnen de Staten dit wellicht met ons eens zijn. Wij dagen het college uit om onze fractie te overtuigen van de juistheid van de stelling dat deze notitie nú moet

worden vastgesteld. College, maak ons duidelijk waarom wij voor dit voorstel zouden moeten stemmen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ik stel vast dat --afgezien van allerlei aanbevelingen en kanttekeningen die in feite bij de behandeling van de kadernota horen-- de uitgangspunten voor het nieuwe cultuurbeleid door de Staten worden onderschreven, namelijk: omgevingsbewust, met verantwoordelijkheid voor de verschillende rollen; investeringen in samenhang; Zeeuwse identiteit gekoppeld aan de Zeeuwse Ankers, als rode draad voor dit segment van het cultuurbeleid.

In deze notitie hebben wij een aantal algemene uitspraken gedaan die passen bij het overheidsbeleid en bij de toekomstvisie-2040 die de Staten hebben vastgesteld. Het is met deze uitgangspunten dat wij aan de slag gaan, op weg naar de kadernota. Daarvoor geven de fracties nu een aantal zaken mee. Wellicht is dat het meest uitvoerig gedaan door de CDA-fractie. Natuurlijk zullen wij met de gemaakte opmerkingen rekening houden. Ik haal enkele zaken naar voren.

Meer in het algemeen is er gepleit voor meer samenwerking en geen overprogrammering. Dat, voorzitter, is zo'n beetje het stokpaardje van de heer Babijn (CDA) en ondergetekende. Al eerder heb ik gezegd dat dit een moeizame kwestie is. Uiteindelijk moet je dan maar met het financiële gereedschap enige dwang uitoefenen, zo is gesteld. Daar ben ik het mee eens en zo zullen wij het ook gaan doen.

Voorts is aandacht gevraagd voor vernieuwing en vernieuwende projecten. Voorzitter, ik vind dit lastige begrippen. Gaat het gewoon om iets nieuws dat er aankomt en dat wij nog niet hadden? Of gaat het om iets dat vernieuwend is qua uitvoering, achtergronden, andere media enz.? Op zich is hier sprake van een relatief begrip, maar wij zullen hieraan op de een of andere manier invulling geven in de kadernota.

Toen de heer Babijn het had over een kwaliteitstoets, dacht ik: ik ga nu mijn oren spitsen; ik vraag mij af waar hij mee komt. Welnu, voorzitter, hij komt met kengetallen, bijvoorbeeld bezoekersaantallen. Ik zou niet één op één willen zeggen dat de hoeveelheid publiek die ergens op afkomt, meteen een kwaliteitstoets is. Ik zou niet durven zeggen dat bijvoorbeeld het massaal bezochte Odiezee --ik vond dit zelf, persoonlijk, van hoge kwaliteit, maar dat is wat anders dan een beleidsuitgangspunt-- kwalitatief beter of hoogstaander zou zijn dan andere muzikale of gemengde uitvoeringen die op allerlei momenten in de provincie plaatsvinden. Ik heb hierover in de commissie gezegd: ik vind het "linke soep" als de overheid kwaliteitsoordelen gaat uitspreken. Het is allemaal zeer divers, zéker als je het over vernieuwing hebt.

De heer **Babijn** (CDA). Volgens mij heb ik er drie genoemd, niet alleen de bezoekersaantallen. Ik heb ook gesproken over waarderingcijfers. Ik kan mij voorstellen dat het Kennis- en informatiecentrum zich bezighoudt met bepaalde subsidies die worden gegeven. Laten wij in dit verband even de serieuze muziek noemen. Daar geven wij zes subsidies aan en daarvoor kan een bepaald format worden gebruikt om een antwoord te geven op de vraag: past dit nu een beetje bij wat wij willen? Vervolgens kunnen bepaalde dingen worden meegegeven. Ik zou afwillen van het automatisme dat men een subsidie krijgt en dat er vervolgens vier jaar niets aan de hand is. Mijn fractie zou willen dat dergelijke zaken regelmatig worden bekeken, om de twee jaar. Elk jaar komen die verzoeken weer binnen en dan moet de vraag worden gesteld: maar wat dóen ze nou allemaal? Daar kan een tussenevaluatie van worden gemaakt, en dat kan dan een "kwaliteitstoets" worden genoemd, of hoe je het ook wil noemen. Inderdaad, de overheid moet van een aantal zaken afblijven, maar sommige dingen kunnen worden beoordeeld, in de zin van: moeten wij dát nu als provincie blijven ondersteunen?

De heer **De Reu** (GS). Ik zeg niet, voorzitter, dat wij dat wel of niet zullen gaan doen. Ik geef even aan hoe lastig het is om dit te definiëren en te hanteren. Als er heel veel voorstellingen plaatsvinden, waarvoor men doorgaans heel veel subsidie wil hebben, is dat op zich geen kwaliteitsmeting. Als, daarentegen, een concert wordt bezocht door zeven mensen die er vervolgens de hoogste waardering voor uitspreken, is dat een hoge waardering van heel weinig mensen... Ik geef maar even aan, voorzitter, dat dit neerkomt op glad ijs. Maar goed, wij zullen hierover in de kadernota een paar serieuze opmerkingen maken.

Ik voeg hieraan toe dat door landelijke fondsen bepaalde criteria worden gehanteerd. Zo heeft men kunnen lezen dat het Zeeuws Museum twee ton subsidie heeft gekregen omdat men aan bepaalde criteria van een bepaald fonds voldoet. Dat is prima, en misschien kunnen wij ook zelf dergelijke zaken bedenken.

De heer **Babijn** (CDA). U bent creatief genoeg om dat te bedenken.

De heer **De Reu** (GS). Okay, bedankt voor het compliment.

Voorts zijn met betrekking tot de musea Nieuwdorp en Sas van Gent genoemd. Voorzitter, binnenkort gaat er wéér een open, namelijk in Axel. Verder wijs ik erop dat Aardenburg ons, in verband met een nieuw archeologisch museum in het oude stadhuis, heeft gevraagd om te participeren, ook financieel. Daar hebben wij positief op gereageerd.

Wij zullen dit in de begrotingsvoorstellen opnemen. Wat ons betreft komt dat er.

Gesteld is, voorzitter, dat de festivals vooral economisch van belang zijn. Daar zijn wij het natuurlijk helemaal mee eens. Voorts is gevraagd of er binnen de festivals ook een plek voor Vestrock kan komen. Ik denk dat Vestrock inmiddels voldoet aan een aantal criteria, waaronder het kwaliteitscriterium, en dat je kunt zeggen dat ze Zeeland op de kaart zetten. Echter, hoe we dit gaan financieren, is een ander verhaal. Het is mogelijk om het te doen zoals aangegeven door de heer Babijn: binnen het budget dat wij nu hanteren voor de grote festivals. Het kan ook op een ándere manier. Welnu, bij de behandeling van de kadernota kunnen de Staten een en ander aangeven.

De fractie van D66 stelt dat het beleid niet moet worden vastgetimmerd, dat er sprake moet zijn van creativiteit. Zeker, voorzitter; wat wij altijd hebben gehad, is een algemeen budget voor onverwachte, soms vernieuwende zaken. Eerder is de vraag gesteld hoe dat budget wordt gebruikt. Komt dat neer op: wie het eerst komt, die het eerst maalt? Ja, voorzitter, vaak wel. Wordt dit budget voortdurend kleiner gemaakt, dan is de restpost voor nieuwe ontwikkelingen geringer. Wil je dit budget op een bepaald niveau houden, dan gaat dat ten koste van andere activiteiten en instellingen. Het is dus een kwestie van kiezen.

Verder bepleit de fractie van D66 dat een nieuw college over meer geld voor cultuur zal kunnen beschikken. Welnu, voorzitter, die partij komt goed uit de peilingen naar voren. Als zij in het nieuwe college van GS komt, is dit een zaak die in het nieuwe programma een prominente plaats kan krijgen...

De fractie van de VVD vindt dat de nieuwe Staten de instellingen zo snel mogelijk duidelijkheid moeten bieden, zij het dat er ook zorgvuldig moet worden gehandeld. Verder heeft die fractie het over cultureel ondernemerschap. De heer Haaze vraagt of het niet wat eerder kan dan in april 2016. Voorzitter, ik voorspel dat men --als het budget voor cultuur verder krimpt en men zorgvuldig tot besluitvorming wil komen-- met heel veel mensen en instellingen zal moeten communiceren. Dat betekent dat men daarvoor een zekere tijd nodig heeft. Ook de voorbereiding van de kadernota heeft enige tijd nodig.

Zo kan ik alvast melden dat wij op 2 maart, 's avonds, een bijeenkomst hebben met de culturele instellingen en het bedrijfsleven. De bedoeling is dat van gedachte wordt gewisseld aan de hand van de vraag wat de bijdrage van het bedrijfsleven zou kunnen zijn in verband met het culturele klimaat en de culturele infrastructuur van Zeeland. Bedrijven zijn daar nu al mee bezig, vaak een beetje ad hoc, het ene bedrijf wat meer dan het andere, het ene bedrijf meer in de eigen omgeving, het andere wat

verderop. Wij hebben die bedrijven gevraagd naar hun afwegingen. Gaat het om het vestigingsklimaat voor de werknemers? Wij gaan over deze zaken van gedachte wisselen, hetgeen tot mooie conclusies moet leiden die weer kunnen worden meegenomen voor de kadernota. Het zijn manieren om --in interactie met culturele instellingen, bedrijven en andere overheden-- goede elementen aan te dragen voor de kaders. Welnu, voorzitter, dat heeft enige tijd nodig. Als dat in april 2016 aan de orde kan zijn --dan moeten wij echt opschieten, mijnheer Haaze-- is er voor de instellingen voldoende tijd om vóór 1 juli 2016 hun conclusies te trekken. Ze weten vaak al van tevoren waar de buien komen te hangen.

Waar de heer De Putter het heeft over cultureel ondernemerschap, neem ik aan dat hij begrijpt dat datgene wat ik zojuist zei over de bijeenkomst van 2 maart, een centraal thema zal zijn.

De fractie van de PVV dringt aan op samenwerking en goede afstemming, ook in relatie met stedelijke ontwikkeling. Ja, voorzitter, zeker waar het gaat om de instellingen die zich bezighouden met historisch en cultureel erfgoed, zoals SCEZ, Zeeuws Museum enz. Echter, ik herhaal dat er met betrekking tot musea, het te voeren beleid en de inzet van vrijwilligers --men is buitengewoon actief om het allemaal goed te runnen-- vaak sprake is van grote verknochtheid aan het bestaande. Laatst heb ik ergens een raadslid over gemeentelijke samenwerking horen zeggen: "Daar ga ik met gestrekt been in". Welnu, zó erg is het niet bij de culturele instellingen, maar het lijkt er af en toe wel een beetje op...

Ik neem aan, voorzitter, dat de SGP-fractie het het college niet kwalijk neemt dat haar toetsingscriterium niet breed voor geheel Zeeland wordt overgenomen. Ik heb zomaar de indruk dat wij daarvoor geen meerderheid zouden krijgen. Ook deze fractie vraagt zich af waarom de provincie nog subsidie zou verstrekken aan degenen die zelf voldoende middelen kunnen genereren. Voorzitter. Als voorbeeld noem ik Film by the Sea. Dat festival krijgt keer op keer te maken met kortingen, én van de gemeente, én van sponsors, én van de provincie. Als gevolg daarvan wordt het festival ingekrompen; bepaalde dingen kunnen niet meer worden gedaan. Er zijn veel bezoekers, maar je kunt niet blijven zeggen: wij draaien die kraan verder dicht. Er komt een keer een moment dat men zegt: wij kunnen nu, met dit budget, niet meer de kwaliteit leveren die men ons gewend is.

Het is gemakkelijk om te zeggen: als ze zich zelf kunnen bedruipen, houden wij ermee op, maar ik ben van mening dat de provinciale overheid partner is in het kader van de culturele infrastructuur. Wij zijn niet de allesoverheersende subsidiegever maar wij moeten, ook samen met de bedrijven, wel wat op dit terrein blijven doen. Als

straks de bedrijven wordt gevraagd om hieraan substantieel en structureel bij te dragen, vragen zij de provincie natuurlijk: en wat doen jullie dan?

Voorzitter. De fractie van de SP vraagt mij waarom wij nu over deze notitie spreken en waarom zij voor dit statenvoorstel zou moeten stemmen. Ik herhaal dat de Staten ons de opdracht hebben geven om nu met deze startnotitie te komen, met name om zorgvuldig en op tijd, vóór 1 juli 2016, beslissingen te kunnen nemen. Het zijn de nieuwe Staten die gaan beslissen over zaken als het budget.

Mevrouw **Van Unen** (SP). En als wij in april beslissen, zijn wij dan te laat?

De heer **De Reu** (GS). Ja, want dat is de conclusie die de Staten hebben getrokken naar aanleiding van het voorstel dat wij hebben gedaan. Zij hebben gezegd: er is nu sprake van verlenging van de Cultuurnota en wij dienen met onze uitgangspunten voor het nieuwe beleid op tijd te zijn. Ik voeg daaraan toe dat een startnotitie niet méér maar ook niet minder is dan het formuleren van die uitgangspunten. Er worden nu zaken meegegeven voor de kadernota, maar het is het volgende college dat zich daarmee gaat bezighouden. Hetzelfde geldt voor de financiële kaders. Voorzitter. Het was ook mogelijk geweest om te zeggen: twee maanden voordat de nieuwe Staten aantreden, gaat het huidige college rustig naar buiten zitten kijken en doet het verder niks. Welnu, daar is niet voor gekozen. Wij werken door totdat de volgende Staten aantreden en besluiten kunnen nemen.

Voorzitter. Wordt mij door de SP-fractie gevraagd waarom men voor dit statenvoorstel zou moeten stemmen, dan zeg ik: als u uw verstand gebruikt en zich bewust bent van uw Zeeuwse gevoel, dan doet u nu mee met de rest van de Staten, in plaats van ook hier weer tegen te zijn.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Met name op grond van de laatste opmerking van de gedeputeerde zullen wij tegen dit voorstel stemmen.

De heer **Babijn** (CDA). Ik ben het niet met u eens!

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, PBZ, de VVD, de PVV, de CU, het CDA, de PvdA, D66 en GL voor dit voorstel hebben gestemd.

33. Vragensessie**34. Vragen van het lid Harpe over de beantwoording van artikel 44-vragen over Thermphos**

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Het is alweer enige tijd geleden dat Thermphos hier aan de orde was, maar de vertraagde beantwoording van de bedoelde vragen geeft toch nog aanleiding tot het stellen van nadere vragen.

Gesteld wordt dat de kosten van de sanering uitkomen tussen 70 en 90 miljoen euro. Is het juist dat al deze kosten moeten worden betaald uit de boedel? Welk bedrag is inmiddels van dit budget besteed en hoeveel geld is nog beschikbaar voor de sanering? Gelet op het tekort rijst de vraag wie de rest betaalt. Is dat de provincie, is dat Economische Zaken? Is hierover overeenstemming bereikt? Is het juist dat de minister van Economische Zaken geen bijdrage wil leveren? Hoe wordt het bedrag dat boven de boedel uitgaat, gefinancierd en hoe is op dit moment de stand van zaken met betrekking tot de sanering?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De heer Harpe heeft het over 70 tot 90 miljoen waar het gaat om de kosten van de sanering en vraagt of deze kosten worden betaald uit de boedel. Uit de boedel hebben wij 35 miljoen gekregen, hetgeen is gemeld tijdens de besloten statenvergadering van 16 juni 2014. Ook zijn hierover mededelingen gedaan tijdens de statenvergadering van 2 september 2014 en de vergadering van de commissie REW van 10 oktober 2014. Hierover heb ik dus driemaal mededelingen gedaan. Het bedrag van 35 miljoen wordt benut om te komen tot een duurzaam veilige, passief veilige situatie van het terrein. Met betrekking tot de verdere sanering van het terrein wordt nagegaan of er een sluitende business case kan worden gemaakt, gericht op heruitgifte. Hierbij komt natuurlijk Zeeland Seaports aan de orde.

Gevraagd is voorts welk bedrag van het budget inmiddels is besteed en hoeveel geld er nog beschikbaar is. Voorzitter. Bij mijn weten resteert van de 35 miljoen nog 31,7 miljoen. Het betreft uitgaven in verband met de beheerkosten (utilities en personeel) en de aannemerscombinatie.

Wie betaalt, gelet op het tekort, de rest? Voorzitter. Het college gaat ervan uit dat de veiligstelling voor het beschikbare bedrag van 35 miljoen kan worden gerealiseerd. Met andere woorden: passief veilig voor dat geld. In de overeenkomst tussen Zeeland Seaports en de provincie is opgenomen dat eventuele meerkosten

van de nu lopende aanbestedingsopdracht, gericht op een duurzaam veilige situatie, ten laste van de provincie komen. Overigens, wij denken niet dat dit het geval zal zijn. Kosten die daarna nog komen, zijn voor rekening van een andere partij, niet van de provincie.

De genoemde overeenkomst is in de besloten statenvergadering van 16 juni 2014 toegelicht. In de statenvergadering van 2 september 2014 is aan de hand van het statenvoorstel het Thermphos-dossier nogmaals doorlopen, waarbij ook aandacht is besteed aan de genoemde overeenkomst. Vervolgens is in de vergadering van de commissie REW van 10 oktober 2014 aangegeven dat het college het voornemen had om over te gaan tot ondertekening van de overeenkomst met de curatoren, waarin het beschikbaar stellen van de 35 miljoen uit de boedel is vastgelegd.

Is het juist dat de minister niets bijdraagt? Ja, voorzitter, dat is juist. Hoe wordt het bedrag dat boven de boedel uitgaat gefinancierd? Het college gaat ervan uit dat voor de veiligstelling van het terrein geen extra middelen, buiten de 35 miljoen, nodig zijn. Voor de verdere sanering zal door gronduitgifte een positieve business case gerealiseerd moeten worden of door Zeeland Seaports andere fondsen moeten worden aangewend.

De laatste vraag betreft de stand van zaken met betrekking tot de sanering. Voorzitter. Na de voorbereidingswerkzaamheden heeft de aannemerscombinatie in de week van 2 februari de pilot gestart voor het cleanen van de leidingen. Dat is een belangrijk moment; als dit goed lukt, zijn wij van de hoge maandelijkse veiligheidskosten af. Dit is de daadwerkelijke start van de sanering. Aan de hand van de uitkomsten van de genoemde pilot -- een en ander verloopt tot nu toe positief -- kunnen de overige leidingen worden schoongemaakt. Voorbereidingen worden getroffen voor de bouw van de verbrandingsoven voor de pilot voor de verbranding van het fosforslik. Deze is voorzien voor eind maart 2015.

35. Moties niet behorend bij een agendapunt.**36. Motie van de leden Babijn (PvZ) en Muste over herinvoering/behoud van "onze trots strijdende leeuw" als provincielogo**

De **voorzitter**. Door de genoemde leden is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 13 februari 2015;

constaterende dat:

- het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland opdracht heeft gegeven om twee nieuwe logo's te laten ontwerpen (dit betekent een uitgave van tweemaal 15.000 euro of meer);
- bovenop de kosten van beide ontwerpen nog de implementatie van beide logo's moet worden opgeteld;
- ons vertrouwde provincielogo, voorzien van "onze trots strijdende leeuw", niet alleen in de huisstijl plaats moet maken voor een nieuw logo, maar ook bij het fietsvoetveer Breskens-Vlissingen (waarvoor dus ook in opdracht van GS nog een ander nieuw logo werd ontwikkeld);

overwegende dat:

- het ongewenst is om ons vertrouwde provincielogo, voor zien van "onze trots strijdende leeuw", voor zowel de huisstijl als beide fietsvoetveren te vervangen en een groot deel van de Zeeuwse bevolking het daarmee eens is;
- onze leeuw in het oude vertrouwde provincielogo ergens voor stond: "Ik worstel en kom boven", een stuk Zeeuwse identiteit;
- waar bezuinigingen die iedere inwoner van Zeeland raken, aan de orde van de dag zijn, het de Zeeuwse bevolking niet uit te leggen valt als na dit debacle door Provinciale Staten zou worden besloten om nog een derde, nieuw logo met een nieuwe afbeelding van een leeuw te laten ontwerpen, met alle kosten van dien;
- gemeenschapsmiddelen doelmatiger kunnen en moeten worden ingezet;

dragen het college van GS op om het vorige, oude en vertrouwde logo (voorzien van "onze trots strijdende leeuw") voor de huisstijl terug in te voeren en voor het fietsvoetveer te behouden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 9.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. In een artikel in Provinciewerk van 14 januari 2015 lees ik: "Fast ferry is nu Westerscheldeferry. Op 1 januari 2015 is de fast ferry officieel overgegaan in de Westerscheldeferry. Gedeputeerde George van Heukelom overhandigde onlangs een klein exemplaar van de boot, met het nieuwe logo, aan de nieuwe directeur, Jan-Kees Korteweg van de Westerschelde BV.". Voorzitter, ik houd nu de Staten dat nieuwe logo voor. Ik vind het een soort jetski. Het oude vertrouwde logo, met de rode leeuwenkop, vind ik daarentegen schitterend. Wat de PvZ betreft mag dat oude logo erop blijven staan, breed over de voorzijde en kleiner op bak- en stuurboordzijde.

Voorzitter, aan de hand van peilingen is gebleken dat 88% van de Zeeuwen de rode leeuw wil behouden. Mede op grond hiervan dienen wij onze motie in.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Het is duidelijk dat er enorm veel emotie is ontstaan in verband met de leeuw in ons provinciale logo, maar ik verbaas mij erover dat de heer Babijn het heeft over "onze trots strijdende leeuw". Mij is verteld dat in het begin van de jaren negentig, toen dit logo werd ingevoerd, de Zeeuwen en masse ook dáár tegen waren, en zeiden: het is een brullende baviaan. Hoe gaat de heer Babijn dáár nu mee om?

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, wij kijken nu naar de huidige situatie. De reactie van de bevolking was glashelder: 88% wil een leeuw in het logo. Ook op grond van kostentechnische overwegingen onderstrepen wij dat het oude vertrouwde logo met de bekende leeuw gewoon moet blijven. Wat mevrouw Evertz, samen met anderen, straks zal voorstellen is dat "de" leeuw terugkomt, maar zij had er beter "een" leeuw van kunnen maken. Wij praten nu ook over nog een derde ontwerp, met weer een leeuw. Als er maar een leeuw in staat... Voorzitter, wij houden vast aan het oude vertrouwde logo, zonder meerkosten en zonder implementatiekosten. Dat is helder.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Het afgelopen jaar heb ik bijzonder veel items uit West-Zeeuws-Vlaanderen zien komen. Nu wordt weer het fietsvoetveer naar voren gebracht. Ik leg op grond daarvan de heer Babijn een vraag voor. De Partij voor Zeeland wordt geacht het algemeen belang te dienen, maar omdat er zoveel items uit Zeeuws-Vlaanderen voorbij komen, vraag ik mij af of de benaming "Partij voor Zeeuws-Vlaanderen" niet correcter is.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, inderdaad komt onze partij op voor het algemeen belang. Wij spreken nu over Zeeuwse centen en daar komen wij voor op. Wij zien dit als geldverkwisting. De heer Aalfs komt met een bepaalde constatering. Dat betreurt ik, maar ik kan er verder niets aan veranderen; het is zijn goed recht. Hoe dan ook, wij willen dat er geen geld wordt uitgegeven voor nóg een nieuw logo en voor de implementatie daarvan. Dat is ons zakelijke standpunt, niet meer en niet minder.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De heer Babijn suggereert nogal wat waar het om de kosten gaat. Hij constateert in de motie dat twee nieuwe logo's zijn ontworpen en dat daarvoor tweemaal 15.000 euro of meer is uitgegeven. Bij de overwegingen stelt hij dat het geen goed idee is om nog een derde nieuw logo te laten ontwerpen, "met alle

kosten van dien". Mijnheer Babijn, kunt u mij een specificatie geven van de kosten die u noemt?

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, de heer Bierens heeft een punt. Ik ben uitgegaan --misschien is dat niet zo voorzichtig geweest-- van het feit dat door de provincie is aangegeven dat de ontwikkeling van het logo voor de huisstijl 15.000 euro heeft gekost. Op grond daarvan heb ik de aannahme gedaan --dat had ik wellicht niet moeten doen-- dat het andere logo eveneens 15.000 euro zou kosten. Ik voeg hieraan toe dat beide fietsvoetveren moeten worden voorzien van een nieuw logo. Ik denk dan ook dat het door mij bedoelde kostenniveau zeker zal worden gehaald. Het is geen kwestie van even op een middag een kwastje verf erover. Dat kost behoorlijk veel geld en dus denk ik dat deze aannahme van het kostenniveau niet zo verkeerd is.

Voorzitter. Wat dat derde nieuwe logo betreft heb ik wel eens bepaalde theorieën gehoord. Bij de ontwikkeling van het nieuwe logo voor de huisstijl zullen er vast een paar mislukkingen zijn opgetreden, eventueel mét leeuw. Welnu, die haalt men uit de prullenbak, en dan kost het wellicht een stuk minder. Nou, dat zou best eens tegen kunnen vallen. Hoe dan ook, elke euro die nu nog wordt uitgegeven voor de ontwikkeling van een derde logo, vinden wij onverantwoord. Nogmaals, wij willen aan het oude logo vasthouden, geen extra kosten maken, ook niet voor de implementatie. Wij vinden het schitterend wanneer wij bij de veerhaven de boot zien aankomen, met "onze trots strijdende leeuw". Dat willen wij zo houden. Wij willen geen "jetski" met bruine letters eronder.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik vind het kwalijk dat de heer Babijn van alles suggereert. Betekenen zijn woorden nu dat de tekst van de motie nog wordt aangepast? Dat is mijn conclusie want hij zegt: wat ik heb gesteld --het zou gaan om een uitgave van tweemaal 15.000 euro of meer-- is niet juist.

De heer **Babijn** (PvZ). Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat het wellicht een onvoorzichtige aannahme is. Daar heb ik tegenover gesteld dat, als beide boten moeten worden aangepast, men zeker aan dat kostenniveau komt, minimaal, wellicht veel hoger. Ik vind het dan ook verantwoord om deze bedragen te laten staan.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De heer Babijn heeft het over "mislukte ontwerpen", die in de prullenbak hoorden maar daar nu mogelijk uitgehaald worden; dat zou dan het derde nieuwe logo worden. Kan hij dit onderbouwen en met bewijzen aantonen?

De heer **Babijn** (PvZ). Die opmerkingen zijn gemaakt, voorzitter, maar wij gingen ervan uit dat

het --wanneer men op dezelfde wijze professioneel een logo laat ontwikkelen waarmee men het wellicht weer 25 jaar moet doen-- nóg wel eens 15.000 euro zou kunnen kosten. Vindt de heer Bierens die aannahme onverantwoord?

De heer **Bierens** (VVD). De vraag stellen, voorzitter, is haar beantwoorden.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ook ik vind die "jetski" helemaal niks; wat dat betreft ben ik het met de heer Babijn eens. Ik ben echter benieuwd naar de uitleg van de gedeputeerde waar het om de kosten gaat. Ik denk dat de zaak dan helder is.

De heer **Babijn** (PvZ). Ik hoop in elk geval dat het voor de Zeeuwse bevolking helder is.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. De aannahme van de fractie van de PvZ is fout. Ik doel op de veronderstelling dat een tweede logo zou zijn gemaakt voor nog eens 15.000 euro. Wat er gebeurd is, is het volgende. Wij hebben een nieuwe huisstijl ontwikkeld voor de website en andere zaken in dit huis, een organisatie-huisstijl, en wij hebben gevraagd om een daarbij passend logo te maken. Daarvoor zijn verschillende ontwerpen gemaakt. Dat aantal ontwerpen heeft 15.000 euro gekost, en één van die ontwerpen is het ontwerp waarover nu zoveel commotie is ontstaan. Het is dus niet juist dat het om tweemaal of driemaal 15.000 euro zou gaan. Het bureau dat dit voor ons heeft ontworpen, heeft --mede gelet op de commotie en de motie die straks door een aantal partijen zal worden ingediend-- toegezegd dat men zonder verdere kosten de gewenste aanpassing zal verzorgen.

De heer **Babijn** (PvZ). Het tweede logo betrof ons inziens het logo voor het fietsvoetveer.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Mijn conclusie is, voorzitter, dat nu verschillende zaken door elkaar worden gehaald. Waar wij het nu over hebben, is het organisatielogo van de provincie Zeeland. Dat was de rode leeuw, en daar hebben wij een ander voorstel voor gedaan. Over dat voorstel is commotie ontstaan en op dat ontwerp is kritiek geuit. Het is over dát logo dat ik het nu heb. De huisstijl die bij de fast ferry past, is een heel ander verhaal. Dat past bij de fast ferry en heeft niets te maken met de organisatie provincie Zeeland.

De heer **Babijn** (PvZ). Maar het fietsvoetveer wordt nu toch geëxploiteerd door de provincie? Dan is de provincie toch ook dáárvor verantwoordelijk? Of zien wij het verkeerd?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dat is niet het logo dat wij nu overal gaan gebruiken. Het woord "fast ferry" of hoe het allemaal heet... Dat hoort bij de boten.

De heer **Babijn** (PvZ). De provincie heeft opdracht gegeven voor een nieuw logo voor de huisstijl én opdracht gegeven voor een nieuw logo voor het fietsvoetveer. Het betreft dus twee logo's en in onze optiek komt dat neer op twee keer geldverkwisting en twee keer "ongewenst". Wij willen het originele logo behouden voor beide situaties.

Motie nr. 9 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ en de SP voor deze motie hebben gestemd.

37. Motie van de leden Bierens, Evertz, Hijgenaar, Roeland, Robesin, Colijn, De Milliano-van den Hemel, Harpe en Van Dijk over aanpassing van het nieuwe logo van de provincie

De **voorzitter**. Door de genoemde leden is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 13 februari 2015;

overwegende dat:

- Gedeputeerde Staten, als het daartoe bevoegde gezag, in het licht van een nieuwe huisstijl en een nieuwe website, ook een nieuw eigentijds organisatielogo voor de provincie hebben laten ontwikkelen;

- in dit nieuwe logo (in tegenstelling tot het provinciewapen en de provincievlag, die ongewijzigd zijn gebleven) de "strijdlustige" leeuw niet is opgenomen;

- dit tot vele (heftige) reacties onder een deel van de Zeeuwse bevolking heeft geleid;

- de leeuw als een uiting/onderdeel van de Zeeuwse identiteit wordt beschouwd, en daarom ook in het logo, zijnde het beeldmerk waarmee de provincie naar buiten treedt, thuishoort;

- aan deze reacties en oproepen niet voorbij mag worden gegaan;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- op een efficiënte wijze met een nieuw logo te komen, waarvan ook de leeuw een wezenlijk onderdeel is;

- in de tussenliggende periode zoveel mogelijk nog het oude logo toe te passen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 10.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. Wij steunen deze goede motie. De gevoelens en het humeur van het Zeeuwse publiek zijn duidelijk naar voren gekomen: hier moet iets aan worden gepoetst, gebeuren. Echter, dit moet niet te breed worden getrokken. Natuurlijk, Zeeland heeft gesproken en gezegd dat die leeuw in het logo moet blijven. Wij vinden met z'n allen dat dat moet, maar ik vind het niet erg chique dat er meteen op de kosten wordt gehakt. Wij hebben het in deze zaal over 32 miljoen voor de natuur, en dan gaat het om 15.000 euro voor een huisstijl die toch in een bepaalde context moet worden gezien.

Ik neem het dan ook graag op voor mevrouw Schönknecht. Het is allemaal niet zo ingewikkeld en het hoeft maar weinig te kosten. Namens PBZ wil ik haar wat dit betreft een heel eind tegemoet komen. Ik wil niet zeggen dat datgene wat ik haar nu ga aanbieden, het nieuwe logo wordt. De suggesties waarmee ik kom, moeten met een glimlach worden bekeken. Het is gewoon een aardige actie en niets dwingend, helemaal niet. Niettemin wordt hiermee duidelijk gemaakt hoe simpel het eigenlijk is om, met geringe kosten, het huidige logo aan te passen. Het kan op de manier waarop ik het heb laten doen.

De ontwerper die het heeft gedaan, is de ontwerper van Nescafé; het is dus niet de eerste de beste. Wellicht herkent men zijn stijl, waarmee niet is gezegd dat er een kopje koffie bijstaat...

Voorzitter, ik bied de gedeputeerde deze ontwerpen aan; ze mag ermee doen wat ze wil. Ik geef haar een digitaal pakket voor allerlei toepassingen, zoals briefpapier, documenten enz. Nogmaals, ik zeg niet dat dit het moet worden. De gedeputeerde is vrij om met deze ontwerpen te doen wat zij wil.

(Spreker overhandigt gedeputeerde Schönknecht de genoemde ontwerpen)

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Wij horen nu dat het eigenlijk maar om "peanuts", een klein bedrag, gaat en dat je hier gewoon lollig tegenaan moet kijken, maar wij kijken er anders tegenaan. Wij denken hierbij aan de subsidies die worden verminderd en aan instellingen die worden gekort. Wij kunnen dit de Zeeuwse bevolking en die gesubsidieerde instellingen niet uitleggen. Nogmaals, in deze motie wordt gesproken over "de" leeuw, maar het betreft "een" leeuw, een nieuwe leeuw. Die rode leeuw komt niet meer terug. Bovendien brengt een en ander hoge implementatiekosten met zich mee. Dit is niet de wijze waarop de PvZ wil werken. Wij willen goed op de centjes passen en zien dit als verkwisting.

Nogmaals, wij willen ons oude vertrouwde logo behouden. Ik denk dat de Zeeuwse bevolking dit wel snapt, maar helaas krijgen wij de Staten niet mee.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter, ik heb niet gezegd dat het om "peanuts" gaat.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Wij zijn blij dat vandaag deze motie is ingediend en constateren dat wij één van de voortrekkers zijn geweest om deze kwestie ter discussie te stellen.

Voorzitter. Zoals men weet is de SGP de partij voor de vernieuwing. Onlangs las ik in de media een reactie op een suggestie die wij hadden gedaan in verband met Dok41, de Kenniswerf. In die reactie werd gesteld: De SGP heeft progressieve ideeën. Dat kwam van de lijsttrekker van D66. Welnu, daarmee wil gezegd zijn dat de SGP inderdaad de partij voor de vernieuwing is. Dat is terecht door D66 geconstateerd.

Echter, de andere kant van de SGP is dat zij ervoor is dat zaken die goed zijn, blijven bestaan. Met andere woorden: geen vernieuwing om de vernieuwing; alleen vernieuwing wanneer dat leidt tot verbetering. Welnu, het nieuwe logo was in onze ogen geen verbetering. De leeuw is niet alleen een symbool voor identiteit, maar ook voor verbondenheid en de kracht van Zeeland. Daarom is het ons inziens belangrijk dat de leeuw wordt gehandhaafd.

Voorzitter. Ik gun het de voorzitter van de VVD-fractie van harte dat hij nu, namens vele fracties, deze motie heeft mogen indienen.

De heer **Hijgena** (D66). Voorzitter. Ik wil even een ander element van de gebeurtenissen belichten. Het is goed dat de heer Bierens nog op het spreekgestoelte staat want ook wat dat betreft speelt hij een hoofdrol.

Nog niet zo lang geleden hebben wij een Referendumverordening aangenomen. Wat wij vandaag doen komt neer op het zetten van een laatste stap met betrekking tot het eerste referendum dat in Zeeland heeft plaatsgevonden, zij het niet helemaal volgens de genoemde verordening. Immers, bij het opstellen daarvan is geen rekening gehouden met de nieuwe media. Er wordt nu, in plaats van handtekeningen, gesproken over "likes" en "hits". Niettemin hebben wij nu feitelijk een referendum gehouden. Wat leuk is het nou toch, voorzitter, dat de fractievoorzitter van de VVD --hij zei eerder dat hij aan een referendum geen behoefte had-- ons voorgaat in het aanvaarden van een motie waarin datgene wordt geregeld waarom de bevolking heeft gevraagd...

De heer **Roeland** (SGP). Bij de behandeling van de Referendumverordening heb ik namens mijn fractie aangegeven dat referenda overbodig zijn en dat het

een kwestie is van goed luisteren naar de Zeeuwen. Welnu, dat hebben wij nu gedaan.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Daar sluit ik mij bij aan, voorzitter. Een democratie bestaat uit een meerderheid, maar ook uit een minderheid. Mijns inziens is op dit moment die minderheid onvoldoende vertegenwoordigd. Onze fractie zal de motie steunen, maar ik verzoek u om mijn fractiegenoot Piet Hamelink het woord te geven zodat hij een verklaring kan afleggen.

De heer **Hamelink** (PvdA). Voorzitter. Na bijna twaalf jaar fractiesolidariteit heb ik vandaag grote moeite met de onzindiscussie die ook nu weer wordt gevoerd over onze leeuw. Wij zijn vandaag begonnen met het "apenland" en wij eindigen met de leeuw. Hoezeer weten wij ons bij de dieren betrokken?

Velen kennen mij als iemand die warme belangstelling heeft voor de geschiedenis van Zeeland, met een prachtig Zeeuws wapen en een mooie Zeeuwse vlag. Waar een moderne uitstraling van onze huisstijl anno 2015 niet kan of zou kunnen, waar een vernieuwende opdracht wordt gegeven voor een uitvoering door GS terwijl die opdracht oorspronkelijk al is gegeven, waar mijns inziens bij de presentatie een mooie, moderne lijn werd aangegeven, stel ik mij daar vandaag solidair tegenover op. Ik zal dus niet voor de motie stemmen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Zoveel bemoedigende en enthousiaste woorden over een rode leeuw... Niettemin wordt er met deze motie toch weer gepleit voor een nieuw logo, terwijl in het oude logo al een rode leeuw voorkomt.

Voorzitter. Ik put hoop uit de woorden van de SGP-fractie, waaruit naar voren komt dat niet alle vernieuwing altijd goed is. Tegen die achtergrond kan de vraag worden gesteld wat er nu mis was met het oude logo. Nogmaals, met deze motie wordt gepleit voor een nieuw logo, al dan niet met een leeuw erin. Het is daarom dat wij de motie van de PvZ-fractie hebben gesteund, en dat wij deze motie niet kunnen steunen. Wéér een nieuw logo, met alle kosten van dien, terwijl het oude logo nog perfect voldoet? Voorzitter, dat is niet uit te leggen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De ene partij is meer voor verandering dan de andere; dat is ieders goed recht. Ik constateer dat de partijen, namens wie ik de motie heb ingediend, een eigentijds nieuw logo verlangen. Het doet ons goed dat de gedeputeerde zojuist heeft aangegeven dat deze oproep niet tot nieuwe kosten leidt.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Ik heb er weinig aan toe te voegen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik wijs erop dat de motie uit twee delen bestaat, namelijk het ontwerpen van een nieuw logo en het tussentijds handhaven van het oude logo. Wij sluiten ons in die zin bij de fractie van de SGP aan dat er wat ons betreft geen haast behoeft te worden gemaakt. Kan de gedeputeerde iets zeggen over het tijdspad?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Inderdaad, voorzitter, bestaat het dictum uit twee punten. Allereerst dient te worden nagegaan hoe de beoogde vernieuwing met de traditie kan worden verenigd. Daar hebben wij goed naar geluisterd; wij hebben de motie al een tijdje. Natuurlijk hebben wij onderschat wat voor een commotie een en ander zou kunnen veroorzaken. Wij zijn dan ook blij met deze motie waarmee wij de kans krijgen om het op een andere manier vorm te geven. Totdat dat het geval is, handhaven wij het oude logo. Ik voeg hieraan toe dat de implementatie van een nieuw logo geleidelijk zal plaatsvinden. Het was helemaal niet de bedoeling om hoge implementatiekosten te maken. Neen, waar er toch kosten moeten worden gemaakt voor bijvoorbeeld briefpapier of een auto, wordt het nieuwe logo toegepast.

Voorzitter. Het is duidelijk dat wij dit nu zeer zorgvuldig moeten doen. Wij moeten het traject netjes volgen. Je kunt ook op een andere manier besluiten om dit te doen. Ik denk dat het goed is om dit allemaal te overwegen en dat wij het wat de timing betreft aan het nieuwe college moeten overlaten.

Motie nr. 10 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de PVV, de CU, de SGP, het CDA, de PvdA --met uitzondering van het lid Hamelink-- D66, GL en PBZ voor deze motie hebben gestemd.

38. Motie van het lid Van Dijen over een nieuw logo voor de provincie Zeeland

De **voorzitter**. Door het genoemde lid is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 13 februari 2015;

overwegende dat:

*- het college van GS heeft besloten om te komen tot een nieuwe huisstijl met een nieuw logo;
- de kosten hiervan ruim 15.000 euro bedroegen, terwijl de financiële situatie van de provincie zorgelijk is;*

- het college op geen enkele wijze heeft geprobeerd om Provinciale Staten of de inwoners van Zeeland mee te laten denken;

- het ontbreken van draagvlak voor het nieuwe logo had kunnen worden voorkomen;

- het college heeft gekozen voor een autonome top-down-benadering die autoritair overkomt, terwijl de provincie juist uitgaat van een nieuwe rol als netwerker, verbinder en facilitator;

- de nieuwe website niet voldoet aan de wensen van gebruikers;

spreken hun treurnis uit over de gekozen opstelling van het college en de gang van zaken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 11.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. De wijze waarop het college tot een nieuw logo is gekomen, wordt door ons betreurd. Wij vinden het jammer dat het college, misschien in juridisch strikte zin hiervoor wel het bevoegd gezag, bij dit proces niet heeft gekeken naar kansen. De Staten zijn tussen neus en lippen door geïnformeerd. Ze zijn niet betrokken geweest bij het tot stand komen van het nieuwe logo. Ook de Zeeuwse bevolking heeft niet kunnen meedenken. Tijdens dit proces had wellicht het draagvlak verbeterd kunnen worden --zoals ook de gemeente Eindhoven heeft gedaan toen ze tot een nieuw logo kwam-- wanneer bevolking en volksvertegenwoordigers zouden zijn betrokken bij de ontwerpkeuze.

Nogmaals, bij dit proces zijn er kansen voor het college. Zoeken naar extra draagvlak betekent dat men tot een logo kan komen dat echt door iedereen wordt gedragen, waarvan de inwoners zeggen: ja, dat is het, dat moet het worden, dat is mijn Zeeland. Ook met de zojuist aangenomen motie lopen wij nog steeds het risico dat er straks weer een nieuwe facebookactie begint, bijvoorbeeld omdat er wel een rode leeuw inzit, maar geen blauwe golvende lijnen.

Voorzitter. Mijn fractie vindt het, gelet op de financiële situatie van de provincie, jammer dat er toch nog is gekozen voor een nieuwe huisstijl, een nieuwe website en een nieuw logo. Overigens, die website werkt voor geen meter, maar dat ter zijde. Nogmaals, de SP-fractie betreurt deze gang van zaken, niet alleen omdat er voor deze lijn is gekozen maar vooral ook omdat men zoveel kansen heeft laten liggen. Die hadden ons inziens benut moeten worden. Daarom hebben wij deze motie ingediend.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie heeft zich vanaf het begin het verdwijnen van de leeuw aangetrokken. Wij zijn blij dat de leeuw nu terugkeert. De gedeputeerde heeft zojuist aangegeven dat het college de commotie heeft onderschat. Dat is ook onze conclusie; het is echt een inschattingsfout geweest. Echter, een motie van treurnis vinden wij een te zwaar middel. Daarom zullen wij deze motie niet steunen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Wij vinden het regelmatig vernieuwen van huisstijlen en logo's de normaalste zaak van de wereld. Voor het feit dat in dit geval een gevoelige snaar is geraakt, heeft de gedeputeerde haar excuses aangeboden. Zij is op het juiste pad teruggekeerd. Het in deze kwestie aanvaarden van een motie van treurnis vinden wij heel erg overdreven.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Colijn. Verder zou ik de heer Van Dijen willen zeggen dat ik het jammer vind dat sommige leden van deze Staten aan geheugenverlies lijden. Het is niet zo dat de Staten niets van het tot stand komen van een nieuw logo hebben afgeweten. Ik heb ook nooit van de SP-fractie gehoord dat dit niet zou moeten. Dat vind ik jammer...

De **voorzitter**. Het gaat om een stemverklaring, mijnheer Bierens.

De heer **Bierens** (VVD). ... zeker als je met een zo zwaar middel komt als een motie van treurnis. Het lijkt me dan toch goed dat je even bij jezelf te rade gaat.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter, ik word hier nu op aangesproken...

De **voorzitter**. Ja. Ik had eerder moeten ingrijpen, want dit is geen stemverklaring. Ik geef u de gelegenheid om kort te reageren.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik vind het jammer dat sommige partijen in deze Staten een beetje selectief luisteren. Ik heb namelijk gezegd dat de Staten zijn geïnformeerd. Het punt is --en dat kan men ook in de motie lezen-- dat de Staten hierbij niet betrokken zijn geweest. Tussen iemand informeren en iemand mee laten denken, zit een groot verschil.

Wat in te dienen moties betreft, kan ik zeggen dat je treurnis, afkeuring en wantrouwen hebt. Ik heb gekozen voor de lichtste variant.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. Ik onderschrijf de woorden van collega Colijn.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Het gaat hierbij om een bevoegdheid van het college en het college heeft klip en klaar aangegeven dat zij een en ander heeft onderschat. Vervolgens wordt er goed ingespeeld op motie nr. 10, door veel partijen ingediend. Ook ik vind een motie van treurnis een zeer zwaar middel, in deze zaak buiten alle proporties. Wij zullen deze motie dan ook niet steunen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. In eerste instantie waren wij niet van plan om deze motie te steunen. Ook wij vonden dit een te zwaar middel. Echter, gelet op de reactie die het college met betrekking tot deze kwestie heeft gegeven, hebben wij besloten om de motie van treurnis wél te steunen.

Motie nr. 11 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en de PvZ voor deze motie hebben gestemd.

39. Motie van de leden Evertz, Van Unen, Van Burg en Werkman over een hoorzitting over de staat van de Zeeuwse zorg

De **voorzitter**. Door de genoemde leden is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 13 februari 2015;

overwegende dat:

- op 29 januari 2015 aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten door de zorgverkenner het rapport "Grenzen slechten" is aangeboden;
- de conclusie van dit rapport is dat de houdbaarheid van de Zeeuwse zorginfrastructuur zorgelijk is;
- Zeeland de zorg zelf moet organiseren, de regierol van de grootste zorgverzekeraar onvoldoende zichtbaar is/te weinig wordt gevoeld, terwijl de klok tikt;
- de kernvraag "hoe nu verder?" dient te worden beantwoord;

van oordeel dat:

- Provinciale Staten behoefte hebben aan informatie vanuit de zorgpartijen en hun toezichhouders, waaronder de NZA (Nederlandse zorgautoriteit), hoe zij de kernvraag "hoe nu verder?" beantwoorden; hoe zij de Zeeuwse zorg toekomstbestendig willen maken en welke rol de provinciale overheid hierin kan spelen;
- het organiseren van een hoorzitting een goed instrument is om deze informatie te verkrijgen;

spreken uit dat Provinciale Staten een hoorzitting organiseren over de staat van de Zeeuwse zorg;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 12.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. De vraag rijst hoe de beoogde hoorzitting kan worden georganiseerd. In principe ziet mijn fractie graag dat dit nog door de "oude" Staten wordt gedaan. Echter, mocht het allemaal erg lastig worden, dan kan dit ook over de verkiezingen heen worden getild. Ik herinner er voorts aan dat wij nog een Verordening ambtelijke bijstand hebben, waarop een beroep kan en zal worden gedaan. Ik verwacht van het college dat het ons, in elk geval via de ambtelijke bijstand, met deze hoorzitting gaat helpen.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Onderzoeken op dit terrein hebben tot nu toe al heel veel geld gekost. Wat kost dit nu weer? Het heeft allemaal niets opgeleverd. gedeputeerde Van Heukelom heeft er hele rapporten over geschreven en er zijn best voor gedaan. De heer De Beer heeft ook niets bereikt. Hij heeft leuk gepraat met die mensen, maar er is niets uitgekomen. Wat wordt hier nu van verwacht?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Het kost u inzet, en wij hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid tegenover onze burgers. Ik vraag uw inzet; dát zijn de kosten.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie zal deze motie steunen. Zij heeft de motie niet ondertekend, gelet op de voorgeschiedenis waarbij wij heel kritisch zijn geweest, ook over de rol van de grootste zorgverzekeraar. Ik ben blij dat in deze motie is opgenomen dat de regierol voor de verzekeraar onvoldoende zichtbaar is. Dat is ook gebleken tijdens diverse bijeenkomsten. Data ga ik niet noemen, maar duidelijk is dat de grootste verzekeraar het steeds liet afweten. Dat was ook het geval bij het eerste rapport dat een aantal jaren geleden door de provincie is opgesteld: Kiezen of verliezen. De laatste keer, in Middelburg, wilde de heer Hopman nog wel wat doen. Hij werd gedwongen, zo had ik het idee, om regisseur te zijn, met acteurs en volgens een script enz., maar tot op heden heeft dit niet tot daden geleid. Ook ik heb mijn twijfels; wat komt hiervan?

Verder wijs ik erop dat de NZA niet de enige toezichthouder is. Wat het systeem betreft is volgens mij het ministerie van VWS de toezichthouder, maar dat ministerie is niet in de

motie vermeld. Misschien moet ook dit worden opgenomen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). In de motie wordt gesproken over "toezichthouders, waaronder de NZA". Als wij de hoorzitting gaan organiseren, moeten wij goed nagaan hoe het toezicht is georganiseerd. Als het ministerie van VWS daarbij een belangrijke rol speelt, zal het worden uitgenodigd.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Waarom nemen wij deze motie, aangenomen of niet, niet mee naar de commissie? Tijdens de presentatie van het genoemde rapport werd aangekondigd dat het ook de commissie zou worden aangeboden. Welnu, dat biedt een prima gelegenheid om alle vragen die nog rijzen --hoe doen we het, met wie, waar en wanneer?-- uitgebreid te bespreken. Die werkwijze lijkt mij beter dan dit nu, tegen het einde van de vergadering, te doen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De fractie van de SP is blij met de conclusies van de zorgverkenner die alle pijnpunten in het kader van de Zeeuwse zorg netjes heeft benoemd. Eén van die conclusies is dat het nu vijf voor twaalf is voor de zorg in Zeeland, en die conclusie wordt door mijn fractie onderschreven.

Voorzitter. Het is óók vijf voor twaalf voor deze Staten. Immers, dit is de laatste statenvergadering waarin wij nog besluiten kunnen nemen. Dat is de reden waarom wij hierover vandaag moeten beslissen.

Deze Staten gaan niet over de zorg, maar zolang degenen wiens taak het wél is die taak niet op zich nemen, moeten wij dat doen. Wij zijn hier immers met z'n allen de voor Zeeland gekozen volksvertegenwoordigers. Het maakt mijn fractie niet uit wie uiteindelijk de zo noodzakelijke regierol op zich neemt, de minister, de NZA of de zorgverzekeraar, als iemand maar de urgentie en de noodzaak inziet en de handschoen oppakt.

Voorzitter. Mijn fractie hoopt dat deze motie over de toekomst van de Zeeuwse zorg op brede steun kan rekenen. De leefbaarheid van deze provincie staat op de tocht, en daar gaan wij wél met z'n allen over.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. Mevrouw Evertz zal zich herinneren dat, toen het voorstel inzake de zorgverkenner aan de orde kwam, ik daar enigszins kritisch tegenover stond, zij het niet ál te kritisch. Wij hebben toen met elkaar een afspraak gemaakt: dit is het laatste wat er op dit terrein gebeurt; er zijn al zóveel acties ondernomen... Wij hebben bij die gelegenheid gezegd: wij gaan hierin mee, maar dan moet het ook afgelopen zijn.

Vervolgens komt de zorgverkenner met een rapport en met een conclusie die wij al jaren geleden kenden, en nu komt er dit voorstel. Voorzitter, ik voel veel sympathie voor deze motie en ik zal haar steunen. Immers, als ik haar niet steun, heeft dat bepaalde consequenties, zeker in deze verkiezingstijd. Daaruit zou immers kunnen worden afgeleid dat wij de zorgen over de Zeeuwse zorg niet met de indieners zouden delen, terwijl dat juist wél het geval is. Niettemin herinner ik eraan dat in het verleden die afspraak werd gemaakt: dat zou de laatste stap zijn. Die meneer zou met zijn rapport komen en dan was het klaar. Er is toen zelfs niet gesuggereerd dat er vervolgacties zouden komen. En nu gaan wij hier toch mee verder...

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Wij hebben de motie medeondertekend, maar ik heb nog een vraag voor mevrouw Evertz. Bij de presentatie van het rapport-De Beer kwam naar voren dat het ministerie in feite de enige partij is die echt iets kan doen. Ook naar ons oordeel moet het ministerie bij de hoorzitting worden betrokken. Misschien kan samen met het college van GS worden nagegaan of het een optie is om dit nog snel te regelen. Dan is het minder vrijblijvend dan wanneer de Staten een uitnodiging sturen. Als mensen niet willen, komen ze niet.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Ik ben het met de heer Van Burg eens. In de motie moet ook het ministerie van VWS worden genoemd. Verder ben ik benieuwd naar het oordeel van de gedeputeerde over deze motie. Welke partijen moeten worden uitgenodigd? In elk geval één partij voor het systeem, en volgens mij is dat het ministerie. De toezichthouder op de verzekeraar is volgens mij de NZA.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Het gaat om een hoorzitting en het doel ervan is dat informatie wordt opgehaald. Nogmaals, als het ministerie van VWS tot de toezichthouders behoort, zal het worden uitgenodigd. Ik kan mij niet voorstellen dat, wanneer wij als Staten een officiële uitnodiging versturen naar een ander overheidsorgaan, men weigert om te komen om met ons informatie te delen. Ik ga ervan uit dat het college in dit geheel een bepaalde rol speelt en tegen VWS zegt: het is verstandig om naar de Staten te gaan om hen te informeren over de wijze waarop u uw toezichthoudende rol ziet en over de rol die de provincie dient te spelen.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Een samenvatting van de op deze motie gegeven reacties kan zijn dat veel mensen eigenlijk geen hoorzitting willen, maar omdat het verkiezingstijd is, gaan we de motie steunen. Ik wijs erop dat wij ook nog een commissievergadering gaan doen, waarin dit

onderwerp terugkomt. Al eerder hebben wij een commissievergadering gehad over DELTA die bijna als hoorzitting kon worden beschouwd. Dat was een nuttige en effectieve vergadering. Ziet mevrouw Evertz mogelijkheden om zaken te combineren? Hoe ziet zij zo'n hoorzitting plaatsvinden?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Natuurlijk, voorzitter, komen de verkiezingen er aan, maar het gaat hier toch om een buitengewoon serieus onderwerp: de Zeeuwse zorg. Wij zijn maatschappelijk en politiek verantwoordelijk voor die zorg. Wij staan hier voor het algemeen belang, voor alle Zeeuwen. Dat wil ik allereerst gesteld hebben.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter. Mevrouw Evertz gaat door, maar ik heb toch duidelijk iets aan haar voorgelegd. Komt ze daar nog aan toe?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik moet er even over nadenken hoe vorm kan worden gegeven aan de hoorzitting. Inderdaad zou het in de vorm van een commissievergadering kunnen, waarbij mensen worden uitgenodigd en statenleden vragen kunnen stellen. Hoe dan ook, bij de inrichting van zo'n bijeenkomst gaat het er alleen om dat informatie wordt ingewonnen. Vervolgens kunnen er wellicht conclusies worden getrokken. Ik ben verplicht om in deze statenvergadering deze optie te borgen. Ik heb anders geen politieke mogelijkheden meer.

De heer **Muste** (PvZ). Voorzitter. Ik ben het met mevrouw Evertz eens dat de zorg zorgelijk is en dat daar alles aan gedaan moet worden. Daarom zullen wij de motie steunen, maar ik hoop wel dat hiermee ook echt iets wordt bereikt. Er is wat dit betreft al veel gedaan maar niets bereikt. Wat ons betreft wordt ook de inspectie erbij gehaald. Wij moeten goed op de hoogte worden gebracht van het beleid van het ministerie. Tot nu toe lijkt dat beleid erop gericht te zijn, alle instellingen af te knippen. Wij moeten weten wat het ministerie voor ogen heeft met zijn huidige beleid.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Gesteld is dat de vorige keer door partijen is gezegd: dit was het en wij doen verder niets meer. Ik wijs erop dat de heer De Beer eerder voor Zeeland rapporten over de zorg heeft opgesteld, bijvoorbeeld in 1996 en ook in 2001. De conclusies die hij daarin verwoordde, zijn bijna gelijklopend aan de uitkomsten van het rapport waarover wij nú spreken. Met die vorige rapporten is onvoldoende gedaan om het tij te kunnen keren. Bijna 20 jaar later is er opnieuw een rapport met opnieuw dezelfde conclusies. Wij willen toch niet dat er over vijf jaar wordt geconstateerd dat er wéér een rapport de bureaula in is gegaan en dat intussen de

zorg in Zeeland failliet is gegaan? Dat moet worden voorkomen, en daarom is het belangrijk dat nu, met dit rapport in de hand, verdere stappen worden gezet om het tij te keren.

De heer **Robesin** (PBZ). Voorzitter, ik hoor nog graag iets van mevrouw Evertz. Ik heb haar gevraagd hoe dit zich verhoudt met de discussie die wij eerder hebben gevoerd over de zorgverkenner, waarbij werd besloten dat dat de laatste actie zou zijn. Toen is ook door mevrouw Evertz gezegd: dit is de laatste stap. Ook al zou het dan 70.000 euro kosten, het was de laatste stap. Voorzitter, ik ben nog niet helemaal dement... Ik heb toen gezegd dat wij er cynisch-kritisch tegenover stonden, maar mevrouw Evertz gaf ons de verzekering dat dit als laatste, ultieme stap zou worden gedaan. Niettemin gaat zij nu gewoon door.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik denk dat er sprake is van spraakverwarring. Het onderzoek naar de staat van de Zeeuwse zorg was toen de laatste stap, maar nu kijken wij naar andere middelen en instrumenten om onze maatschappelijke verantwoordelijkheid in te vullen, zulks aan de hand van dit rapport. De indieners van de motie zijn van oordeel dat een hoorzitting een goed instrument zou kunnen zijn om in elk geval de nodige informatie in te winnen en na te gaan hoe er verder moet worden gegaan met de Zeeuwse zorg. Hoe proberen wij de kernvragen te beantwoorden?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Vanochtend heb ik de voorzitter van de werkgroep meegedeeld dat de afgelopen week de minister heeft gebeld en ons heeft verzocht om op korte termijn een werkbezoek aan Zeeland te kunnen brengen, zulks in verband met de problemen in de zorg. Gisteren wist ik wanneer dat het geval zou zijn en dus kon ik pas vanochtend mededelen dat dit gaat gebeuren op 24 februari. De minister heeft te kennen gegeven wie zij bij die gelegenheid wil spreken. Ze heeft geen personen genoemd, maar wel instellingen, overheden enz. Wij zijn nu doende om dit in kaart te brengen. Op 24 februari komt ze 's ochtends; als gastheer zal ik dit netjes organiseren.

Ik weet niet, voorzitter, of ik nu iets moet zeggen over het voorstel dat met deze motie wordt gedaan. Vanochtend hoorde ik dat dat niet hoefde omdat ik er niet zoveel mee te maken had... Het is iets dat van de Staten is. Niettemin geef ik een advies. Men zou nu even de resultaten van het bezoek van de minister kunnen afwachten. Ik vermoed toch dat ze het een en ander gaat zeggen. Al een aantal keren heb ik met haar gesproken en de uitkomsten daarvan waren duidelijk. Er werd steeds verwezen naar de positie van de zorgverzekeraar, naar de marktwerking enz. Misschien komt er nu wat anders uit. Het is niet

voor niets dat ze nu ineens, versneld, een werkbezoek wil. Volgens mij moet er iets achter zitten.

Vervolgens kan in de commissie worden gesproken over wat zij heeft gezegd, om vervolgens eventueel een hoorzitting te houden. Je moet dan ook bepalen wie wordt gehoord. Er is gesproken over de toezichthouders enz., maar het is een complex verhaal. Het gaat niet alleen om de "cure" maar ook om de "care", in de ketenzorg en de anderhalvelijnszorg. Voorzitter, dat is mijn advies maar men kan het natuurlijk naast zich neerleggen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik denk, voorzitter, dat deze zaken elkaar niet behoeven te bijten. Laten wij inderdaad afwachten wat het werkbezoek oplevert en vervolgens de commissievergadering houden, maar niettemin moeten wij dit nu wél borgen. Ik denk dat het verstandig is dat wij, als Staten, een hoorzitting gaan houden en op die manier alle nodige informatie krijgen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik heb alle sympathie voor dit onderwerp en heb indertijd voorstellen mede-ondersteund. Op dit moment constateer ik dat er ter plekke een agenda in elkaar wordt gebreed. Wij rapen van alles bij mekaar en daar willen wij dan mee aan de slag. Wij willen een hoorzitting, maar wij weten niet precies waarover, wij weten niet hoe en wij weten niet met wie. In eerste instantie heb ik er al voor gepleit om ons op de commissievergadering te richten en dat pleidooi herhaal ik, zeker nu ik heb gehoord dat de minister op werkbezoek komt. Ik zou zeggen: leg die motie in die commissievergadering neer en ga dan met elkaar praten om na te gaan wat wijsheid is. In elk geval moet er hier niet even, op een achternamiddag, wat in elkaar worden gezet, waarna wordt gezegd: okay, dat gaan we maar doen. Dat lijkt mij niet verstandig, zeker niet bij een zo belangrijk onderwerp.

De heer **Colijn** (CU). Mevrouw Evertz, vindt u dat met betrekking tot dit onderwerp het tij verloopt als gevolg van de verkiezingen? Ik vind dit een prangende vraag. U zet er druk op en onderstreept dat u dit nog vóór de verkiezingen geregeld wil hebben. Echter, wat u borgt, is wat discutabel; dat weten we namelijk niet. Wat is voor u nu de aanleiding om dit nú te willen? Ook de nieuwe Staten kunnen dit oppakken; het rapport ligt er.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Inderdaad, ik wil dit borgen en daarvoor heb ik maar één moment, namelijk deze statenvergadering. Nogmaals, ik vind het van belang dat de Staten zich laten informeren over dit belangrijke onderwerp. Over de manier waarop een en ander vorm moet krijgen, gaan wij

nog spreken, maar een hoorzitting is een hoorzitting.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Wordt het aanvaarden van deze motie door de gedeputeerde ontraden? Zegt hij in feite: doe dat nu niet? Of is ook hij van mening dat deze zaken elkaar niet bijten? Wat is nu wijs? Ik voel sympathie voor de benadering van de heer Harpe; dat is een goede argumentatie. En dan komt de minister op 24 februari naar Zeeland om met de gedeputeerde en allerlei hotemetoten te praten...

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat valt wel mee, mijnheer Babijn, die "hotemetoten"...

De heer **Babijn** (CDA). Wij horen dan op 6 maart hoe de zaak erbij staat. Zit het zó een beetje in mekaar?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Ik begrijp best dat de voorzitter van de werkgroep nu zegt dat zij dit in deze statenvergadering wil borgen, maar je kunt ook borgen dat hierover in de commissievergadering een uitspraak wordt gedaan. Ook dat is legitiem. Ik zeg nu maar: wacht nou even op de minister, want aangenomen mag worden dat wij tijdens dat werkbezoek harde informatie krijgen, hetzij negatief, hetzij positief. Om nu een hoorzitting te houden, puur voor de informatie... Die informatie hebben wij al. Je zou toch wat strakker moeten hebben wat er moet worden gedaan. Dat is natuurlijk de belangrijke vraag. We hebben Vierhout 1 en Vierhout 2, noem het maar op; wij willen nu echt wat vastpakken. Als de minister daar ideeën over heeft, kunnen wij die omarmen. Als dat niet het geval blijkt te zijn, kan in de commissie worden gesteld: zó gaan wij niet met deze zaak om; wij gaan door.

De **voorzitter**. Er is hierover nu van alles gewisseld. Het is nu aan de Staten om hierover te besluiten. Zullen wij nu overgaan tot stemming?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ja, graag.

Motie nr. 12 wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de SP, de VVD, het CDA, de PVV, de CU, de SGP, PBZ en PvZ voor deze motie hebben gestemd.

40. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

41. Sluiting

De **voorzitter**. Het lijkt erop, dames en heren, dat dit de laatste vergadering van de Staten vóór de verkiezingen is geweest. Ik wens u allen een zeer goede campagnetijd toe, goede verkiezingen en een mooie uitslag.

De vergadering wordt te 18.18 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 26 maart 2015, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.

, griffier.